

DIVAN DAN ZA DRINKOPOLY

MARKO GREGUR

SADRŽAJ

Traži se mito	2
Glupi mobitel, makar nije stvar u njemu	7
Pyro-biro	12
Bleky je Chineli spržio cedeove	19
Šus Mirinda	25
Poziv na bis	34
Prodajem rabljeni automobil	37
Praznici	44
Divan dan za Drinkopoly	61
Tramvajac	66
Drago Milijunaš	71
Jean Abeilleres	81
Zašto je ta stara aždaja uvijek na štangi?	90
Popravak	96
Bio sam sarkastičan, ali sam se sjetio	103
Ovaj poziv se ne naplaćuje	108
Flaš Gordon i ja	113
Moj mali Nurejev	117
Pat pozicija zimskog poslijepodneva	125

Die besten Dinge im Leben	130
Zahvale	148
O autoru	149
Impresum	150

stricu Vinku

TRAŽI SE MITO

Sve što mi je u tridesetpetoj ostalo od starog života, od posla, djevojke koja je rekla da će me zauvijek voljeti, dvosobnog stana i prijatelja koje sam častio pićem, pretplata je na jedne dnevne novine. A na tu me pretplatu nagovorila ona, koja je rekla da će me voljeti zauvijek. Ali nema veze. To je jedna od rijetkih stvari koje joj ne zamjeram. Ionako nemam što raditi kad ustanem pa skuham kavu. Onda čitam novine. Prvo prolistam oglase. Jutros sam pročitao jedan zanimljiv: "U užem centru grada izgubljeno je mito. Poštenog nalaznika bogato nagrađujemo." Oglas mi je privukao pažnju iz dva razloga: prvo, mito nikad nisam vidio, samo sam slušao o njemu i drugo, nudila se bogata nagrada koja bi mi pomogla da pregrmim nekoliko mjeseci dok ne sredim život. Eksnuo sam kavu, nabrzinu se obukao i krenuo van.

"Kamo ideš?" upitala me majka nadajući se da će moj odgovor biti biró, odnosno Zavod za zapošljavanje.

"Idem tražiti mito", odgovorio sam kratko tražeći sunčane naočale i krajičkom oka vidio majku kako pada u nesvijest.

"Rekao sam ti da taj mali neće dobro završiti", doviknuo je iz kuhinje otac zabavljajući se slaganjem još jedne makete Tupoljeva.

Ona je čitala Coelho koji je napisao da se kad nešto zaista želiš sve sile svijeta urote da to i dobiješ. Vjerovao sam da želim pronaći to mito i bio uvjeren da ću ga naći iako nisam bio siguran kako izgleda i makar sam bio svjestan da je već devet sati i da je hrpa manijaka oglas pročitala već u šest, na benzinskoj, uz prvu čašu pelinkovca.

Kad sam stigao u centar grada, gdje je mito imalo biti izgubljeno, sunce je već opako pržilo naviklane glave gospođa umirovljenica kojima to međutim uopće nije smetalo, sudeći barem po energičnom vitlanju štapovima po svemu što im se učinilo da bi moglo biti mito. Kako im je nedostatak vida stvarao mnogo pričina vitlale su one tim svojim štapovima asfaltom kao najbolji kosci livadom. Sve su se nadale, kao i ja uostalom, da će baš one biti poštene nalaznik. Samo, pitanje je jesu li one čitale Coelho?

Probijao sam se kroz gomilu gledajući krišom potencijalne mitolovce, sva se sirotinja sjatila u centru, zakrčila pločnike, dok su terase blještale od zalizanih frizura tipova u klišeiziranim crnim odijelima i sunčanim naočalama većim od glava. Probijao sam se brzim korakom, bez reda i rasporeda, prolazio nekim ulicama i po tri puta, otirao znoj s čela i proklinjao sunce i tipove s crnim brilama i nju kad sam iza kante za smeće ugledao kuvertu. Potrčao sam prema kuverti, lagano, onako kako trčite kad želite da nitko ne primijeti da trčite i činilo mi se da život opet kreće uzlaznom putanjom. I dalje pokušavajući biti neprimjetan sagnuo sam se da podignem kuvertu nadajući se da će u njoj biti to famozno mito, koje može biti *pajcek* ili milijunčec, ispružio ruku i već je počeo masirati laganim kružnim pokretima želeći kratko odgoditi trenutak podizanja kad me po ruci, iznenada, opalio smeđi lakirani štap. Vidio sam zvjezdice, bez Ode radosti kao glazbene pozadine, toliko me snažno opalio taj štap kojim je upravljala neka luda baba. Bio sam lud! Lud od sunca i vlastitog života. Pridižući se pitao sam što joj je, a ona je rekla da joj izvolim predati kuvertu, jer je njezina.

“A što je u njoj?”

“Što tebe briga što je u njoj!” bahato je odgovorila.

“Ili recite što je u njoj ili ću je uzeti jer nije vaša”, rekao sam i opet se sagnuo da je podignem.

“Ma balavac jedan balavi!” počela je urlikati baba i opet me udarila štapom.

“Molim vas, stišajte se...” govorio sam, a ona je još jednom naciljala moju ruku.

Bio sam lud. Lud od sunca i vlastitog života. Ruka mi je poletjela prema njoj. Zaista nikad nisam udario ženu. Potukao sam se svega dva-tri puta, s tim da nikad nisam prvi počeo. I u tom sam prokletom trenutku gledao ruku kako odlučno i precizno klizi prema sedamdesetogodišnjoj starici, a nisam želio da pristane na njoj i morao sam se dobro namučiti da nagovorim mozak da je barem pošalje malo više kad je već bilo očito da se ne može zaustaviti. Ruka se i podigla malo više, samo što je “malo više” neodređen pojam i tako “malo više” nije bilo dovoljno pa sam je okrznuo po tjemenu i plamenocrvena je perika proletjela ulicom. “Oprostite”, rekao sam, a ona je počela histerično vrištati. Što sam mogao? Stavio sam kuvertu u džep i udaljio se. Skrenuo sam u drugu ulicu, a još sam je čuo kako vrišti: Policija! Policijaaa! Kad sam bio dovoljno daleko da je ne čujem sakrio sam se od sunca u hladovinu jednog haustora i otvorio kuvertu. U njoj je stvarno bilo to čudesno mito! Nazvao sam broj iz oglasa. Dogovorili smo vrijeme i mjesto sastanka i tek što sam završio

razgovor i jednom nogom stupio na ulicu ona se baba stvorila ispred mene s dva policajca.

Odveli su nas u policiju. Maltretirali me glupim pitanjima. Mislim, dogodilo se, što sad? Događaju se i veća sranja. Ispitivali su me i ja sam lijepo odgovarao pokušavajući biti smiren. Onda su se prebacili na gospođu, pitali je što se to dogodilo u centru, a ona je, trudeći se da izgleda kao nemoćna starica, žrtva vandala, jednog od mnogih iz tih nadolazećih bezobzirnih generacija koje prema njezinim riječima ne poštuju ništa i nikoga hladnokrvno rekla, ni traga onom urlanju od maloprije: "Gospodin je uzeo mito."

Skoro sam se onesvijestio.

"Molim?" upitao je policajac kojem je ta izjava dala vjeru u napredovanje budući da je sasvim običan slučaj dobio nove razmjere i dala dodatan motiv da se sasvim posveti slučaju kojem je pristupio rutinerski, a ja sam pomislio kako sam lijepo mogao nazvati onaj oglas za slaganje kuverti kod kuće koji sam s podsmijehom preletio pogledom, jer kuverta je kuverta, a tu bi rizik bio puno manji.

Murjak me pitao je li istina to što tvrdi gospođa, rekao sam da nije, baba je rekla da je, ja da nije, on je navukao opak izgled, baba je rekla da izvadim kuvertu, koju kuvertu upitao sam, sve se odvijalo brzo, murjak je ustao i rekao da mi je bolje da izvadim kuvertu ako je imam, inače će me pretražiti, koju kuvertu opet sam upitao pokušavajući dobiti na vremenu, a onda je dosta odlučno krenuo prema meni i plava je kuverta isplovila iz džepa. "Opa!" uskliknuo je kao kakva tinejdžerka kad ju je otvorio. "Nije onako kako vam se čini", promrmljao sam mantru svih krivih i ulovljenih.

"Molim vas izađite malo", rekao je drot kad se vratio u prostoriju iz koje je izašao pričajući zavjerenički na telefon pa smo baba i ja ustali i krenuli van.

"Ne vi gospođo. Samo gospodin", prevalio je rečenicu drugi policajac koji nas je ostao motriti kad je kolega izašao.

Tamo me dočekao neki gospodin. Pretpostavio sam da je inspektor i moja se pretpostavka pokazala točnom.

"Inspektor Mutaković" predstavio se ne ustajući sa stolice. Krenuo je s kratkim uvodom, pa

malo pravne regulative, propisane kazne za počinjena djela, ukoliko se ona naravno dokažu, ali osnovana sumnja postoji, zatim moja strana priče, a onda se otvorio: "Čeka vas duga kazna, to je sasvim jasno. Uzimanje mita nije mala stvar. Mi smo pravna država i institucije moraju obaviti svoj posao. A tu je još i gospođa koju ste premlatili na javnom mjestu. Kaže da će vas tužiti. Pa gdje vam je bila pamet? Ali vidite, sve bi se to možda ipak moglo zaboraviti."

Što sam mogao? Pristao sam da se sve zaboravi. Ako ne može amnestija pristajem na amneziju. Na platnom spisku našla su se dva policajca, gospodin inspektor i baba. Izluđuje me što sam morao platiti toj glupači. Stajala me petsto eura. Izašao sam iz policije i pogledao na sat. Već je prošlo vrijeme dogovoreno za sastanak s gospodinom koji je dao oglas. Da barem nisam nazvao taj broj! Mogao sam pokupiti lov i otići. Ali ne, ja sam "poštteni nalaznik"! Ne zaboravimo to! Čitavog sam života poštenjačina. Zato sam tako i završio. Ubrzo mi je zazvonio mobitel.

"Kako to mislite, nemate sav novac?" čudio se glas s druge strane žice. "Ne igrajte se s nama. Znamo gdje živite", zaprijetio je i pročitao moju staru adresu na kojoj sada stanuje samo ona.

"To nije moja adresa."

"O, mi mislimo da je. Dao nam ju je jedan dobri gospodin, slučajno policijski inspektor. Pa valjda policija zna, zar ne? Da ne duljim: sutra lova ili ćemo vam zapaliti stan."

Tu-tu. Tu-tu. Tu-tu.

Zvonilo mi je u ušima. Mito koje sam pronašao koštalo me četiri tisuće eura. Gospoda policajci uvjerali su me da je to dobra investicija. Bila ona dobra ili ne sada moram negdje skupiti tu lov inače će joj zapaliti stan. A lova ne raste na drveću.

Vratio sam se kući. "Sine, pogledaj kako sam lijepu maketu aviona napravio!" entuzijastično

mi je prišao otac pokazujući novu maketu Tupoljeva. Skuhao sam kavu i čitao novine. Pomislio sam kako ću sutra pročitati i crnu kroniku. Mogla bi biti zanimljiva. Onda, ujutro idem na biró. Majka će biti zadovoljna.

GLUPI MOBITEL, MAKAR NIJE STVAR U NJEMU

Jučer mi je opet prijetila razvodom. Dan nakon Božića, daj zamisli. I mislim da je ovaj put bila fest ozbiljna. Sva onakva uplakana, s rukom na licu vrištala je da ona to više ne može podnositi. Još k tome pred malim, koji je držao taj svoj mobitel u ruci, zbog kojeg je i pokupila šamar. Lijepo sam joj rekao da mobiteli nisu za djecu. I da je dovoljno da mu za Božić kupi čokoladu i čarape. Čarapa nikad dosta. Pa kaj sam ja dobivao za Božić? Ništ.

Vrištala je da joj je svega dosta, a kad sam je pitao čega to svega, kaj je to sve, samo je ponavljala: svega, svega! Pa daj mi reci kaj je to sve, pitao sam je ljutito, ali ona je ostajala pri svom: svega. Pa daj mi reci jednu stvar? Svega. Čega svega? Znaš ti dobro čega. Ma idi k vragu. I ti, i Božić, i mobiteli. I ona tvoja Sanja koja ti puni glavu glupostima. Dobro vele na televiziji, da će nas materijalno upropastiti. Vikao sam, pukao mi je film, a ona je sjedila za stolom i plakala. Onda se uključio i mali koji je stao u njezinu obranu i rekao da nije ona kriva, nego on, jer da je on pisao Isuseku da mu donese mobitel! Ma daj zamisli ti to! Teško sam se suzdržao da mu ne kažem da sam ja taj Isusek koji sve to colta.

Jedva sam čekao radni dan. Da se maknem. Da imam svoj mir. "Kajš popt?" pita me Janko oslonjen na zid tek što sam stigao do šanka da se prije posla malo opustim. Često počasti, nema kaj. Pravi frend. Al boli njega briga, ima i s čim. Vojna penzija. Takvi uništavaju našu državu. A ne ja, ne mogu ni poštenu rundu okrenuti. Još mi je ona prokleta FINA uvalila ovrhu. Tako bi i ja mogao voditi državu. Oderi narod, samo ga oderi. Ko da nije dost kaj sam razbio auto. Stari glupan mi oduzeo prednost, ali ne, to nije važno, važno je da sam ja bio pijan. A uopće nisam bio pijan. Jesam ja oduzeo prednost ili on? Pa tko je onda pijan?

"Daj mi Pana", velim malo.

"Neb nekaj kratko, e?" interesira se Janko.

"Ma kakvi, moram na posel."

Boli njega briga. Sjedi i pije i tak stalno. A ja još sto godina imam do penzije. Lopovi lopovski. Sve su pokrali, a meni šef sere za deset litara nafte. Ko da je u tome problem.

Nabijem ga, majmuna. Kao, odlučili su riješiti stvari. Na naš račun, naravno. Pa oni najviše krađu, glavonje. Kak da ja preživim? Kak?

“Znamo mi da je po cisterni nestajalo 200 litara nafte”, otvorio mi se jednom direktor.

Čestitam, majmune, mislio sam. Pojma ti nemaš! Ti likovi žive u nekim svojim filmovima i pojma nemaju kaj je to stvaran život. Dvadeset godina je direktor i nije mu bilo jasno da se nafta mažnjava? Ja bi se ubil da sam takav idiot.

“Jesi za još jedno?” ponudi se Janko.

Jedno još stignem na brzinu. Stvarno me raživcirala.

“Ti ločeš u krčmi, a mali ne može imati mobitel”, rekla mi je kad sam poludio zbog mobitela.

To su te srcedrapateljne fore. Pa kaj će mu mobitel? pitao sam je. Znae kaj mi je odgovorila? Svi ga u razredu imaju! U Africi svi imaju sidu pa nije da treba i njemu, ne? Rekla je da sam imbecil, da to nije uopće smiješno i da kak to mogu uspoređivati? Pa kaj mene briga kaj ga svi u razredu imaju. Mene zanima kaj će im? Kaj će klincima u drugom razredu mobiteli?

“I ne radi se o lovi”, rekao sam. “Radi se o zračenju.”

“Tebi je alkohol ozračio mozak”, odbrusila mi je.

Jedva dočeka da mi spomene alkohol. Ljubomorna je jer imam život i društvo i jer za razliku od nje ne visim stalno doma. To sam joj i rekao.

“Lijepi prijatelji”, rekla je na to i nasmijala se kroz nos. “Stvarno pravi prijatelji.”

“Naravno”, rekao sam.

“Pa kak se taj tvoj Janko preziva?”

Ko za inat nisam se mogao sjetiti.

“Znam, ali se ne mogu sjetiti”, rekao sam joj.

“Pijanci”, nije htjela prestati s cinizmom.

Opalil sam joj šamar. Baš sam bio ljutit kaj se nisam mogao sjetiti Jankovog prezimena. A

bilo mi je na vrhu jezika. Onda je počela srati s razvodom. Pa sam otišao do staračkog na pivu. Janka nije bilo što me dodatno nasekiralo jer mrzim kad mi je nešto na vrhu jezika, a nikak to ne mogu ispljunuti. Onda stalno mislim na to i nemam mira. Ona je sigurno nazvala Sanju nakon što sam otišao. Ona i njezina Sanjica! Ona je ovo, ona je ono. Pa zakaj se nije udala za nju? Sanjica i njezin suprug stalno putuju, veli mi. Pa nek putuju, dabogda se jednom više ni ne vratili. Ta Sanja, e, ona uopće ni ne putuje da bi nekaj vidla, nego zato da bi mogla pričati da je nekaj vidla. Kad se vrate s putovanja ova moja me natjera da odemo do njih i onda čitavu večer moram buljiti u njihove namještene fotografije i govoriti: krasno!, dok ona sere o kojekakvim muzejima. A najgore je kaj bi onda i ova moja htjela u muzeje. Mogli bi u Pariz! Ma s kojim novcima? Pa ako mogu Sanja i Mirko... Mogao bih ja njoj svašta reći o toj njezinoj Sanji. I o Mirku. Mogao bih, ali neću. Svašta ja znam. I samo nek me taj direktorčić nastavi gledati svisoka, neće se dobro provesti.

Čekao sam da Janko ode na vece pa sam si naručil još jedno pivo. Takav sam čovjek, stvarno, nezgodno mi je samo sebi naručiti pijaču. Sjedio sam i počeo razmišljati. Od alkohola postanem sentimentaln. Ne znam kak smo se tolko udaljili jedno od drugog. Prestali smo se truditi. Ona se totalno zapustila. Stalno hoda po stanu u staroj trenirci. Valjda da sakrije sve one kilograme viška. Žao mi je kaj se udebljala, a kad sam joj to neki dan spomenuo briznula je u plač. Ne možeš joj nikaj reći. A samo joj želim dobro. Žao mi je kaj sam je pljusnuo. Makar je i to izdramatizirala. Jedva da sam je dotaknuo. Ma, život je sranje. Život je to učinio od nas. Nisam dovoljno nepošten za ovaj svijet. Nisam lopov. Da su svi ko ja svijet bi bil puno bolje mjesto. Da sam ja premijer, svima bih im pokazao. Razjurio bih tu bandu lopovsku. Valjda Janko neće skužiti da sam naručil pivo? Najbolje da otpijem još nekoliko gutljaja prije nego se vrati. Ne bih htio da o meni stekne krivi dojam.

Hvala Bogu, nikaj nije primijetio. Sjeo je na svoje mjesto i listao novine. Totalna olupina od čovjeka. Tu smo negdje po godinama, ali on izgleda puno starije. Nedostaje mu valjda polovica zubi, a oni preostali skroz su truli. Još se nekak drže samo zahvaljujući votki. Mislim da ih ničim drugim ne održava.

U pola dva baš sam se spremao ustati kad je ušao Toni. Gotov radni dan. Tak je to na željeznici. Kaj bi se čovjek maltretirao osam sati? Sjeo je između Janka i mene, ipak bliže njemu, i pitao ga kaj će popiti. Mene je ignoriral. Ljuti se jer sam mu jednom rekao kaj ga ide. Ionak ne bi prihvatio. Rundu. Ne samo zato jer s takvima kao on ne želim imati zajedničkog gutljaja, nego i zato jer moram na posao. Ja radim od dva. Od dva do deset. Nije benzinska željeznica, da dođeš i odeš kad poželiš, bez voznog reda. Biciklom sam se vozio

prema poslu i stalno sam mislil na nju. Možda ovaj put stvarno misli ozbiljno? Moglo bi biti. Ta me misao pogodila. Uvijek sam takav kad popijem, čak i nakon par piva – emotivan.

Nakon posla sam nakratko svratio do staračkog. Da skupim misli za ono kaj me očekuje kod kuće. Mislio sam da nema nikoga, a onda sam u kutu spazio Janka.

“Eee, Janko”, pozdravio sam ga, a on gotovo da nije odzdravio.

Jedva je pustio jedno kratko e, umjesto dugog, otegnutog, koje je bilo njegov uobičajeni pozdrav, nije me ni pogledao.

Sjedili smo i pili svatko svoje piće. Već sam pomislio da je ipak shvatio da sam jutros naručio piće dok je bil na veceu pa da se zato duri, a onda mi se obratio.

“Ti s budala kaj dangubiš ovde”, promrmljao je. Shvatio sam to kao provokaciju.

“A kaj to tebe briga?”

“Čekaj da dovršim”, rekao je. “Jesam pijan, to štima, ja sam običan cuger, ali ja nemam ništ, a ti imaš sve. Moja je stvarno trpjela sranja. A onda sam jednog dana preteral.”

“Zakaj mi to govoriš?” pitao sam ga ali me ignorirao.

Mislim da je imao potrebu ispovjediti se i da mi je sve pričal zbog sebe, a ne zbog mene.

“Zgrabil sam je z obadve ruke, podigel u zrak i krenul s njom prema balkonu. Rekel sam joj da bum ju hitil. Nisam siguran jesam to mislil neozbiljno, tad sam bil u gadnoj fazi, zbilja gadnoj, ali ona me uspela ugristi za vrat i pobeći.”

Koji luđak. Koji je Janko totalni luđak. Pojma nisam imao.

“Srećom sam jedva bil u stanju hodati, inače mi ne bi pobegla. Gadno je bilo, mogu ti reći.”

“Žao mi je Janko”, rekao sam mu.

Došlo mi je da mu platim piće, ali već je bio u totalnom neredu. Svi smo mi u totalnom neredu. Želimo ono kaj imaju drugi i ono kaj smo izgubili. Janko je još namatao kako mu je

teško, ali ga nisam slušao. Mislio sam na svoje kod kuće. Mali mi uopće nije poslao poruku. Kao što klinci imaju potrebu kad dobiju mobitel. Tipa, ono – dragi tata, ovo je moj broj. Sam sam za to kriv. Ustao sam i krenuo van.

“Mogu popiti tvoju pivu do kraja?” pitao me Janko. Dao sam mu je. Bila je gotovo puna. Šteta baciti.

Zaobišao sam starački s lijeve strane, prešao preko ceste i zaustavio se kod kioska.

“Dajte mi molim vas jedan bon za mobitel”, rekao sam i pružio prodavačici pedeset kuna. Nisam bio siguran za mrežu, ali svejedno. Lako će ga zamijeniti.

“Ovo će vam zvučati glupo, ali imate li slučajno kakvo cvijeće?” pitao sam je kad mi je dala bon.

Nisu imali. Nisam ni mislil. Pa sam uzeo čokoladu i krenuo kući.

PYRO-BIRO

Ponoć je još bila daleko kad je Željko zavaljen u fotelju otvorio petu limenku pive. Otpio je gutljaj i buljeći u rulju koja se stiskala na nekom trgu u ritmu koji je s pozornice diktirao ostarjeli roker, rukom na trbuhu napipao daljinski upravljač pa prebacio kanal i nastavio buljiti u neku drugu rulju, na nekom drugom trgu, uz ritam koji je ovaj put diktirala šljašteća pjevačica. Kamera se okrenula i vidjela se razdragana publika kako maše prskalicama. U kadar je ušlo i nekoliko raketa. Glupa pirotehnika, pomisli. Svi su kanali prenosili doček ili reprizirali stare i loše filmove. On je šaltao, ipak se više zadržavajući na prijenosima, tu je moglo doći do kakvog iznenađenja. Ipak, činilo mu se da se svi osim njega zabavljaju. Dobro, ni Tina se nije zabavljala. Ona je u drugoj sobi glačala.

“Hoćeš ti?” doviknuo joj je kad je mala po stoti put zaplakala prestravljena eksplozijama petardi i Tina ljutito spustila peglu i uzela malu u naručje.

Željko je otpio gutljaj, podrignuo i nastavio mijenjati programe. Nije mislio da će tako provesti Silvestrovo. Da će prije ponoći zaspiti pred televizorom i propustiti vatromet. Da Tina neće htjeti s njime razgovarati. Sve zbog jednog vatrogasnog aparata, trokuta i kutije prve pomoći. I šubera, jasno.

Bio je prosinac i Željko je bio mrtav umoran kad je u šest popodne parkirao auto pred tvrtkom. Prosinac je najbolji mjesec za prodaju pirotehnike. Željko je to osjećao u svakoj kosti i mišiću i te večeri kad je parkirao i pola minute samo sjedio i gledao u neonski natpis Pyro-biro koji je nastao kao plod gazdinog zidanja moderne Njemačke, a kojemu je taj *biro* zvučao moćno, prije nego se natjerao dići umorno tijelo i ući u zgradu kako bi predao papire. Gazda je još bio tamo. Vrata ureda bila su odškrinuta i na hodnik je dopiralo svjetlo. Pozdravio je u prolazu, ali gazda ga nije čuo. Bio je okrenut leđima i telefonirao. Čak i straga bio mu je odbojan. Ta njegova ćela koja je navirivala iznad naslona stolice i sjajila pod uredskom rasvjetom i one masne naslage koje su se prelijevale preko naslona za ruke kao da žele pobjeći od njega, bile su dovoljno da u Željku izazovu gađenje. Debeli gad, pomislio je Željko i produžio, ali gazdin ga je glas, dubok i snažan, neumorno slijedio. Iako usmjeren u slušalicu, širio se čitavim hodnikom. Željko nije mogao ne čuti što gazda govori zbog te

ružne navike galamljenja iza koje je skrivao nesigurnost.

“Ne mogu, razumiješ? Čekam kamion i ne mogu sad ići u dućan”, riječi su se penjale do stropa. “Kako ne razumiješ da moram raditi?! Netko novac mora i zarađivati. Što si uostalom radila čitav dan da nisi stigla u trgovinu?” podignute za oktavu te su se riječi probile do potkrovlja.

“Ma i tebi! Aha... I ti isto! Zaboravi na Maldive, jasno? Zaboravi!” posljednje je što je poviknuo gazda prije nego što je ljutito udario slušalicom po tamnosmeđoj plohi masivnog stola.

“Željko!” povikao je kad se malo sabrao.

Ma kako me samo vidio? pomislio je Željko i krenuo prema gazdinu uredu.

“Što radiš?” pitao je gazda čim je ušao.

“Rješavam papirologiju, gazda.”

“Pusti to. Sad će doći kamion.”

Željko je gledao u tu njegovu debelu glavu, vidio sitne kapi znoja kako se cackle na čeli, bit će od onog razgovora sa suprugom ili od jake rasvjete, i poželio ga svom snagom razvaliti po toj idiotskoj bulji. Trebat će najmanje dva sata da istovare taj kamion. Gadno, lopovsko, debelo govno.

Sat vremena kasnije veliki je šleper ušao u dvorište i Željko je opet nazvao suprugu. Dijelom je žalio nju jer joj nije bilo lako samoj doma s malim djetetom, a dijelom i sebe jer je mislio da nema pravo ljutiti se na njega što ga opet nema kod kuće. Kao da je negdje na pivi, a ne na poslu. Kao da je samo tako naći drugi posao, kao što ona kaže. Nazvao ju je jer nije mogao podnijeti da se ljuti na njega.

“Bok, samo da ti javim da je kamion stigao. Za dva sata sam valjda kod kuće.”

“Znala sam”, odbrusi Tina.

“Daj nemoj mi opet piliti mozak, pliz.”

“Super. Ajde, idi gazdi obrisati guzicu.”

“Nemoj počinjati s tim glupostima kad znaš da ne podnosim to masno smeće.”

Znala je da nije u pravu.

“Oprosti. Žao mi je što ne provodimo zajedno više vremena.”

Željko se odmah osjećao bolje. I njemu je bilo žao, ali razumio je da je njoj teže. On je svakodnevno sretao nove ljude i obilazio stare, s kupcima odlazio na piće i gablece, a ona je stalno bila sama kod kuće.

“Kako je malena?”

“Dobro. Jedva čeka da te vidi.”

“A ti?”

“I ja.”

U ured je ušao kolega i mahnuo Željku da izađe.

“Moram ići. Volim te”, rekao je Željko, navukao kapu i rukavice i izašao na hladnoću.

Praznili su kamion već sat vremena i Željko je postao očajan. Postalo mu je jasno da neće biti gotovi za dva sata. Mireku i Zagiju, koji u životu nisu imali nikoga, nikamo se nije žurilo. Njihova će ih piva strpljivo čekati. Željko je u početku žurio, vukao za dvojicu, ali je ubrzo uvidio da to nema smisla. Što je on više žurio, to su oni postajali sporiji. Pokušavao je razmišljati o pozitivnim stranama posla. Kao prvo, dobivao je plaću. Kiselo se nasmijao kad je to pomislio i opsovao u sebi državu u kojoj čovjek povjeruje da je dobra strana posla to što je za njega plaćen. Kakvo veselje! Koja radost! Bilo bi lijepo da se sjetio pa otvorio jednu kutiju i priredio mali vatromet u čast te pozitive. Pa makar ona bila slabašna i makar mu uz plaću kakvu je dobivao nije uspijevalo natjerati proračun na onu famoznu pozitivnu nulu. Osim plaće – auto. Službeni automobil. E, tu nije imao što prigovoriti. Tom je autu vadio

dušu. Koji auto ide 130 po šodru? Službeni. Mogao ga je koristiti 24 sata dnevno i vozikati se u privatne svrhe koliko ga volja. Šteta samo što je to bio teretni auto sa dva sjedala pa ga nije mogao koristiti kad bi nekamo išli zajedno, obiteljski. A bez male nikamo nisu ni išli, tako da se u tom autu uglavnom vozio sam. Tina nije htjela ni čuti da čuva malu tijekom vožnje, umjesto da sjedi u sigurnosnoj sjedalici. Osim plaće i auta bio je sretan što je stalno u pokretu, što mu posao nije monoton. Ubijala ga je ta papirologija i nije mogao zamisliti da svakodnevno po osam sati sjedi u uredu. Pokušavao je misliti na te pozitivne stvari, ali se brzo ispuhao i zaglibio u negativne. Gazda kao da je to osjetio, kao da je znao da bi radnici mogli biti malo nezadovoljni pa je i sam došao do kamiona kako bi im bio moralna potpora.

“Dečki, želite možda picu?” pitao ih je prijateljski.

Odgovorili su potvrdno.

“Naručite samo. Naručite”, rekao je gazda i krenuo natrag u ured.

Zazvonio mu je mobitel i momci su ga mogli čuti kako opet ljutito govori da ne može ići u trgovinu.

Uskoro je opet izašao, sjeo u bijeli mercedes i odvezao se. Možda baš u trgovinu. Još se nije vratio kad je stigla pica.

“Za vas su pice?” pitao je dostavljač i oni su sišli sa šlepera sa slinom u ustima.

“Dvije obiteljske. Jedna miješana, druga seljačka. To je 92 kune.”

Počeli su se pogledavati. Zvjerali su uokolo ne bi li gdje ugledali gazdin mercedes. Možda se vratio, a da ga nisu čuli.

Dostavljač je stajao s računom u ruci.

“Ja nemam novaca”, ustanovio je Zagi nakon što je, reda radi, prekopao džepove.

“Ja imam nešto, čekaj”, rekao je Mirek pa također zavukao ruku u džep, “dvanaest, ne, trinaest kuna”, prebrojao je kovanice na dlanu rukavice.

“Platiš ti pa ti vratimo?” zagledao se duboko u Željкове oči stojeći s ispruženom rukom i tih nekoliko kovanica.

Željko je izvukao novac, a Mirek je još jednom pitao koliko koštaju pice. Dostavljač je

ponovio iznos pa je ovaj Željku dao dvanaest kuna, a jednu vratio u džep.

“Da bude točno”, pojasnio je.

Misli na pozitivne stvari. Misli na plaću. Misli na auto.

“Jedna je paleta viška”, primijetio je Mirek kad su se, nahranjeni, opet primili posla.

Na Božić su u gostima imali manje društvo. Jedan par, zapravo, ali kako zbog bebe gotovo da nisu izlazili, to je za njih bilo manje društvo. Skoro pa tulum. Tina se pazila zbog dojenja, ali Željko je otpustio kočnicu. Igrali su onu igru crtanja koja se igra u parovima i išlo im je sjajno. Željko je izvukao karticu na kojoj je pisao pojam *ja* pa je nacrtao strelicu prema Tini i ona je odmah rekla *ja*.

“Hoćemo negdje na doček?” pitao je Marin u pauzi između dvije igre.

“Baš bi mogli. Ha, mala?” pitao je Željko Tinu.

“Može, ako će mama htjeti pričuvati Klaru.”

“Hoće, kako ne. Idem je odmah nazvati”, rekao je Željko u šali.

Ustao je i krenuo na balkon po nekoliko boca piva dok se Ana borila s odgonetavanjem Marinove črčkarije. Iznenadio se kad je vidio gazdin bijeli mercedes kako se parkira pred zgradom. Pa nije valjda da obilazi radnike kako bi im čestitao Božić? Tako usamljen ipak nije, pomislio je Željko. Parkirao je pored Željkovog službenog automobila i na njemu su dva puta bljesnula sva četiri žmigavca. Ništa mu nije bilo jasno, a onda se sjetio da gazda ima rezervni ključ. Nije mu bilo jasno zašto otključava auto. Gazda je izašao iz auta, prišao Željkovom autu i otvorio stražnja vrata. Vidio je kako iz teretnog prostora vadi vatrogasni aparat, trokut i kutiju prve pomoći. Taj nije normalan, pomislio je Željko. Bio je nagaren, ali to mu se ipak činilo čudnim. Gazda je sjeo u mečku i otprašio, a Željko je uzeo boce i vratio se u stan. Prvo je pomislio kako će ispričati što se upravo dogodilo, ali nije želio kvariti večer pričom o gazdi pa je prešutio. On je ionako stalno izvodio kojekakve čudne stvari. Rob posla. I žene.

Na Štefanje je Željko bio kod kuće, a idućeg je jutro otišao na posao. Gazda je već sjedio u uredu pa ga je pozdravio i otišao pokupiti papire prije nego krene na teren. Pola sata kasnije krenuo je van, ali ga je gazda dozvao u ured.

“Sad smo pregledavali aute i vidjeli da ti nedostaje oprema.”

“Molim?”

“Vatrogasni aparat, trokut i prva pomoć.”

“Vi se šalite?” upitao je Željko kroz smijeh.

Gad se čak nije trudio ni sakriti te predmete. Stajali su na podu, pored njegovog stola.

“To ti je 500 kuna.”

Željko uopće nije razmišljao. Sve je odradila podsvijest. Ispružio je stisnutu šaku i svom je snagom plasirao posred one ćelave glave. Dok mu je krv liptala iz nosa stropoštao se na pod. Srećom, odmah sa strane, stajala je neotvorena kutija prve pomoći.

* * *

Ne znaš tko bi prije mogao dobiti upalu pluća. Ovaj stari od osam banki ili pevaljkica koja se obukla kao da pjeva za 1. maj. Najduže što ima na sebi su štikle. Rokeru su dali priliku da se malo opusti uz defibrilator, a na ekranu su se pojavile presretne okice zlatokose pjevačice. Drolja, pomisli Željko jer zna da je ne bi mogao imati.

“Drolja. Al bolje da cupka za finu lovu nego da stoji za blagajnom.”

“Nešto si rekao?” pita Tina koja se opet primila pegle.

“Ništa, ništa.”

Stalno je nadržkana, Željko je pazio da ovo ostane samo misao. Ta mala s glupim rimama sigurno je morala dati sve od sebe da zarađuje pjevanjem, ali ujutro će se probuditi s lijepom cifrom u džepu. Možda i s upalom pluća, kako ih je izbacila. A on će se probuditi s glavoboljom i praznim džepovima. Sreća da su uspjeli maznuti paletu debelom. Valjda ju je

Mirek uspio nekom zavaljati.

BLEKY JE CHINELI SPRŽIO CEDEOVE

Otvorio sam oči, vidio minimalizam: običnu žarulju bez sjenila, masne požutjele zidove, rešetke na prozoru i odmah se svega sjetio. Dobro, gotovo svega. Pijanstvo je još bilo svježije, mamurluk veličanstven i naravno da su mi nedostajali detalji, ali radnje sam se uglavnom mogao prisjetiti. Odvratan je taj trenutak kad otvoriš oči, mamuran i razbijen i znaš da si napravio sranje. Da si kreten. Onda te peče savjest i misliš kako si mogao biti toliko glup i jadan pa to još pojačava mamurluk. Kao kad recimo plešeš na stolu u birtiji, čagaš sve u šesnaest, to ti je baš super, a onda se probudiš kasno popodne i sve što želiš je da te nitko nije vidio. Samo što je ovo što smo nas trojica učinili mnogo gore. Koji kreteni!

Bilo je tek podne, što znači da sam spavao otprilike šest sati. Što znači, ako se dobro sjećam, još osamnaest sati ove rupe. Čini mi se da triježnjenje traje dvadeset i četiri sata. Što znači da će me pustiti u šest ujutro pa mogu direktno na posao. Ako do onda stignem obaviti suca za prekršaje.

Ne znam kako to objasniti. To uopće nisam ja. Meni je važna glazba i ništa drugo. Boli me briga za one na vlasti, one koji u krčmama njima razbijaju glavu i kojekakve magnate. Daj mi samo gitaru i cugu, zapravo cugu ne, više ne pijem, daj mi gitaru i ništa mi drugo ne treba. To je bila ludost, nesretan trenutak, kajdanka krivih nota, što ti ga ja znam i zaista mi je žao. Ispričat ću se, naravno.

Počelo je tako što sam se s Blekyjem našao na kavi. Bleky je dobar tip, mamina maza, ali kao da poludi kad nešto popije. Inače je solidan bubnjar i obećao je da će biti u mojem novom bendu. Uglavnom, nakon dvije kave naručili smo pelinkovac. Kako to već ide u subotnje jutro. Bili smo na drugom pelinu, situacija je još bila pod kontrolom, još se moglo otići kući, kad je došao Fluksy i, iako smo mu rekli da je u rundi i da samo naruči sebi piće, inzistirao da pozove rundu. Sav oduševljen rekao je da je vidio da se u gradu otvorila nova trgovina s CD-ovima, na mjestu gdje je nekad bila stara i predložio da odemo pogledati što ima. Popili smo još po dva pelinkovca i zaputili se u centar grada.

Ušli smo i ostali iznenađeni. Dućan je izgledao mrak. Puno bolje od onog starog koji je držao

Frenky. To je stvarno nedostajalo našem gradu. Nije neki biznis, jer provincijske seljačine ne kuže mjuzu, ali za mali grad kakav je naš, takvo je mjesto centar. Ono, mjesto okupljanja. Unutra nije bilo mnogo ljudi, provincijske seljačine, kao što sam već rekao, tek neki klinac, osmaš, valjda nekakav DJ, koji je pregledavao stare ploče misleći kako će biti originalan i na tulumu miksati Mišu Kovača ili Terezu, te Katarina, cura koja je s nama išla u srednju i u koju je Bleky bio zatreskan od prvog razreda. Kažem, ušli smo i ostali iznenađeni. Od poda do stropa bile su police s CD-ovima. I to dobra mjuza. Bilo je naravno i pjesmuljaka, limunade, moraš od nečeg živjeti, ali i puno stvarno dobrih stvari. No pravo iznenađenje tek je uslijedilo. Razgledavali smo, motali se po dućanu i lovili vibru, kad se iz skladišta pojavio prodavač. Tip je imao dugu, crnu, ravnu kosu, starke, izlizane traperice i crnu majicu sa slikom Guns-a. Pogledao nas je i valjda skužio da buljimo u njega kao kreteni pa se nasmiješio i rukama pokazao da slobodno razgledamo. Tip je bio Kinez! Totalno iznenađenje. Mislim, mi u gradu imamo jednog crnca koji igra nogomet i jednog skandinavskog transvestita koji živi u hotelu i kojeg su rijetki vidjeli i o kojem su svi pričali. Jednom je čak bio u gradskim novinama, slika i sve, u rubrici *Poznati na špici*. Pričam ovo zato da shvatite zašto smo ostali iznenađeni. Da ne bi ispalo da smo nekakvi rasisti ili slično. Mi do prije petnaest godina nismo čak ni čuli za rasizam. Moja bi pokojna baka Marica, da ste je pitali što je to, vjerojatno odgovorila da je to otrov protiv korova. Stajali smo tako kao kreteni, a onda se Kinez nagnuo prema Katarini i nešto joj šapnuo u uho.

“Veli da slobodno razgledate”, rekla nam je zatim Katarina.

Bleky je sklopio ruke i naklonio se.

“Stari, nisam baš siguran da to rade i Kinezi. Mislim da je to više japanska fora”, prenio mu je Fluksy svoje promišljanje.

Tek što je Fluksy završio rečenicu Kinez je odjednom preskočio pult i mi smo se lecnuli, a onda poletio prema nama pa smo premrli od straha. Bio sam siguran da će s dva-tri karate poteza pospremiti na pod prvo Blekyja, a onda i nas, a mislim da se to činilo i njemu jer je stavio ruke preko lica i sklupčao se u nekakav čudni fetusni položaj no Lee Moon je preletio između nas i zgrabio onog klinca. Odahnuli smo i s veseljem čekali da nam na dečku pokaže par trikova iz drevne istočnjačke vještine, ali on ga je samo držao u nekakvom čudnom, običnom grčko-rimskom zagrljaju i bacakao se s njime po dućanu pa smo ostali malo razočarani. Klinac se otimao i vrištao, a Kinez mu je iz pojasa izvukao CD pa ga pustio i mali još nije pošteno ni istrčao iz dućana, a tip se prvo okrenuo prema nama, podigao CD u zrak i opet se nasmiješio, pobjedonosno, a onda se okrenuo prema Katarini i ponovio ritual. *Well*

done, rekla mu je dok joj je prilazio i poljubila ga u obraz. Još smo se malo pravili da razgledavamo jer nam je bilo glupo odmah izaći, a onda smo se što je neprimjetnije moguće iskrali na pelinkovac.

Pili smo i zezali se na Kinezov račun. Ništa ozbiljno, klasična zafrkancija, stereotipna. Ponavljam, nismo mi nikakvi kukluksovc, ništa od toga, nama je to zanimljivo i drugačije. Samo to i ništa više. Par glupih fora i ideš dalje. Fluksy je recimo rekao da bi mu se dućan trebao zvati Chinela i mi smo se smijali. Zatim je rekao da mu je to s CD-ovima samo paravan da bi na crno mogao prodavati obleku i mi smo se smijali. Što smo više pili to smo se više smijali. Ne znam kako smo odsklizali u horor. Možda zbog Katarine. Ženskica je sat vremena poslije nas došla s frendicama u kafić. To je za Blekyja valjda bilo previše. Prošla je kraj nas i pozdravila, a Bleky je to jedva dočeka.

“Kae mala, pališ se na žute?” pitao je i baš je izgledao kao jadnik.

“Šuti, kretenu”, odgovorila je tiho Katarina i sjela za najudaljeniji stol.

“Žuti ti imaju male pimpače, kaj to ne znaš?” nastavio je Bleky.

Katarina ga je ignorirala, za razliku od ostatka ekipe u birtiji, što ga je dodatno razljutilo, pa je još glasnije ponovio pitanje.

“Daj Bleky, smiri se, kaj ti je?” pokušao ga je umiriti Fluksy.

“MAAA-LE PIIIM-PA-ČEEE!” vikao je Bleky, imitirajući, i to prilično jadno, kineski naglasak.

To je stvarno bilo previše. Zgrabio sam ga za rame i rekao mu da Fluksy i ja odlazimo ako se ne misli smiriti.

“Ja ne idem nikamo. Meni je baš zabavno”, rekao je Fluksy, nasmijao se i naručio rundu.

Bleky se smirio pa smo u miru nastavili piti. Ostavili smo se Kineza i pričali o glazbi. Činilo mi se da je dan ponovno pod kontrolom. Prešli smo na pivu, popili dvije runde i razišli se.

Odspavao sam dva sata i kad smo se u devet našli u bircu da isprašimo noć, osjećao sam se prilično dobro. Fluksy je također bio u redu, samo je Bleky bio prilično nadržan.

“Došao sam oko osam. Bilo mi je dugo čekati”, rekao nam je Bleky kad smo mu se pridružili.

Gledao sam ga i bilo mi je jasno da pije jer je ljubomoran na Katarinu. Bolje reći: na Kineza. Nije bio u *sretnom* pijanstvu i znao sam da će se vratiti na Kineza i gnjaviti nas. On je stvarno znao gubiti dostojanstvo, pogotovo pijan. Uskoro je počeo, gotovo nježno, uobičajeno, s primjedbama na Kinezove hlače, frizuru i izgled. Tipično cendranje. Bleky je lupao po Kinezu, a Fluksy ga je potpaljivao. Možda malo i ja.

“Stari, dođe kinez i mazne ti komada. Kaj nije u redu, nije”, rekao je Fluksy.

“Još ćemo vidjeti!”

“Pa nije je maznuo”, nadovezao sam i predao iglu Fluksyju koji ju je zadovoljno prihvatio.

“Misliš: nije je maznul ili mu je nije maznul?”

Smijali smo se, Fluksy i ja.

Nakon nekog vremena Fluksy se zasitio tih prizemnih fora i podigao letvicu. S Kineza se prebacio na Kinu, što je priličan zalogaj i kad sad razmišljam o svemu čini mi se da se večer iščasila negdje u tim trenucima.

“Jesi li ikad vidio grob nekog Kineza u Hrvatskoj?” govorio je Fluksy. “Nisi, naravno da nisi. To je zato jer čim neki Kinez umre na njegovo mjesto dolazi drugi i koristi njegove papire. Stari, Kinezi ne umiru! Barem ne u Hrvatskoj.”

Kod sljedeće pive Fluksy je već izvukao podatak kako kineska vlada daje ljudima lov da odu iz Kine i da im čak daju lov kako bi mogli započeti posao.

“Možeš ti to zamisliti?” pitao je Fluksy i otpio gutljaj zadovoljno se cerekajući.

Udarao je Fluksy ritam subotnje večeri, pravi bas gitarist, tovio Blekyja koji je postajao sve razvaljeniji, a mene nasmijavao vadeći jednu za drugom informacije o NR Kini.

“Ja ti uostalom mislim da su svi ti Kinezi po Europi špijuni. Pa oni paze svoje ljude na

olimpijskim igrama, čovječe! Ne možeš samo tako zbrisati iz Kine. Kažem ti, to su sve špijuni koje je njihova vlada rasula po svijetu. Pametno, nema što", postavio je tezu Fluksy.

"Hoćeš reći da je onaj Kinez špijun?"

"Pa da."

"A kak znaš?"

"Ne znam. Pretpostavljam. Recimo, tip ne zna karate nego se s kincem hrva. Ma daj, molim te! Dobro da nije krenuo u cipelarku! Čisto zavaravanje. Naravno da zna karate."

"Daj Fluksy, nemoj mu puniti glavu glupostima", rekao sam i Fluksy se zaustavio. Predložio je da pođemo u *Africanu*.

Izašli smo i krenuli prema *Africi*, a onda je Bleky rekao da je zaboravio nešto u bircu pa smo ga čekali. Ubrzo se vratio.

Moram reći da mi je taj dio najviše u magli, valjda me tu okinulo najjače pijanstvo. Sjećam se samo da smo prolazili kraj dućana s CD-ovima, da je Fluksy nešto potkurio Blekyja te da mu je ovaj nešto odgovorio, a onda stao, okrenuo se prema dućanu i pitao nas: "Što mislite, ima li u tom špijunskom dućanu sprženih CD-ova?"

Ja sam nešto promrmljao, bio sam previše pijan da bih odgovarao na takva pitanja, a Fluksy je, zafrkancije radi, rekao da sto posto ima, jer kakav je to kineski dućan bez lažnjaka? Sve se odigralo veoma brzo ili mi se samo tako činilo, ali nisam pravo ni shvatio što Bleky radi, znam samo da je nešto izvukao iz jakne, zaletio se prema izlogu dućana, razbio staklo i uletio unutra, a Fluksy je potrčao za njim, porazbacao nekoliko CD-ova s polica te ih nečim zalio, mislim nekakvom žesticom, valjda se po to vraćao u birc, i onda sve zapalio! Čovječe, stajao sam pred dućanom kao ukopan i gledao dućan kako plamti, njih dvojica su trčala prema meni i vikali *ajde, ajde, kaj čekaš?* i projurili kraj mene, a ja sam i dalje stajao, paraliziran, a onda me Fluksy povukao za rukav i počeo sam trčati.

"Ha, ha, sad sigurno ima sprženih CD-ova", urlao je Bleky u punom šprintu.

Trčao sam, trčao sam brzo, tako mi se barem činilo, uskoro sam negdje iza leđa začuo zvuk policijske sirene i osjetio navalu adrenalina, moram skrenuti, inače sam gotov, pomislio sam i dok sam se dvoumio skočiti preko visoke betonske ograde meni zdesna ili riskirati pa čučnuti iza parkiranog automobila kao što bi učinio svaki pošten akcijski junak, neka me

ručetina zgrabila za rame i oborila na asfalt. S licem na cesti čuo sam neki glas i saznao da sam uhićen.

Probudiš se, gledaš sumornu zbilju ćelije, mamurluk te ubija i dok slušaš o ljubavnim osvajanjima policajaca dođe ti da se ubiješ zbog sramote. Ovakva ti stvar u malom gradu opali opaku štambiljčinu. Možeš tisuću puta reći nisam kriv, ali nitko te neće slušati.

Nema šanse da Bleky svira u mojem bendu. Ne želim ga više vidjeti. Ne znam koliko sam bio budan kad je u policijsku postaju došao Kinez.

“Imate sreće, malci”, rekao je policajac dok nas je povadio iz odvojenih ćelija i vodio prema njemu. “Kinez vas neće tužiti.”

“Naravno da neće. Sigurno nema papire”, odgovorio mu je Bleky koji je još bio pijan.

“Isuse Bleky koji si ti kreten”, rekao sam mu.

Sjeli smo mu nasuprot. Izgledao je smiren. Centriran. Pokraj njega sjedila je Katarina. Govorio je engleski, a ona je prevodila. Rekao je da nas neće tužiti. Bleky mu nije rekao ono što je rekao policajcu. Valjda se bojao batina. Na kraju, već je bio ustao i krenuo prema izlazu, a onda se okrenuo i rekao nešto što me potreslo: “Glazba bi trebala biti univerzalni jezik. Trebala bi povezivati, a ne razdvajati.”

Poželio sam mu nešto reći, ispričati se, ali u meni je bila samo tišina.

ŠUŠ MIRINDA

Mirinda je otišao u kupaonicu i, kao svakog jutra, pokušao se natjerati na povraćanje. Ovaj put nije išlo i to ga je malo oneraspoložilo. Izašao je iz kupaone i prišao frižideru te se dodatno oneraspoložio buljeći u njegovu praznu utrobu.

“Ti si izgleda svoje ispovraćao”, rekao je i zalupio vratima. Obukao se i krenuo u Frankopansku. Tamo ga je čekala njegova ćevabdžinica.

“Bok mala!” pozdravio je konobaricu.

“Bok Šus Mirinda. Da ti donesem kaj?”

“Naravno, danas sam došao praznog želuca.”

“To je dobro. Kaj ćeš?” pitala je konobarica, a Mirinda je odgovorio: standardno.

Čim mu je donijela rundu, Mirinda je slomio lozu i eksao pola boce piva.

“Sad je bolje”, rekao je Šus Mirinda, kojeg su upravo zato i zvali Šus Mirinda, jer mu je cuga bila čak i doručak.

Rukom je obrisao usta i viknuo Sonji koja je prala čaše.

“Mala, jesam ti već ispričao kako mi je Ayrton Senna umro na rukama?”

“Jesi, Šus, valjda tisuću puta”, odgovorila je konobarica kojoj je još bilo rano za njegove priče.

Mirinda je svejedno počeo pričati. Bio je na utrci kad se njegov najbolji prijatelj Senna zabio u ogradu.

“Imao sam neki loš predosjećaj. Večer prije bio je nekako napet. Rekao sam mu: daj Senna, popijemo to pa idemo dalje, ali on nije htio ni čuti. Rekao je da je umoran i da ide spavati. U tom trenutku kad je izletel sa staze odmah sam znao da je opasno stradal. Sjurio sam se niz tribinu i potrčao do njegovog bolid. Trčao sam toliko brzo da su me ovi iz atletskog saveza odmah proglasili svjetskim prvakom na sto metara, ali nije mi bilo stalo do toga i odbio sam prihvatiti medalju. Kad sam došao do bolid. uzeo sam njegovu glavu u naručje i pital ga:

Senna, si dobro? Nisam, Mirinda, odgovoril je. Bilo mi je jasno da treba ekspresno reagirati. Otišao sam do staze i zaustavio bolid koji je baš prolazio, mislim da je to bio Coulthard, ovaj je bio lud ali me prepoznao pa mi dao auto, a onda sam se vratio i rekao: Senna, sad te vozim u bolnicu! Pogledao me umornim očima i rekao, nikad to neću zaboraviti: Mirinda, samo ne ti! Rekao je to i onesvestio se. To su bile njegove posljednje riječi. Došli su dečki, bolničari, i strpali ga u kombi. Išao sam za njima bolidom do bolnice. Vozili su tako sporo da su mi se hladile gume pa sam skoro izletio s ceste. Ah, sve bi bilo drugačije da se Senna nije bojala moje brze vožnje! Znaš mala, bio mi je to jedan od najtužnijih dana u životu i još mi je uvijek jednako teško kad se toga sjetim makar je prošlo već pet godina", završio je Mirinda, izostavivši dio da je Coulthardu još dan danas dužan sto maraka za benzin i gume.

Konobarica je odložila čašu i pogledala ga.

"Završio si?"

"Jesam", rekao je Mirinda, ispio pivo do kraja pa naručio još jedno.

Zatim je iz aktovke koju je stalno vukao sa sobom izvukao penkalo i komad papira.

"Idemo raditi", rekao je.

"Rekla sam ti već da svoje poslove obavljaš negdje drugdje. Nije ti ovo ured."

"Daj se smiri. Samo ću nešto napisati. Pa jel to protuzakonito?"

Črčkao je dobrih petnaestak minuta prije nego što ju je pitao zna li možda adresu Narodnih novina, kamo se šalju oglasi. Rekla mu je adresu, znala ju je napamet jer ju je svako malo pitao za nju, a onda mu je ponovila da svoje poslove izvoli obavljati negdje drugdje.

"Mislim ozbiljno", rekla je.

"Kaj si nervozna? Ko da te grize tri milijarde trilijuna milijuna tisuća osa", odgovorio je Mirinda i krenuo na poštu.

Vjeko nije spavao noćima. Postalo mu je jasno da se malo previše zaigrao, preskočio barem dvije lige, da su to veliki dečki te da s njima nema zafrkancije. Znao je da misle ozbiljno.

Vjerovao im je kad su mu neki dan rekli da će ga popiti rijeka ako za deset dana ne skupi lov. Naravno da im je vjerovao, zato i nije izlazio iz stana i upravo je zbog toga stalno pogledavao kroz prozor. Jasna stvar da nije bilo teoretske šanse da skupi tu lov. Sve da i popali nekoliko novčanika, s tim se sigurno ne bi pomogao. Već su mu se na živce popeli kreteni s kreditnim karticama. Ma da je bilo i najmanje šanse izašao bi iz stana. Ovako je samo sjedio i čekao, spreman na najgore. Od svog tog silnog Prozaca pucala ga je letargija. Malo strah, malo letargija. Strah, cuga, panika, Prozac, cuga, Prozac, još malo Prozac, euforija, letargija. Otprilike tim redosljedom. Na koncu bi ga svaki dan popila rijeka, odnijela bi ga Leta, rijeka zaborava. Pa ipak, svakog bi mu sljedećeg dana trebalo sve više da zapliva Letom, a sve je duže bio šćućuren u strahu.

“Mafijaša si se htio igrati, majmune, a do jučer si bio ministrant. Pa ti si svake nedjelje kod mame na ručku”, govorio si je dok mu je nemoć prožimala tijelo i misli. Odlučio je zbrisati iz Osijeka.

Mirinda je sjedio za *svojim* stolom, pio lozu i vadio iz aktovke papire.

“Čekaš mušteriju?” pitala ga je Sonja jer joj je bilo dosadno, a on je bio jedini gost.

“Možda.”

“A ko ti uopće nabavlja te papire?”

“Kak to misliš? Daje mi ih engleska kraljica”, rekao je, a Sonja se nasmijala.

“Kaj se smiješ? Elizabeta II mi ih je dala. Tu je i njen potpis, pogledaj”, pružio je papir prema Sonji, no ona je odlučila ostati u monotoniji praznog šanka.

“Aha. Sreo si je na placu?”

“Samo ti prcaj. Ali zna Mirinda kaj radi. Betika i ja smo stari frendovi. Čak sam je jednom malo zgrabil, skoro je bil fajer, al je onda došla nekakva kočija po nju, kaj ti ga ja znam, i rekla je da mora ići.”

Zabavljale su je te priče. U određenoj mjeri, naravno. Ponekad bi ga mogla zadaviti kad bi joj sat i pol namatao kako je prije trideset godina bio svjetski prvak u boksu ili kako je jedne

godine otišao u Kinu i pobijedio, redom, jednog po jednog, sve Kineze u stolnom tenisu. Ili kako ga još uvijek, deset godina nakon što je prestao aktivno igrati tenis, vode na ATP ljestvici. Imao je uspjeha i u znanosti, ratovanju, umjetnosti, ljubavnim osvajanjima ali uglavnom se ipak prisjećao svojih sportskih uspjeha.

“Ti si znači ko neki njezin ambasador? To je tvoj posao?”

“Moglo bi se reći”, odgovorio je Šus Mirinda pa joj rekao da mu donese još jednu lozu.

“Malo previše pije Vaše Veličanstvo.”

“Budi sretna kaj pijem. Uglavnom samo ja i pijem u ovom bircu. Ne znam kak uopće uspijevate preživjeti.”

“Teško, Mirinda, teško. Bilo bi nam malo lakše da nam ti plaćaš nekakav najam kad već u novinama adresu lokala navodiš kao adresu svog ureda.”

“Kaj?”

Nije išla u dalju raspravu. Bezbroj su puta prošli taj razgovor i opet bi sve bilo po starom. I dalje bi posao tjerao u ćevabdžinici. Zakuhao bi nešto, prodao foru pa se na neko vrijeme sakrio, dok se sve ne smiri, a onda bi se opet vratio.

U posljednje mu je vrijeme posao malo stao. Prvi nalet koji je uključivao gotovo masovnu hysteriju već je odavno prošao, još kad je Senna bio živ. Pa ipak, Mirinda je dobro znao da treba biti strpljiv jer netko uvijek ima potrebu krenuti u novi početak i isto je tako dobro znao da se svaki dan rodi nova budala. Jer makar te očaj natjera na glupost, svejedno si glupan. Očajnik, ali i glupan. Strpljivo je čekao takvu mušteriju i novi poslovni uzlet.

Tog jutra mobitel mu je zazvonio prije ritualnog pokušaja povraćanja. Broj je bio skriven, a to mu je govorilo da se radi o poslu i da je netko u gabuli. Obični ljudi željni bolje budućnosti nemaju skriveni broj.

Kako nije imao radno vrijeme, Mirinda se javio iako je još spavao.

“Gospodin Miroslav?”

“Aha, ja sam”, promrmljao je.

“Vidio sam vaš oglas u novinama”, rekao je glas s druge strane i označio početak jednog divnog poslovnog odnosa.

Mirinda mu je objasnio kako stvar funkcionira i sastanak je bio ugovoren.

“Moj ured nalazi se u Frankopanskoj ulici broj tri”, rekao je Mirinda i poklopio slušalicu.

Bio je veseo. Otišao je u kupaonicu, nakon pet dana konačno se obrijao, a onda čučnuo pred školjku i isprovraćao se kao čovjek.

Vjeko je u grad ušao kroz šikanu iznad koje prolazi pruga, snimio pijetla na vrhu silosa i kroz Starčevićevu se zaputio prema centru. Dugo je lunjao prije nego što je nabasao na Frankopansku jer mu je Mirinda u strogoj poslovnosti i polusnu zaboravio dati nekakav orijentir, kao što je primjerice crkva koja je od čevabdžinice udaljena dvadesetak metara. Kad je ušao Mirinda je već sav ulickan, počesljan, s kravatom oko vrata, flekavom doduše, ali ipak kravatom, sjedio za stolom. Bio je jedini gost u tom prostoru u koji je nemoguće neprimjetno ući, tako da su dečki odmah shvatili da su jedan za drugoga. To je bilo jasno i Sonji, pa kad je taj tip s brilama koje ipak nisu uspijevale sakriti umorne i prestrašene oči rekao tek M, konobarica mu je rukom već pokazivala na Mirindu, koji se pravio da ga ne primjećuje.

“Gospodin Miroslav?” upitao je Vjeko približivši se stolu.

Ovaj je naglo ustao, isprsio svojih stodevedeset centimetara visine, ispružio ruku i dubokim glasom rekao: “Možeš me zvati Mirinda.” To je rekao tako glasno da se Vjeko lecnuo.

“Kaj se cimaš? Nemaš straha, otkak sam prestal boksati nisam udaril čoveka”, rekao je Mirinda i još na nogama odboksao prvu verbalnu rundu u kojoj je pričao o svojim boksačkim danima, tri naslova svjetskog prvaka i olimpijskom zlatu u teškoj kategoriji nakon kojeg su ga na ramenima tri dana nosili po čitavoj Koprivnici.

Vjeko nije bio siguran je li tip lud ili samo pijan pa se uhvatio za mišljenje koje mu je bilo lakše podnijeti, da je Mirinda cuger. Sjeli su i nekoliko minuta pričali o sportu, ženama i

vremenu, Mirinda je uspio trgnuti još jednu lozu, a zatim su prešli na posao.

“Mislio sam da ćemo se naći u vašem uredu?” pitao je Vjeko kojemu se činilo pomalo nadrealnim da bi se čovjek iz te rupe mogao bilo kamo otisnuti, a kamoli na Novi Zeland. Pitao je, morao je to pitati, ali prihvatio bi svaki odgovor jer su polomljene kosti bila realnost koja je potiskivala opskurnost ćevabdžinice.

Mirinda se na pitanje samo nasmiješio. Taj smiješak nije ništa značio, najobičnija poza, ali je uvijek palila. Kupac bi se osjetio posramljenim, pitanje bi mu se učinilo glupo i osjećao bi se kao kakav balavander koji ništa ne razumije. Kad je obrisao smiješak, Mirinda je iz torbe izvadio svoje famozne papire koji su bili potrebni da bi se čovjek dočepao otoka na kraju svijeta koji brižno čuva teta Elizabeta.

“To su originali?”

Svi su to pitali.

“Naravno! Evo, ovdje su pečat i potpis.”

Vjeko nije imao izbora. Izbrojao je dvije tisuće marčona i predao ih Mirindi koji je odmah okrenuo rundu.

“God save the queen i vizni režim”, nazdravio je pa ispraznio čašu.

Bilo mu je lijepo. Posao je opet krenuo, a to je bilo najvažnije. “Niste me vidjeli”, rekao je Vjeko i otišao. Na Novi Zeland, mislio je.

Kao i uvijek nakon dobro obavljenog posla Mirinda je uzeo dva tjedna godišnjeg odmora i proveo ih u *Šangaju*, birtiji na željezničkom kolodvoru. Dva tjedna obično su bila dovoljna da opasniji tipovi zbrišu, da ih ulove, pritvore i deportiraju, pa da se vrate, potraže ga u ćevabdžinici i onda zauvijek nestanu u strahu da će ih pronaći oni zbog kojih su poželjeli zbrisati. Uz tarifu, još jedan razlog zašto je više volio opasnije mušterije. Bio je to rizičniji posao, ali oni bi brzo odustali jer su i sami lovina, za razliku od običnih ljudi koji su išli, što se kaže, trbuhom za kruhom, od kojih nije prijetila ozbiljna opasnost jer takvi znaju samo pozvati policiju, a to je u ovakvom odnosu malo glupo i stoga isključeno, ali su ga zato

danima tražili po čitavom gradu i moljakali da im vrati novac što ga je umaralo i živciralo.

Nakon dva tjedna opet je svratio u ured. Po običaju, bio je jedina mušterija. Tu i tamo bi netko uletio, pokupio ćevape i brzo kidnuo prije nego ga od tog mjesta uhvati depresija.

“Tražio te”, rekla je Sonja kad je ušao.

“Ko?”

“Znaš ti dobro ko.”

Mirinda je sjeo za stol i strusio pivo.

“Ti si ljubomorna.”

“Molim? Zakaj?” začudila se Sonja.

“Zato jer je moj brat zapovjednik NATO snaga.”

“Daj, nemoj odmah počinjati, molim te”, rekla je Sonja i sjela na ulazne stepenice popušiti cigaretu.

Mirinda je sjedio za stolom i milovao pivo. Nije sa sobom imao aktovku što je Sonji bio pouzdan znak da još ima love i da će ovaj put platiti. Popušila je i krenula baciti opušak u šaht kad se pred ćevabdžinicom zaustavio crni terenac. Iz automobila su izašla dva nabildana mrguda, stereotipni tipovi s nulericama i zlatnim lančugama oko vrata.

“Poznajete li možda kakvog Miroslava?” upitao je jedan.

Trenutak je razmišljala što odgovoriti, što je izvježbanim momcima bilo dovoljno da primijete njezinu neodlučnost.

Ušli su i krenuli prema kutu lokala gdje je sam, što im je odgovaralo, sjedio Mirinda.

“Miro?”

Mirinda je također oklijevao i isti ga je onaj tip koji je razgovarao sa Sonjom odmah zgrabio za vrat.

“Dečki, izgledate kao da vas je ispekalo milijun milijardi osamsto tisuća osa”, rekao je Mirinda kad je tip popustio stisak.

Ta se rečenica izgleda nije dopala onom drugom tipu pa mu je zviznuo šamar. Mirinda je pao sa stolca, no dečki su mu pomogli da odmah ustane.

“To ja zovem prava zaletača! Sličan sam udarac dobio kad sam radi pajdašije sparirao Tysonu”, rekao je i vidio da su dečki i dalje ljuti. “Nemojte se srditi dečki! Nisam rekel da izgledate ko da su vas ispile ose kad ste napuhnuti od steroida nego zato kaj izgledate ljutito.”

“Ovaj tip je lud”, rekao je udarač govorniku.

“Jesi ti lud?” upitao je govornik.

“Ma kakvi”, odgovorio je Mirinda i rukama se čvrsto uhvatio za stol očekujući akciju udarača.

“Onda dobro. Znači da možemo lijepo razgovarati” rekao je govornik, ponudio mu da sjedne pa se stisnuo uz njega.

Tražili su Vjeku. Mirinda je tvrdio da ga nikad nije vidio. Bio je pijan i bio je hrabar. Uz to i pomalo lud. Osim toga, ili baš zbog toga, nikad nije otkrivao identitet svojih klijenata. Nakon pola sata momci su odlučili krenuti. Valjda su znali kad dovoljno prestraše čovjeka. Govornik mu je pružio vizitku.

“Export – import”, pročitao je Mirinda. “Pa mi smo kolege. I ja se pomalo bavim izvozom.”

“Nemoj da ja tebe izvezem iz cipela”, javio se udarač.

“Javi ako vidiš Vjeku”, rekao je govornik, pokupio sa šanka naručene čevape u somunu i otišao van na gablec.

“Bolje ti je da se javiš”, dodao je udarač.

“To je ziher”, rekao je Mirinda kojem se udarač činio kao uvjerljiviji govornik. “Nemojte momci kaj zameriti. Samo pokušavam preživeti.”

“Nemoj se ti nama zamjeriti”, rekao je udarač i otišao za govornikom.

Napunio je frižider do čepa i zatvorio se u stan. Ovaj put to nije bio godišnji. Više bolovanje. Ili neplaćeni dopust. Preventive radi. Dok ona dvojica, govornik i udarnik, ne zaborave na njega. Vjeko ga nije toliko brinuo otkako je upoznao ovu dvojicu. Ako je pametan dosad je već zbrisao. Barem u Bosnu, Srbiju ili Mađarsku, kad već ne na Novi Zeland.

Tjedan dana kasnije zatvorio je bolovanje, uzeo torbu i krenuo u Frankopansku. Bio je lijep, sunčan dan i bio je sjajne volje. Kako i ne bi, kad je ozdravio i opet izašao na zrak, koji mu se činio čist. No, kad je došao do ćevabdžinice raspoloženje mu je naglo splasnulo. Prozori su bili oblijepljeni novinskim papirom.

“Sad ste našli renovirati, kad imam najviše posla”, pomislio je i uhvatio kvaku na vratima da pita majstore kad će biti gotovo, no vrata su bila zaključana. Na njima je stajao papirić na kojem je pisalo da je zatvoreno. I ćevabdžinica i ured Šus Mirinde, pisalo je u zagradi. Nasmiješio se i pomislio na Sonju.

“Izgleda da sam ostal bez posla”, promrmljao je i sjeo na stepenicu. Iz džepa na košulji izvadio je bočicu pa otpio gutljaj. Osjećao je da je jedno razdoblje života došlo kraju. Popio je do kraja i tresnuo bočicu u zid. Zatim je ustao i teturavim korakom krenuo prema kolodvoru. Ušao je u *Šangaj* i zatražio kemijsku. Zatim je sjeo za stol i napisao oglas. Nova je adresa bila Kolodvorska 4.

“Mala, znaš možda adresu od Narodnih novina?” pitao je konobaricu.

“Ne znam”, odgovorila je ona i nastavila rješavati križaljku.

Mirinda je opet pomislio na Sonju, izašao iz birtije na kojoj je netko nadobudan napisao snack-bar i uputio se prema pošti.

“Trebalo bu vremena da se ovo uhoda”, pomislio je Mirinda i došlo mu je da zaplače.

Zbog Senne, zbog Sonje, zbog sebe.

POZIV NA BIS

Lakoćom je otpjevala posljednje, visoke tonove jednog od svojih najvećih hitova, gotovo jednakom snagom i izražajnošću kao što je to učinila prvi put, prije dvadeset godina, kad joj još nije išao na živce i činio joj se otrcan zbog broja izvedbi, zatim se naklonila, rekla: "Hvala vam, bili ste divna publika!" pa popraćena gromoglasnim povicima, pljeskom i topotom nogu krenula s pozornice i usput, u prolazu namignula Maksu, kao i nakon svakog koncerta. Maks je uvijek bio tu, njezin zaštitnik, od prvog dana, i to ju je umirivalo, davalo joj sigurnost.

"Gotov je još jedan dan u uredu", rekao je odlazeći saksofon.

"Da, samo što gotovo i ne znam u kojem nam je gradu ured bio danas", umorno je rekla Karla.

"Misliš da imamo vremena?" upitao ju je Maks.

"Imamo. Dečki, vraćamo se za pet minuta", rekla je ostatku benda.

Izašli su iz garderobe, prošli hodnikom i uskoro izašli na svježi zrak, u mali, ograđeni dio, sakriven od pogleda. Maks je izvadio kutiju i pružio je Karli. Uzela je cigaretu koju joj je Maks pripalio i zadovoljno otpuhнула dim. Tek što je to učinila začuo se neki zvuk i Karla se lecnula.

"Ništa, samo vjetar", umirio ju je Maks.

"Na živce mi ide to što se stalno moram ovako skrivati", rekla je Karla.

Maks je u tišini otpuhnuo dim. Stajali su šutke, svaki u svojim mislima. Maks je mislio kako je možda upravo danas taj dan i refleksno opipao unutrašnji džep sakoa. Iz dvorane su dopirali pozivi na bis.

"Koliko danas ima ljudi?" pitala je Karla.

"Nemam pojma, možda dvadeset tisuća?"

Opet je nastala tišina, izuzev buke koja je dopirala iz dvorane.

"Dvadeset tisuća. Što misliš, je li to normalno?" rekla je Karla nakon kratke šutnje u kojoj je

očito razmišljala o tome.

“Što?”

“Pa dvadeset tisuća. Ili ne znam koliko stotina tisuća tijekom turneje.”

Pogledao ju je pogledom koji je tražio da razradi misao.

“Dosta mi je tih velikih dvorana Maks. Dosta mi je turneja. Ne vidim u tome više nikakvog smisla. Želim normalan, običan život. Želim se zatvoriti u kuću na selu, pisati pjesme i svirati za sebe. Možda održavati male koncerte u nekom klubu blizu kuće i u ponoć biti u krevetu. Imam pedeset godina i dosta mi je skrivanja, glupih ulizivačkih intervjuova i luđaka na koncertima.”

I meni, pomislio je Maks, ali nije to rekao. Umjesto toga ju je blago pomilovao po kosi, jednako nježno kao što je to činio prije dvadeset i pet godina, kad su još praktički bili djeca i voljeli se jedno ljeto, prije nego ih je dostigao uspjeh.

“Znam da ti je dosta skrivanja”, prošaptao je kad je položila glavu na njegovo rame, “ali ti si barem uvijek bila umjetnica, a ne kao ove curice koje tresu sisama dok pjevaju na playback. Nisi morala skrivati da ne znaš pjevati, ili skrivati muža da ti ne padne popularnost”, rekao je da je oraspoloži.

“Edith Piaf nije nastupala u tim istim, identičnim dvoranama. Lijepe su, nema što, ali gdje je tu duša? Možda u onim kokicama i točenoj pivi na ulazu? Na ulazu kroz koji ljudi prolaze kao da su stoka? Kao krave u obor. Gdje je tu duša, ljepota, gdje je tu bilo što, Maks, a što ne zaudara na sintetiku? Znam, reći ćeš, od toga živimo, ali i nekad su živjeli od toga, samo bez takvih dvorana, s puno više šarma. Ja više ne mogu i ne želim tako”, govorila je Karla bez prekida.

Maks je u Karlinu glasu čuo istinsku tugu i zasićenost. Znala je imati takve faze, čak i u samim počecima, kao da nikad nije željela svjetsku slavu. Često mu se činilo da bi možda bila sretnija da su ostali svirati po klubovima u rodnom gradu i bližoj okolici, što bi im bili svojevrсни izleti i dobra zabava. Umjesto toga, svirali su po cijelom svijetu, ponekad se ni ne trudeći pokušati zapamtiti u kojem gradu, u kojoj zemlji sviraju za tri dana. Poslušno su ulazili u avion, zatim izlazili iz njega pa svirali, prepuštajući svu brigu menadžeru koji bi im rekao gdje se nalaze, kako bi mogli lijepo zahvaliti, pozdraviti, kako bi mogli reći, na primjer: Dobra večer Wrocław! Ovo je najbolji koncert na našoj turneji!, a zatim bi otišli u

još jedan hotel u kojem bi se opet našlo nešto zaposlenika koji bi rekli kako to inače ne rade, ali evo njih će ipak zamoliti za autogram, pa bi malo odspavali da bi sutradan produžili u neki novi grad, na neki novi kontinent. Pomislio je kako Karla ovaj put najozbiljnije misli kad kaže da joj je dosta. Nikad još tu temu nije načela za vrijeme koncerta. Koliko god bila iscrpljena, na koncertu bi uvijek bila puna energije i pozitivne.

“Stvarno ti je dosta, zar ne?”

Karla je povukla posljednji dim i kimnula.

“Onda se povuci. Barem na neko vrijeme.”

“A bend?”

Bendu je također dosta, pomisli Maks. Nakon svih tih godina opijanja, droga i zaludene djevojčice po hotelskim sobama prestale su mu pričinjavati zadovoljstvo.

“Već će se snaći. Uostalom, svirat će s tobom u tom nekom opskurnom bircu u onoj provinciji u kojoj živiš.”

“Mislim da bi se morali vratiti na bis”, rekla je Karla, primila ga pod ruku i krenula u dvoranu.

Već su bili u hodniku kad je Maks odlučio postaviti pitanje.

“Bi li skrivala muža da ga imaš?”

Umjesto odgovora se nasmiješila i nježno ga poljubila u obraz.

Maks je stajao iza Karle i gledao je kako se penje na pozornicu. Kad ju je ugledala, publika je počela vrištati. Maks je poznao osjećaj koji ih je prožeo. I on još uvijek ima sličan osjećaj svaki put kad je vidi i dodirne.

Danas je taj dan, pomislio je Maks i prije nego što je krenuo na pozornicu još je jednom provjerio unutrašnji džep sakoa. Sve je bilo u redu, prsten je bio tu.

PRODAJEM RABLJENI AUTOMOBIL

Užas, sramota, to će sigurno izaći u novinama, misli su koje su se redale u Sandrinoj glavi nakon što ju je nazvao suprug i rekao da dođe po njega. Nestala je zabrinutost koja ju je morila proteklih nekoliko sati, ali su je, čim je čula gdje ga mora pokupiti, uspješno zamijenile ljutnja i očaj. Propali smo, propali, a lijepo sam mu rekla, govorila je samoj sebi ljutito dodajući gas njihovu novom, skupocjenom terencu. Mrzim te, mrzim, vrištala je automobilu. Došlo joj je da ga zabije u zid, zapali, zamišljala je kako ga razbija sjekirom, nesreću. Ipak ga je u komadu dovezla pred zgradu, ugasila svjetla, ali ne i motor kako bi se auto grijao i kako bi pobjegla s tog mjesta što je prije moguće.

Osjećala se poniženo. Da im se dogodi takvo što, a bili su ugledna obitelj. Pa kod njih je jednom bio čak i Ministar, a vrhunski liječnici, odvjetnici i direktori bili su redovita pojava na njihovim raskošnim zabavama. Još prošlog Božića, kakva je to bila zabava! Načelnik policije hvalio je moje kanapee, a sad, sutra... oni strvinari, lešinari, jedva čekaju takvu vijest, da, sad će se moći istaknuti, na tuđoj nesreći, ti najobičniji crnokroničari, ma... Briznula je u plač.

Oduvijek je bilo jasno da je Kruno poduzetnik. Bio je još sasvim mali, a djedovi i bake su svima, ne bez ponosa, govorili kako je njihov unuk rođeni trgovac. Znao je kako doći do love. Ujak bi mu iz Njemačke donio Coca-Colu koju bi Kruno popio i zatim prodavao te prazne limenke za čuvanje olovaka. Tek je bio izašao iz vojske kad mu je ujak umjesto limenki na poklon donio videorekorder i nekoliko praznih kazeta. "Na njih možeš snimiti štogod poželiš i to više puta. Jednostavno presnimiš", rekao mu je ujak i Kruno je iz dana u dan, zabave radi, snimao televizijski program. Ni godinu kasnije otvorio je videoteku, prvu u gradu. U početku je išlo slabo, ali je sve više ljudi s vremenom nabavilo to čudo tehnike i posao je počeo rasti. Slika je bila u boji, a posao uglavnom na crno. Kraj osamdesetih bilo je vrijeme u kojem se posao obavljao mnogo jednostavnije. Ujak je iz Njemačke po vozačima autobusa slao originalne filmove i mnoštvo praznih kazeta na koje je Kruno snimao te originale. Čista lova, bez puno papirologije. Ulaganje nikakvo, a zarada ogromna. Nikako se nije mogao načuditi zašto videoteke ne niču kao gljive poslije kiše. Uskoro je ujak, normalan razvoj

posla, počeo slati videorekordere. Vesterni, drame, akcije, kazeta za kazetom svaki dan osim nedjeljom. Svoj je prvi, ganc novi BMW, koji je kupio u vrijeme kad se Wartburg smatrao limuzinom, Kruno zaradio na crtićima. Nije onda bilo tisuću televizijskih programa. Crtić na prvom rano ujutro i prije Dnevnika i gotovo. Kako se onda lijepo živjelo! Novca je bilo toliko da ga ponekad ne bi ni prebrojao nego samo potrpao po džepovima. Znao je dakle nanjušiti posao, ali osim tog trgovačkog, poduzetničkog duha, imao je i pamet, kao i inteligenciju. Nije on bio plitak tranzicijski tip koji sve stječe zahvaljujući sreći i političkim vezama. Znao je da ništa ne traje vječno i razmišljao je čime će se baviti kasnije. Upisao je ekonomski fakultet i studirao uz bavljenje videotekom. Prijelaz iz socijalističkog u kapitalistički sustav dočekao je sa zavidnim kapitalom. U tim novim socioekonomskim uvjetima prodisao je punim kapacitetom. Ljudima, kojima se dotad moglo prodavati prazne limenke Coca-Cole odlučio je omogućiti mnogo veće užitke, uz više nego pristojnu maržu. Postao je zastupnik i uvoznik sveg i svačeg. Od žvakaćih guma, sokova i kondoma do poljoprivredne mehanizacije. Imao je dvadeset i sedam godina i bio uspješan poduzetnik kojem je do diplome preostala još samo obrana diplomskog rada. Banke su se nudile da ga prate u razvoju poslova, ali Kruno za to nije htio ni čuti. Krediti su put u propast. Osim toga, miris im je ljigav, za razliku od gotovog novca, govorio je. Posao je cvao, a razlistao mu se i ljubavni život. Curke su padale na uvozne proizvode, možda s iznimkom poljoprivredne mehanizacije. Onda je upoznao Sandru. Privlačnu djevojku koju je osvojio na prvi pogled, a i ona je nakratko zakočila njegove zjenice. Jesi za sok? Žvakaću? Kondom? Možda drugi put? Traktor? Vjenčali su se šest mjeseci kasnije. Kako se onda lijepo živjelo!

Kruno je bio faca. Netko i nešto. Upoznao je svu silu uspješnih ljudi koji su vrtjeli ogroman novac i shvatio da je većina njih na ovaj ili onaj način povezana ili s pravom ili građevinom. Nije mu se dalo upisivati novi studij pa se ubacio u građevinski biznis. Krenuo je skromno, s dozom opreza, ali posao je dobro išao i bila je šteta propustiti priliku pa je ulagao sve više, gradio sve više. Nije imao gotovine kao ranije jer je najveći dio stalno bio uložen u neki novi projekt, ali sad je bio jedan od velikih dečkiju. Bio je prva liga. Kao takav jednog je dana, u maloj zemlji neminovno, upoznao Ministra. Ispalo je da njega također zanima graditeljstvo i nagovarao je Krunu da postanu partneri. Ja ću pronalaziti i dogovarati poslove, a ti ćeš ih realizirati, rekao je Ministar. Radilo se o velikim poslovima, o ogromnim neboderima i hotelima i nije bio siguran da ima dovoljno sredstava za takav posao, ali zarada je također bila ogromna, parala je nebo kao neboder, a nije mogao odbiti Ministra. Zatražio je predah – možda bi čak odustao od ulaska u posao – ali Ministar ga je uporno zvao i govorio da mora biti budala da propusti takvu priliku, “i vjeruj da ne bih koristio jednu tako tešku riječ da fakat nije tak.” Valjda Ministar zna o čemu govori, pomislio je Kruno i nakon jedne zabave

koju je organizirala Sandra, pristao je ući u posao. "Sedamdeset-trideset za tebe", povjerljivo mu je šapnuo Ministar. S tim da bi mi mojih, uvjetno rečeno mojih, znaš kako se to razide, dakle mojih trideset posto trebao dati unaprijed kako bih mogao riješiti stvari. To je uobičajeno, znaš kako su ljudi nepovjerljivi, rekao je.

Uzela je maramicu kako bi obrisala suze kad je ugledala supruga kako izlazi iz policijske postaje. Prepoznala ga je po hodu jer ga je zbog one smiješne kape koju je nabio do očiju, a koju je ona odavno željela nabiti u kantu za smeće, bilo gotovo nemoguće prepoznati. "Bok", rekao je umornim glasom kad je ušao u auto. Krenuo ju je poljubiti ali je, očekivano, okrenula glavu. Znao je da slijedi šutnja. Ponekad poželi da je Sandra jedna od onih rospija koje prigovaraju na sve i sva i nikad se ne gase, da je jedna od onih koje stalno kvocaju, a ne da se kad je ljutita zatvara u sebe i šuti. Ta ga šutnja boli i izjeda više od svih mogućih prigovora i uvreda. Odlučio je da ovaj put neće prvi progovoriti. Na kraju, to je učinio zbog njih. Zbog nje, Lucije i Ane.

U tišini su se vozili kući. Oboje su razmišljali o tome što se upravo dogodilo. *Govorila sam mu*, mislila je Sandra. *Kako sve krene tako krivo? Što će biti s nama? Što će biti s curama?* mislio je Kruno. *Pa k nama je dolazio i Ministar*, mislila je Sandra. *Da barem onaj Ministar nikad nije došao k nama*, mislio je Kruno.

Izašli su iz terenca i ušli u kuću. Bok, rekao je Kruno kćerima koje su bile u kuhinji. Tišina. Nikakvog odgovora, iako još nisu točno ni znale o čemu se radi, ni zbog čega im je otac uhićen. Nikakve pretpostavke nevinosti s njihove strane. Lucija je bez riječi, bez da je čak podigla pogled tipkala po mobitelu, dok ga je Ana udostojala pogleda punog prijezira i otišla na kat u svoju sobu. Poruku kasnije na kat je otišla i Lucija. Ostao je sam sjediti u kuhinji. Najviše od svega želio je sve ispričati Sandri, ali znao je da ne bi slušala. Uostalom, možda je tako i bolje. Možda je bolje da ne zna koliko su blizu dnu. Kad bi barem shvatila da sve što radi, radi zbog njih.

Obukao sam jaknu, uzeo crnu vunenu kapu, navukao je do obrva i izašao iz kuće. Bilo je

veoma hladno i opet je počeo padati snijeg. Da me je barem netko mogao odvesti, makar dio puta, ali to je bilo nemoguće. Ozbiljno sam shvatio upozorenje da dođem sam pa mi je preostalo samo hodati, dobrih pola sata do industrijske zone. Prožimao me osjećaj nelagode i uzbuđenja. Nisam bio sasvim siguran trebam li ići na taj sastanak. Svakih nekoliko koraka stavio bih ruku u džep kako bih se uvjerio da je kuverta na mjestu. Sve je bilo u redu, kroz tkaninu sam osjećao ugodno zadebljanje. Naravno da nije nestala u proteklih pet sekundi. Drmala me strašna nervoza. Što ako me tresnu po glavi i orobe? Nitko mi nije jamčio da se upravo to neće dogoditi. Išao sam jer bi nam taj novac pomogao da izdržimo jedno vrijeme, a nadao sam se da bi se dotad situacija mogla popraviti i da bih mogao dobiti svoj pošteno zarađeni novac. Sve sam smislio: kupim stari terenac, prodam novi, vratim novac posuđen za kupnju starog auta i s ostatkom živimo. Ovaj mu dio nisam rekao. To je mogao i sam pretpostaviti. Rekao sam kako smo trebali kćerima platiti iduću godinu studiranja i sve ostalo na što su naviknute. Najvažnije je da njima ništa ne nedostaje. Nije ga se dojmilo. Nema druge, mislio sam dok sam kroz prazan grad hodao prema industrijskoj zoni. Ponoć je bila blizu. I to s ponoći, kao u vesternima... Pa poslije šest nikog nema na ulici.

Bio sam stotinjak metara udaljen od parkirališta na kojem sam se trebao naći s tim tipom kad su kratko zablicala svjetla. Osjetio sam novu navalu adrenalina. Nastavio sam se primicati automobilu. Ruka mi je stalno bila u džepu. Prišao sam na dva metra stalno očekujući da netko izađe iz automobila. Ne znam što bih učinio da se to nije dogodilo. Valjda bih pokucao po staklu ili samo stajao kraj auta. Srećom je s vozačeve strane auta izašao čovjek. Bolje reći grmalj od čovjeka. Istodobno sam osjetio neku čudnu mješavinu olakšanja i straha.

“Prodajem rabljeni automobil”, rekao je grmalj.

“Lijepo od vas”, odgovorio sam. Ta mi se lozinka nije činila previše sigurnom, ali kad sam vidio tog tipa postalo mi je jasno da dečki nisu bez razloga bili toliko samouvjereni, sigurni da se slučajni prolaznik neće usuditi dati nekakav sličan, sarkastičan odgovor. U tom trenu iz auta je izašao još jedan čovjek, grmalj ništa manje razlistan od onog prvog i čovječe, kako su mi zaklecala koljena. Olakšanja je nestalo, ostao je samo strah.

“Odmah se vidi da ste vi jedan fin gospodin”, rekao je grmalj broj jedan i dao znak grmalju broj dva, nakon kojeg me je potonji revno pretražio, valjda za slučaj da sam ozvučen, a vjerojatno momci unatoč laskanju nisu isključili ni mogućnost lakog naoružanja. Ta mi je misao godila. Usput je izvukao kuvertu s novcem. Pravio sam se da je to uobičajena stvar.

“Sve je tu, petnaest giga”, rekao je prvom nakon što je prebrojao novac.

“Giga? Što to ti to znači?” odvratio je prvi.

“Tisuća”, odgovorila je dvojka.

“Još je nov, pun je tih čudnih izraza. Mislim da ih sam smišlja”, rekla mi je jedinica.

Stavio je novac u džep, a odmah zatim na parkiralište je dojurio tamni terenac. Usrao sam se, mislio da je došla policija i da smo otkriveni. To sam također prešutio, zapravo sam sve te dojmove i osjećaje prešućivao, a govorio samo činjenice. Rekao sam da su momci pojurili prema automobilu. “Oprosti, žurimo na još jednu dostavu”, viknuo je prvi netom prije nego što je ušao u auto. Odjurili su. Točka. To je bilo to. Zadovoljan?

Sasvim obično, zapravo. Očekivao sam nešto opasnije, spektaklarnije. Osim pretresa ništa drugo nije bilo kao u filmovima. Ovo je bilo jednostavno, pomislio sam pa sjeo u auto i krenuo kući.

* * *

“Ispričajte nam još jedanput kako se sve i što se sve dogodilo”, rekao je inspektor nakon što je pritisnuo *rec* na diktafonu, koji je za početak snimio izdisaj kojim je Kruno pokušao istisnuti barem dio frustracija i ljutnje uzrokovane situacijom.

“Nemojte se, molim vas, ništa uzrujavati, ipak ste vi taj koji je kupio ukradeno vozilo”, bahato je rekao inspektor.

“Svoj auto”, odgovorio je Kruno, ali inspektor se na to nije obazreo.

“Idemo, lijepo, ispočetka, redom: uhvaćeni ste kako vozite ukradeno vozilo”, nastavio je inspektor po svom.

“Koji je ukraden meni!”

“Molim vas da se smirite i ne podižete glas!”

Kruno se suzdržavao. Taj je policajac autoritet, mislio je, on je zakon, njemu su dali značku i pištolj da pazi na red, on je država, ali koju ne zanima šira slika već samo taj jedan jedini

detalj, to ukradeno vozilo, njega ne zanima što je on ista ta država u kojoj se meni ne treba platiti moj rad, u kojoj je moguće ne platiti rad i tako me odvesti na prosjački štap, on je ta država koja s jedne strane žmiri na milijune, a meni se tu postavlja svisoka zbog bijednih petnaest tisuća.

“Priznajte li da ste vozili ukradeni automobil?”

Priznao je. Što je drugo mogao? Reći da nije znao da je to ukradeno vozilo, kad je sam prijavio njegovu krađu? Ili pokušati objasniti tu širu sliku, secirati gospodarske probleme, spomenuti da ga je u sve uvalio jedan Ministar i da nema od čega živjeti?

“Prije četiri mjeseca prijavili ste krađu vozila u kojemu vas je večeras, pola sata iza ponoći, zaustavilo službeno policijsko vozilo. Točno?”

Točno. Jedno zlo ne dolazi samo. Prvo je sav novac uložio u veliki posao, isplatio trideset posto buduće zarade, koje očito nikad neće biti, zatim je da bi opstao podigao kredit koji ne može vraćati jer mu unatoč silnim obećanjima nitko ništa ne plaća i na sve to još su mu ukrali automobil. Da, taj u kojem ga je zatekla policija.

“Nakon toga na vašu je tvrtku registriran isti automobil kakav vam je ukraden, potpuno nov. Točno?”

Točno. Osiguranje. Srećom je imao kasko.

“Ta će vam prijevara dodatno zagorčati život.”

Točno.

“Postojat će, bolje reći: postoji, sumnja da ste krađu, ako vam je auto uopće bio ukraden, jer to tek treba dokazati, sami izrežirali. Stoga vam toplo preporučam da surađujete i ispričate nam sve o danu krađe, kao i o tome kako ste se pojavili za upravljačem ukradenog vozila.”

Kruno je opet sve ispričao. Prije otprilike tjedan dana nazvao ga je čovjek i rekao da prodaje rabljeni automobil. Jesu li govorili kakvim naglaskom? Kruno to ne bi mogao reći. Još mu samo treba da ih uhvate pa da mu hladovinu naprave ona dva dečkića. Ne, govorili su standardnim hrvatskim jezikom. Obojica? Da. Dajte, to mi je malo teško povjerovati. Žao mi je, ali tako je, potvrdio je Kruno. Malo, pomalo, uz stalna zapitkivanja, došao je do dijela u kojem sjeda u terenac koji mu je ukraden i kreće kući.

“Tad vas je zaustavila naša patrola? Da, da. Nama ništa ne može promaći. Ne možete po takvom snijegu voziti s ljetnim gumama”, inspektor se nije mogao suspregnuti.

Kreten, pomislio je Kruno. Strašno smiješno.

“Krađa automobila je dakle riješena. Drago mi je da smo vam pronašli auto. On nažalost mora ostati kod nas, to vam je nadam se jasno, ali dobra je vijest da vi zasad možete slobodno ići. O daljnjim ćete radnjama biti obaviješteni. Vaš mobitel također mora ostati kod nas, ali možete se slobodno poslužiti našim telefonom i nazvati nekoga da dođe po vas.”

Otipkao je Sandrin broj.

PRAZNICI

Bio je tek studeni, a John i Cindy već su mjesec dana planirali putovanje. Svoje prvo veliko putovanje. Svaki put internet bi im ponudio neka nova nevjerojatna mjesta i oni bi odmah tražili letove i hotele kako bi vidjeli cijenu putovanja. Iako su odlučili putovati tek početkom ljeta, već su sad ozbiljno planirali kako bi uspjeli dobiti jeftinije karte i kako bi znali koliko još moraju uštedjeti.

U Johnovoj su sobi, po prozoru kucka kiša, a oni leže u toplom krevetu i miluju prijenosno računalo. Čuju majku kako u prizemlju pjeva.

“Pjeva li majka i vaše pjesme?” pita Cindy.

Nikad je još nije čula, iako John kaže da da. Kaže i da razgovaraju, ali da majka i otac paze kad je ona kod njih, jer im se to čini nepristojnim. Znaju kako je to glup osjećaj, stajati sa strane i šutjeti, proživjeli su to.

“Daj upiši Maldive. Najviše sam ipak za Maldive”, kaže Cindy.

John upiše Maldive, po deseti put, i opet joj kaže kako ljeto nije najbolje vrijeme za Maldive.

“Znam, ali samo da vidim.”

Čini mu se da nikad neće odabrati kamo će ići. On uostalom zna kamo želi, ali nikako da nagovori Cindy. Ona vidi da je nervozan što opet gledaju Maldive i to je povrijedi.

“A zašto opet gledamo nešto kamo nećemo ići?” upita John i ne može prikriti nervozu.

“Pa zašto onda stalno gledamo Hrvatsku?” uzvratila Cindy žalcem koji se zabija duboko.

“Ionako je pola te Hrvatske već u tvojoj sobi”, kaže da ga dodatno povrijedi pa ustane iz kreveta.

Na zidovima je stvarno dosta slika Hrvatske: Plitvička jezera i Krka, Rovinj i Dubrovnik. Osim toga, iznad kreveta je i hrvatska zastava.

“Samo ti fali onaj tvoj Dereniš”, kaže Cindy oblačeći se.

Ljutilo ju je što ne može izgovoriti ime tog grada i zna da će John to spomenuti.

“Kako si rekla?”

“Čuo si me.”

“Drniš. Drniš. Nije Dereniš, nego Drniš.”

“Svejedno.”

“Kamo ideš?”

Odgovori mu da ide kući, a on je moli da se vrati u krevet.

Obećava joj pokazati Maldive.

“Zašto moraš biti takav gad?” pita ga i na rubu suza sjeda na krevet.

John je zagrlji. Iz prizemlja dopire majčin glas koji se upire ne bi li dohvatio note zahtjevnog šlagera.

Miriam i Frank Drniš su zamijenili Youngstownom početkom '80-ih. Njemu su bile 23, a njoj 20 i bili su dovoljno mladi da želju za promjenom provedu u djelo. Nisu išli na bračno putovanje, ali je odlazak u Ohio ubrzo nakon vjenčanja za njih bio početak pravog bračnog putovanja, putovanja za čitav život. Ostavili su prijatelje i rodbinu te prešli preko Atlantika Mirjaninom stricu koji je već dugo godina bio John. Naporno su radili kako bi kupili kuću. Kako bi uspjeli. Grozili su se pomisli da se vrate kući podvijena repa i to ih je tjeralo naprijed. Da se vrate rodbina i selo bi govorili: rekli smo vam da nije tako bajno kao što pričaju i da izbijete te gluposti iz glave. Sad je živa još samo Mirjanina majka Manda koja živi u zaselku kraj Drniša, a osim nje tamo živi još samo jedna starica. Manda je dugo žalila što je Mirjana otišla. Već to što je u početku otišla u Drniš za nju je bio kraj svijeta, a kamoli ne Amerika. Još joj nedostaje, naravno, ali nakon svega ne misli da je pogriješila što je otišla.

Dane provodi sjedeći pred kućom. Unatoč kamenjaru, suncu koje dobar dio godine nemilosrdno udara i slojevito navučenoj crnini, uglavnom joj je hladno. Hrani nekoliko kokoši. Čisto da ubije vrijeme. Sjedi i kad vidi da je koja od njih krenula u krivom smjeru, ustane kako bi je usmjerila. Ili iz džepa izvadi nekoliko zrna kukuruza kako bi ih primamila nazad. Često na klupi pred kućom zadrijema.

Bila je '86. kad je Mirjana rodila sina. Nazvali su ga John, po njezinu stricu. On im je dugo bio jedina prava veza sa starim krajem. Za razliku od njih redovito je išao u Hrvatski dom i donosio im najnovije vijesti. Ne toliko one iz Hrvatske, koliko one iz hrvatske zajednice u Clevelandu; tko je krizmao dijete, tko se rodio ili umro, tko se od *njihovih* kime oženio i tko se nije oženio *domaćom* curom. Kako su godine prolazile to se događalo sve češće. Ljudi su se polako asimilirali. Mladi često nisu ni govorili hrvatski ili su ga tek natucali. Oni su se željeli asimilirati. Biti jednaki. U *Hrvatski dom* nisu išli ne zbog želje za asimilacijom nego stoga jer im se jednostavno nije dalo ići nekamo gdje će čitavo popodne slušati tračeve samo zato jer su ti ljudi podrijetlom iz iste države. Onda se to promijenilo. U početku su nestrpljivo iščekivali Johna da se vrati iz Clevelanda i prenese im najnovije vijesti, a jednog su dana došli pred njegovu kuću i ponudili mu da ga odvezu do *Hrvatskog doma*. Johnu je zbog toga bilo drago, iako bi volio da se to dogodilo iz drugih razloga. U Hrvatskoj je buknuo rat. Jugoslavija se raspadala u krvi.

Sa sobom su u Hrvatski dom vodili i sina. Tamo je bilo više djece i dok su odrasli razgovarali o politici i ratu, raspravljali što učiniti i skupljali novac za kupnju oružja, djeca su jurcala oko stolova. Godine su prolazile, a oni su redovito odlazili u Hrvatski dom. John je dobro naučio hrvatski. Rat je bio završio, a njemu je bilo jedanaest godina i tražio je roditelje da ga zovu Ivan. Teško je točno reći zašto, ali činjenica je da je John postao ponosan što je Hrvat. Sobu je oblijepio posterima koji su prikazivali *stari kraj*, a kad se razmahala kupovina preko interneta naručio je bezbroj sitnica – zastavu, kapu, šalicu, dvije manje zastavice i majicu koja je postala popularna kad je nogometna reprezentacija ujedinila naciju trećim mjestom na Svjetskom prvenstvu u Francuskoj na kojoj je pisalo *Proud to be Croat!* Bilo mu je malo krivo što je natpis samo na engleskom, da se njega pitalo svakako bi bio i na hrvatskom, ali tako je barem bio svima razumljiv.

Smračivalo se kad je Cindy pritislula zvono na Johnovoj kući, dok joj se Peggy motala oko nogu. Peggy je pudl, prava dama, tako je barem razmišljala Cindy kad joj je tražila ime. Kasnije se ispostavilo da baš i nije takva dama i da je teško podučiti je bilo čemu, ali ime joj je ostalo. Uglavnom je režala na ljude, ali Johna je voljela i čim je otvorio vrata krenula je prema njemu i čekala da je primi u naručje. Padala je rosulja i bilo je hladno, ali su unatoč tome pošli u šetnju. Peggy je trebala šetnju.

“Kako je bilo na poslu?” pitala je Cindy.

Posljednjih godinu dana John je radio na teleprodaji u tvrtci koja je prodavala posuđe. To mu je bio prvi pravi posao otkako je završio studij informatike, i čim je počeo raditi počeo je

štedjeti za putovanje.

“Dobro. Tebi?”

Cindy je rekla da je bilo u redu. Od diplome ekonomije na sveučilištu u 120 kilometara udaljenom Clevelandu dijelila su je tri ispita i jedva je čekala da to privede kraju.

Pola sata kasnije sjeli su u Starbucks. Peggyn je povodac John zavezao za nogu stolice pa se pas nakon nekoliko pokušaja zatrčavanja smirio pod stolom. Cindy je naručila Frapuccino od karamele, a John caffè latte. Sjedili su za stolom uz veliki prozor i gledali na ulicu. Rosulja je prelazila u kišu i ulica je bila pusta. Tek bi tu i tamo prošao neki automobil. John je iz jakne izvadio *Tourinfo* i stavio ga na stol, između šalica. Cindy ga je uzela. Bila je pedantna djevojka koja je u posebnu bilježnicu bilježila sva putovanja koja su dolazila u obzir, kao i njihove cijene.

“Ima li što zanimljivo?” pitala je proučavajući naslovnicu.

“Pogledaj drugu stranicu.”

Deset najboljih destinacija za iduće ljeto, glasio je naslov. Ako si novinar koji drži do sebe ne možeš pisati poznate stvari. Moraš imati nove ideje, nove informacije. U ovom slučaju ne možeš, recimo, napisati Francuska ili Italija. Pogotovo jer se radi o specijaliziranom turističkom časopisu. Ovaj novinar jest držao do sebe pa je sastavio popis od što je moguće manje poznatih zemalja. U članku je, na visokom četvrtom mjestu, uživala Hrvatska. Osim prirodnih ljepota, članak je isticao niske cijene, odnosno niže u odnosu na razvikanije turističke destinacije.

“Piše da će uskoro poskupjeti i da je sad pravo vrijeme.”

“Vidim”, rekla je Cindy još uvijek čitajući.

“Što kažeš?”

Cindy je razmišljala što odgovoriti. John je primijetio njezinu neodlučnost i krenuo u napad.

“Pariz je od Zagreba udaljen sat vremena leta. U povratku možemo stati u Parizu”, nagovarao ju je skrativši let za pola.

Pariz joj se sviđao.

“Osim toga, gledao sam hotele i gotovo svi primaju kućne ljubimce. Možemo uzeti Peggy sa sobom”, dodao je kao da nije jasno zašto spominje ljubimce.

Cindy se zagledala kroz prozor, a onda uzela bilježnicu i velikim slovima napisala: HRVATSKA. John se nagnuo preko stola i poljubio je.

“Ništa ne obećavam, ali uzet ćemo je u obzir.”

“Želio bih još jednom vidjeti baku prije nego umre.”

Baš je pogodio tom rečenicom. Neće mu biti ni krivo da je vidi, a i to je već nešto. Dovoljno da mu umiri savjest što je koristi kao mamac.

“Tako si drag”, raznježila se Cindy.

Babu Mandu je probudila eksplozija. Sunce jedva da je izašlo, pomaljalo se anemično iza brda, pa je Mandi dugo trebalo da na brdu ugleda dim i prašinu. Inače se nije imalo bogzna što vidjeti osim dima i prašine, ako nisi baš u idealnom trenutku gledao kroz prozor i dočekaao eksploziju. Onda bi možda mogao vidjeti dijelove trupla kako lete. Manda je jednom imala sreće doživjeti takav trenutak, ali bilo je to prije dosta vremena. Jedne godine, negdje oko Velike Gospe ili rođendana bake Kate. Svakako je bio neki poseban dan, jer su obje navukle svečanu crninu i spremale se sjesti pred kuću, kad je puklo. Manda je još trenutak gledala u dim, a onda se odmaknula od prozora, uzela zubalo s noćnog ormarića i prišla štednjaku. Uzela je prastare novine i malo triješća i pripalila vatru. Pristavila je vodu i otišla se odjenuti. Potom je zakuhala kavu te stavila džezvu i dvije šalice na pladanj pa oprezno izašla iz kuće. Sunce je malo dobilo boju i sve je ukazivalo na lijep proljetni dan, kakav i priliči sredini travnja. Sjela je na klupu, uzela šalicu i srknula gutljaj još vruće kave. Pasalo joj je. Sve, ne samo kava – jutro, sunce, ptice. Voljela je jutro. Već bi uvečer jedva čekala jutro. Jer večeri su joj bile ubitačne. Duge, monotone i samotne. Duže je vrijeme nagovarala Katu da se preseli k njoj i da žive zajedno jer joj se činilo glupim da svaka samuje u svojoj kući, ali Kata nije htjela ni čuti.

“U toj kući san se rodila i u njoj ću i umrit”, bio je njen odgovor na Mandinu ponudu.

To zapravo i nije bilo istinito jer je ona u tu kuću došla za snahu, ali joj je ta rečenica

djelovala snažno.

“Al ti ne bi došla k meni?” ponudila je Mandi, ali je ponuda ostala bez odgovora.

Tek što je Manda otpila gutljaj kave, iza ugla se, podupirući se štapom, pojavila Kata.

“Mislila san da je i tebe probudila eksplozija pa sam ti donila šalicu.”

“Vražje koze!” ljutila se Kata.

“Vidila si?” pitala je Manda pomalo ljubomorna.

“A šta bi bilo već koze?”

“Može bit vuk?”

“Koza. Sigurno je bila koza.”

Kata je uz teški uzdah sjela do Mande i zadovoljno prihvatila šalicu. Sjedile su i razgovarale, prepričavale snove i tumačile njihovo značenje, zatim su gledale u talog kave na dnu šalice i tražile u njima obrise pitajući se koje je njihovo značenje, a onda su sve više zapadale u šutnju i ostajale nijemo sjediti. Svaka misleći svoje. Mislila su uglavnom bile u djetinjstvu i mladenaštvu. U vremenima kad je u zaselku živjelo dvadesetak obitelji od kojih je svaka pod istim krovom imala tri generacije. U vrijeme kad su selom trčala djeca. I njihova djeca, između ostale. Bolje da su otišli. Ovaj zaselak više nije bio mjesto za djecu. U ovom zaselku čovjek je morao paziti kuda se kreće. Sjedile su na klupi, obje u djetinjstvu i mladenaštvu, negdje na granici između jave i sna, sa suncem na obrazima, a kava se korila po rubovima šalice kad se baba Manda trznula.

“Jes i ti čula?”

“Jesan.”

“Ajme...”

“Ajde, brže, šta se vučeš!”

Zvonio je telefon. *Ko je vako rano?* mislila je Manda ustajući i dajući sve od sebe kako bi što prije došla do aparata. *Da se nije kome šta dogodilo? Šta bi inače zvali tako rano? Il kasno? Kolko je tamo sati?* računala je Manda. Znala je da su oni jer je nitko drugi nije zvao. Nekad

su je zvali anketari, čemu se radovala, ali su odustali kad joj je oslabio sluh.

Kad je izašla van dramatično se lupkala po grudnom košu. Sad je i Kata bila sigurna da je nešto krenulo po zlu pa se i sama počela lupkati.

“Ivan”, rekla je pa zastala kako bi Kata skupila što više znatiželje. “Ivan je zva. Dolazi na lito. S divojkon! Ne može zaspat od radosti i tio mi je to odma reć.”

“Lipo!” rekla je Kata.

Mandin je posjet i njen posjet.

“Oću skuvat kavu da prodivanimo o tome?”

“Skuvaj, skuvaj”, veselila se Kata.

Oboje su bili uzbuđeni sletjevši kasno popodne na zagrebački aerodrom, pogotovo John. Vozeći se taksijem prema hotelu u kojem će prespavati jednu noć prije nego krenu dalje, skoro čitavo vrijeme gledali su kroz prozor. To je dakle Europa. Baš čudno, mislila je Cindy. Kao da nije bila svjesna da su stigli. To je Hrvatska, to je Europa, otprilike je mislio John. Na radiju je svirao jedan od starih hitova Magazina i John je zamolio vozača da pojača.

“Volite tu pismu?” pitao ga je razgaljen domovinom.

Vozač ga je začuđeno pogledao.

“Možda nekad davno, prije 25 godina. Dok sam naganjo Švabice po Kvarneru.”

Johnovi su kod kuće još rado slušali Magazin. Stare stvari, koje su ih podsjećale na domovinu.

Nekoliko novijih uradaka hrvatske estrade kasnije bili su pred hotelom. Prijavili su boravak, presvukli se i znatiželjno pojurili u grad. Bio je civiliziraniji i uređeniji nego što je Cindy očekivala. Za to je djelomično bio kriv John koji joj je puno pričao o ratu. Bilo je puno starih zgrada, a prvi je se dojmio željeznički kolodvor i stara parnjača postavljena pred njim. Prošli su Zrinjercem i našli se na glavnom trgu, koji je bio pun ljudi. Mnoštvo je ljudi, uglavnom

muškaraca, nosilo plave majice i John je odmah, prije nego što je vidio natpise i grb na majicama, shvatio o čemu se radi. Bili su to navijači Dinama. Jednog od njih upitao je je li danas kakva utakmica, a ovaj ga je pogledao kao da je pao s Marsa i prošao dalje. Iza njega je išla grupa navijača koja je čula njegovo pitanje. "Jok stari, izašli smo na referendum o neovisnosti Kamčatke", izvalio je jedan na što su se ostali nasmijali.

John nije shvatio foru.

"Došli smo dočekati papu", rekao je drugi i također izazvao prilično oduševljenje, a na njega se odmah, još dok je stvar bila vruća, nadovezao sljedeći: "Mi smo zboraši koji će mu otpjevati pjesmu." Pa je iz sveg glasa zapjevao: "I u nebo s njim, i u pakao, Bad Blue Boooy's i Dinaaaamoooo!" u čemu mu se pridružila čitava grupa.

Johnu nije bilo jasno o čemu govore, a Cindy se osjećala neugodno. Željela je da se što prije maknu s trga. Jedan od navijača, ne stariji od dvadeset godina, ispružio je tetoviranu ruku i pitao Johna ima li kaj sitnog i John mu je dao 20 kuna.

"Zašto si mu dao novac?" pitala je Cindy kad su dečki otišli.

Nije joj htio priznati, a nije ni sebi, da je to bilo iz straha i želje da ih se riješi.

"Zašto si stalno napeta?" pitao je umjesto toga.

Cindy je šutjela. Pomislila je kakve tek moraju biti destinacije od petog do desetog mjesta?

"Daj se opusti, na godišnjem smo", rekao je John, ali Cindy je i dalje šutjela.

Nije joj bilo krivo što im je dao novac, već jer je osjećala da su se sprdali s njime.

Dogovor je bio da idu prema Gornjem gradu, pogledati crkvu Svetog Marka, zgrade Sabora i Vlade, ali Johna je obuzela ljubav prema nogometu i nagovarao je Cindy da sjednu u neki kafić, među sve te ljude u plavom koji su se nadali pozitivnom rezultatu na gostovanju u Armeniji, i navijaju za naš klub. Moljakao ju je kao malo dijete, bilo joj je jasno da mu je ta utakmica savršen trenutak da se poistovjeti s domovinom pa je pristala. Osim toga, utakmica je bila trofej.

"Bio sam na utakmici Dinama", govorili bi u *Hrvatskom domu* muškarci koji bi se vratili iz posjeta starom kraju i na te bi se riječi svim muškarcima pojavila suza u oku.

Ušli su u birc u Ilici i sjeli za stol u kutu. Konobar je s nekoliko plavih bluza na šanku pio

pivo, ali je izvježbanim okom ipak vidio Johnovu visoko u zrak podignutu ruku.

“Kaj ćete popit?”

Cindy je pitala, a on je preveo:

“Imate li možda Frapuccino od vanilije?”

“Mislim da ne”, odgovorio je konobar.

Mrzio je ekipu koja pod tekmom pije bilo što što nije u boci.

“A neki slični?”

“Jok”, konobar je odmahnuo glavom.

Cindy je na kraju pristala na vodu s okusom jagode, a John je uzeo radler.

Otkrio ga je u hotelskom baru i veoma mu se dopao.

“Koktele ćemo pit”, promrmljao je konobar brišući stol.

“Ne, hvala”, odgovorio je John koji je mislio da se radi o pitanju.

Tekma je krenula dobro. Već nakon desetak minuta čitava je birtija bila na nogama. John je također ustao i, slijedeći primjer, vikao: tooooooo! Kad su sjeli, ljudi su zadovoljno naručili još jednu rundu. Cindy nije bila raspoložena za još pola litre vode s okusom jagode pa je John uzeo samo radler. Vidio je kako je konobar zakolutao očima. U dvadesetoj minuti Dinamo je imao stativu i ljudi su, da se smire, opet naručili rundu. Iz neke potrebe, iskonske potrebe svojih otaca, John je naručio rundu dečkima za susjednim stolom. Cindy je poželjela ići u hotel, ali je šutjela. Čekala je da sam shvati koliko joj čitava ta krčmetina i oznojeni tipovi idu na živce. Dočekala je još jedan gol. Dva prema nula, samo tako. John je petoricu za susjednim stolom još jednom uvrstio u rundu. Sad je i sebi umjesto radlera uzeo pivo.

Dva sata kasnije, nakon još jednog povijesnog uspjeha hrvatskog sporta, svi su bili u zanosu. John je bio prilično namazan. Ipak, ne kao jedan od petorice koji je unatoč pobjedi bio živčan i očito tražio svađu. John zapravo nije bio pijan kao nijedan od te petorice, ali samo je taj jedan tražio svađu. Stalno je ispod oka gledao Johna. “Kako je vama lipo”, rekao je John ponesen atmosferom i alkoholom.

S obzirom na zanos izazvan pobjedom ne treba čuditi što je ta tvrdnja naišla na odobravanje. Osim toga, John je za njih bio Amerikanac, a pred strancima smo ponosni na našu ležernost, specifičan način poslovanja i iznad svega – druženje. Sve ono čega vani, u Njemačkoj, Švedskoj ili Americi nema. Da nije toga, da nije te tekme i prolaza Dinama u sljedeće kolo, u kojem će ispasti od Nijemaca, Šveđana ili Bugara i činjenice da je John ipak stranac, svi bi počeli srati po državi. Ovako je to činio, i to indirektno, samo onaj nervčik koji je miješao pivo i rakiju.

“Ak ti je tak super, pa daj se onda vrati”, rekao je agresivno.

“Ne mogu”, odgovorio je John i poželio objasniti svoj odgovor.

“Naravno da ne možeš. Svi vi dođete sim na dva tjedna, dođete na urlaub, dođete ljeti il za Božić i onda nam pametujete, govorite kaj bi trebalo napraviti! Tam po Njemačkoj il Americi perete zahode, čistite tuđa govna i onda nam tu prodajete pamet, mislite da nas možete kupiti tak kaj nam platite dve pive. Nabijem vas sve na karu, jasno? Ko ste vi da govorite bilo kaj o Hrvatskoj!?” nervčik se nagnuo nad stol i John se usrao.

Cindy ga je povukla za rukav, ali nije mogao uzmaknuti trenutku u kojem je bilo povrijeđeno njegovo hrvatstvo i njegova ljubav za domovinu.

“Oprosti, nisam mislio...”

“Nemoj ti meni oprosti neg teraj van! Ovo nije tvoja pobjeda. Jasno? Tvoja pobjeda je Irak!”

“Daj, smiri se, pa nije dečko mislio ništ loše”, jedan od dečkiju se uključio.

“Čekaj malo... Američki narod nije bija za rat...”

“Nemoj, pusti”, savjetovao mu je onaj koji je sjedio do njega.

Nervčik je opet ustao, jedva je stajao na nogama, u očima mu se vidjela želja da prebije Johna i momci su ga, ogromnog, teškom mukom spustili natrag na stolicu.

“Mislim da bi bilo najbolje da odete. Uvijek poludi kad se napije”, rekao je Johnu isti onaj koji ga je maloprije prekinuo.

Poražen, John je rekao Cindy da je vrijeme da odu. Evo ti tvoja Hrvatska, mislila je Cindy. Da je razumjela o čemu se radilo pitanje je bi li uspjela to prešutjeti.

Ustali su rano kako bi prije polaska za Šibenik stigli doručkovati. Cindy je još bila uvrijeđena, a John razočaran i mamuran. Putovanje vlakom više mu se nije činilo sjajnom idejom kao prije nekoliko mjeseci u Youngstownu, kad se svom silom trudio odgovoriti Cindy od ideje da iz Zagreba do Dalmacije idu avionom.

“Iz aviona se ništa ne može vidjeti. To je problem današnjeg društva, ta stalna jurnjava i nedostatak uživanja u ljepoti”, govorio je tada.

Sad ga nije bilo briga za prirodne ljepote i povijesna mjesta kojima su prije tisuću godina landrali hrvatski kraljevi.

Bubnjalo mu je u glavi dok se trudio s koferima popeti u vagon. Njihov je kupe bio prazan i mogli su sjediti u tišini. Svaki u svojim mislima. Svaki ljutit na ono drugo. Vlak je krenuo na vrijeme, promicala su polja, šume i gradovi, lijepo je napredovao dva sata, a onda stao. John je odahnuo jer mu je već bilo naporno gledati kroz prozor i glumiti oduševljenje krajolikom. Mali će mu predah dobro doći. Vagonima je prošla domaćica, zapravo žena koja je za putovanja dva puta prošla vagonima i putnike ponudila kavom, i rekla da će stajati sat vremena.

“Stajat ćemo pola sata. Nekakav kvar”, preveo je John.

Ona se bez riječi, s izrazom *rekla sam ti*, zagledala kroz prozor. John je ustao i izašao van. Kupe je bio star i zagušljiv, a njemu je trebalo zraka. Ispred vagona stajao je kondukter.

“Što se dogodilo?” pitao ga je, čisto da povede razgovor.

Očekivao je da će odgovor biti kako im se na putu ispriječila krava ili da je nekoj ženi pozlilo pa su je odveli u bolnicu i sad čekaju da se vrati. Takvo nešto je očekivao. Nešto emocionalno, toplo i junačko.

“Zapalila se lokomotiva”, mirno je odgovorio kondukter i otpuhnuo dim.

Nije mogao sakriti iznenađenje.

“To se kod vas ne događa?” kondukter je primijetio Johnovo čuđenje.

“Kako mislite: kod nas?”

“Što ja znam, u Americi? Ili si ti iz Australije?”

Kako sad? Svi koji su dolazili u *Hrvatski dom* iz starog kraja kako bi skupljali novac za obranu domovine govorili su da sjajno govori hrvatski i da se uopće ne primjećuje da ne živi u Hrvatskoj. Okrenuo se i vratio u vagon u kojem je polako postajalo pakleno vruće. U kupeu, Cindy je prčkala po mobitelu. Vidio je da gleda Peggyne slike. Na kraju je nisu poveli sa sobom. Čak se i Cindy složila da je to prekomplicirano. Gledao ju je i bilo mu je žao. On je bio kriv što je tužna. On je kriv što godišnji nije bio onakav kako je planirao. Ništa nije bilo onako kako je planirao.

“Sljedeći put idemo na Maldive”, rekao je.

Cindy je šutjela i gledala u mobitel.

“Oprosti. Oprosti zbog onog jučer. Spopala me euforija. Oprosti zbog ove vožnje vlakom. Trebali smo ići avionom.”

Cindy je podigla pogled. John je ustao i sjeo kraj nje. Počeo ju je milovati po kosi.

“Sve je u redu. Nedostaje mi Peggy”, rekla je i iz očiju su joj izronile suze.

Zagrlio ju je i poljubio. Hrvatska mu se odmah učinila puno boljim mjestom. Čak je i mamurluk malo popustio.

“I oprosti zbog lokomotive. Žao mi je što se zapalila”, rekao je John kroz smijeh kad je osjetio da su pomireni.

Čim je to čuo mrzio je što joj to ne može ispričati. Cindy je mislila da se šali. Uživao je uvjeravajući je da je to istina.

Kolodvor u Šibeniku bio je daleko od onog zagrebačkog, vrućina je pojačavala smrad urina i jedva su čekali da se maknu s njega, ali kad su došli u stari dio grada iz kojeg se vidjelo more, preplavilo ih je oduševljenje. John je opet bio ponosan što je Hrvat. Američki Hrvat, ipak. Svako malo izgovarao je rečenice poput: “Daj molim te pogledaj kako je ovo lijepo!” ili

“Ovakvih kuća i ulica nema u Youngstownu.” Trebao mu je taj Šibenik, baš mu je trebao.

Čitav su dan ostali u gradu, a ujutro su krenuli u Nacionalni park Krka. Na ulazu u park kupili su preskupe slamnate šešire. Šetali su parkom i divili se. Okupali su se na Skradinskom buku. Cindy je bila toliko oduševljena da se John usudio reći: “Ovog nema na Maldivima.”

Kasnije su otišli na izlet brodom do otočića Visovca.

“Sve jedno ljepše od drugog”, rekla je Cindy kad su razgledavali franjevački samostan na otočiću. “Zamisli da su fratri ovo izgradili u 15. stoljeću”, istaknuo je John.

Opet ga je obuzimao velik ponos na tisućljetnu hrvatsku povijest.

“A što smo mi imali u 15. stoljeću?” namjerno je rekao mi, kako ne bi forsirao.

Predvečer su se zadovoljni vratili u Šibenik i nakon kratke šetnje gradom umorni zaspali.

Baba Manda nije bila toliko uzbuđena još otkako se nakon rata prvi put vratila u zaselak i vidjela da joj je kuća ostala čitava. Cijeli je zaselak zapravo ostao čitav jer je okupatoru valjda bio nevažan, takav pust i prazan. Nije on zapravo ni bio čitav, točnije bi bilo reći da je ostao pošteđen ratnih stradanja, upravo zato jer i nije bio čitav, jer je bio ruševan. Tko bi se zamarao razaranjem napuštenog, napola propalog mjesta od dvadesetak kuća koje su stajale samo zato jer su bile od čvrstog, tvrdog kamena. Još od onda baba Manda (a ni Kata) nije bila toliko uzbuđena, jer se u tih petnaest godina ništa nije događalo, osim što su kuće polako ali sigurno propadale. Dan s najviše uzbuđenja zbio se prije dvije godine kad se na kući Mijićevih, koji su se krajem '70-ih pokupili u Čile, urušilo krovšte pa su Manda i Kata čitav dan imale strahovitih briga oko toga kako im to javiti, da se ne bi iznenadili kad dođu. Manda je odmah napisala pismo kćeri u Ameriku, a ona joj je rekla da ne brine, jer da se oni neće tako brzo vratiti.

Baba Manda i Kata, opet u najljepšoj crnini, u pola sedam sjedile su na klupi pred Mandinom kućom i uz šalicu kave čekale da se pojave. Manda nije čula kad joj je John rekao kako se misle dokotrljati do zaselka. Strpljivo su čekale, ali ipak nisu uspjele izdržati. Probudila ih je truba.

“Evo ji”, govorele su jedna drugoj podupirući se međusobno kako bi lakše ustale.

Iz starog kamiončića koji je u teretnom dijelu vozio miješalicu za beton izašli su John i Cindy. Bez ideje kako će doći do zaselka jer im nije palo na pamet da nema autobusne linije tražili su nekog da ih poveze i kad su već bili jadni, pred dućanom su nabasali na sredovječnog malera koji je bio dobre volje i pristao ih besplatno prevesti do zaselka. “Platite pivu i sve je u redu”, rekao je čovjek.

Slike koje su imali bile su stare i John nije bio siguran koja je od dviju žena njegova baka. Ova koja je išla prva raširila je ruke i rekla: “Sunce moje!” na što je John prihvatio zagrljaj i rekao: “Dobar dan, baba.”

Baka ga je uhvatila za nadlakticu i promatrala nekoliko trenutaka.

“A lip li si!”

Međusobno su se upoznali.

“Cindi?” ponovila je Kata za Cindy.

“Sa s. Sindi. Stoput sam ti rekla”, ubacila se Manda pa se okrenula prema Cindy i uz smijeh kimnula glavom kao da potvrđuje svoje objašnjenje.

“Ajte, ajte u kuću”, rekla je Manda i pvela ih unutra.

U kuhinji je bila kokoš koju je Manda potjerala van. Potom je, kao da joj je žao, pošla do vrata, izvukla iz džepa malo zrnja kukuruza i bacila ga na dvorište. Sjeli su za stol i čekali da Manda dovrši ručak. John se pravio da mu je atmosfera kuće normalna i da je naviknuo boraviti na takvim mjestima. A zapravo ne da nikad nije vidio kokoš u kuhinji, nego nikad nije bio ni u kući koja ima štednjak na drva. Cindy se trudila sakriti čuđenje. Sobu je osvjetljavala jedna jedina žarulja koja je nisko visjela sa stropa.

“Da je mogu prominit kad prigori. Prevedi joj to”, rekla je Manda kad je primijetila da Cindy promatra žarulju.

Stol i stolice bili su stari i pohabani. Nije bilo stolice iz koje barem na jednom mjestu nije provirivala spužva. Cindy je bila sigurna da u kutu prostorije vidi kokoške govno. John je vidio kako promatra kuhinju pa joj je skretao pažnju na detalje.

“Ovo na posteru ti je Papa. Ivan Pavao Drugi.”

Pravila se da gleda sa zanimanjem jer su je starice promatrale i čekale njenu reakciju kao da na zidu imaju Caravaggia.

“Very nice.”

“Kaže da je jako lipo”, preveo je John.

“A ništa, obična seljačka kuća”, rekla je Manda s ponosom u glasu. Zna ona da takvih kamenih kuća nema u Americi.

“I ja imam papinu sliku na zidu. Isto od Ivana Pavla Drugog. Ovi novi nije ka on”, rekla je Kata opet se osmjehujući Cindy.

“E, nije”, složila se Manda i prekrizila.

Čitavo vrijeme osmijeh im je titrao na licima pa je Cindy uzvraćala, a zapravo joj se plakalo. Onaj kamion i onaj čovjek u njemu, neopran i pijan, zatim ova zabit, sve ju je to deprimiralo i nije znala kako će izdržati tri dana. John je rekao da će obilaziti okolicu i garantirao joj fantastične fotografije.

To ju je držalo.

“Ovaki kuća nema u Americi, jel tako da nema?” ipak je pitala Manda, iako si je obećala da neće postavljati takva pitanja.

John je rekao da nema. Pekla ga je savjest, jer to nije bilo ono što je očekivao. Ne kuća, nego sve. Očekivao je da će se napojiti hrvatstvom, osjetiti neku posebnu vezu, da će poželjeti poljubiti zemlju, baš kao papa Ivan Pavao II kad je došao u Hrvatsku (gledao je to na televiziji), ali sve se više osjećao Amerikancem. Bilo je tako lijepo dopisivati se s bakom za Božić i rođendane, ali sad mu se ta žena činila potpuno stranom. Poznavao ju je kao 30 godina mlađu ženu iz romantičnih i duhovitih majčinih i očevih priča. Da je bilo romantično, oni ne bi otišli, pomislio je John i nasmiješio se starici preko puta koja je bila njegova baka. Želio je osjećati nešto. Cindy je izvadila fotoaparat, rekla cheese, šta je rekla, pitala je Kata, smiješak, odgovorio je John i još se nisu stigli pošteno ni nasmijati, a aparat je škljocnuo.

Stotinu pitanja i odgovora kasnije Cindy je dotaknula Johnovu nogu. Željela je krenuti po obećane fotografije, maknuti se iz kuće.

“Baba, mi ćemo malo prošetati.”

“Svakako dico, nauživajte se ovog našeg lipog zraka”, uspjela se suzdržati nastavka rečenice i polupitanja, polutvrdnje, kako kod njih nema takvog zraka.

Cindy je molila Johna da pita baku što je iza brda.

“Ništa ćerice. Isto šta vidiš okolo. Kamen. Al reci joj da ne možete u brdo. Nemojte se micat s puta, da ne bi završili ka ona koza prije par miseci, ako je to uopće bila koza.”

“Kako to misliš?”

“Radi mina”, rekla je baka.

John je mislio da se šali. Baka nije pomislila pitati: “Toga nema kod vas, jel da?”

“Okolo je sve minirano. Mi smo zadnja rupa na svirali ovoj državi. A za koga će i razminiravat, za nas dvi koje ionako nigdi ne idemo?” rekla je Manda, a Kata se složila.

“Što govore?” zanimalo je Cindy.

“Čekaj malo, ne razumijem baš najbolje.”

Pomislio je: što bi rekla kad bi joj rekao da ju je dovukao u minsko polje?

“Opasno je, opasno. Vidiš, ti vuk...”

“Koza”, rekla je Kata.

“Vuk il koza.”

“Ali, kako miniravano? Pa od rata je prošlo 15 godin?”

“A kako bi ti rekla? Četnici su morali brzo pobić pa ji nisu stigli pokupit i uzest sa sobom”, našalila se Manda, a Kata se glasno nasmijala.

“Što je rekla?”

“Nisam baš shvatio. Neke njihove interne šale. Znaš kakvi su starci.”

“Svugdi su znakovi: oprez, mine. Uz cestu isto. Barem su prije bili. Dok ih ljudi nisu pokrali pa prodali u staro željezo.”

Johna je više od mina iznenađivala mirnoća kojom je to govorila.

“Što govori?”

“O starim vremenima. O tome kako je nekad bilo.”

“Stari ljudi. Tko zna kakvi ćemo mi biti. Idemo?”

Trebalo je nešto izmisliti ili joj reći istinu.

“Što kažeš da radije odemo u sobu?”

Cindy ga je blijedo gledala.

“Ali tek je pet sati?”

“Ma znam, ali ipak.”

“I što ćemo raditi?”

“Ne znam. Možemo se zavući pod pokrivač i maziti?”

Cindy je ustala od stola. Nije znala hoće li uspjeti izdržati tri dana. Nije ni John.

DIVAN DAN ZA DRINKOPOLY

Ja sam natprosječno inteligentan. Sjedim za tim stolom i jasno je kao dan da je tome tako. Nema potrebe objašnjavati. Tek sam došao na rođendan, a nekolicina njih s kraja stola nije više mogla podnijeti vlastitu trezvenost koja se kao stara kuja vukla još od podneva i koju su u sebi okrivljavali za lošu atmosferu te su, odlučni da se napiju, tražili još jednog žednoga kako bi odigrali mušku partiju Drinkopolyja. Pozvali su me da im se pridružim, što sam odbio. Nisam znao da je atmosfera trula niti mi se ikad u životu u pijanstvo dolazilo preko igre. Pijanstvo je ipak jedna ozbiljna stvar. Osim toga, glupo mi je izvlačiti kartu kako bih eksao piće na mjestu na koje sam ionako došao napiti se. U pijanstvo volim ulaziti polako, volim biti svjestan da me obuzima, nježno i polako, volim gledati misli koje oslobođene lepršaju zrakom, volim osjećati lakoću koja mi posljedično škaklja jezik i uživati u svakom trenutku. Više volim postajati pijan, nego biti pijan. Nisam im to pokušao objasniti jer bi ispalo da pametujem.

“Ne bih sad igrao. Možda kasnije”, pokušavao sam se izvući obećanjem.

Već im je i to bilo pametovanje.

“Daj ne glumi intelektualca”, rekao je Dodo i pružio mi figuru. Ljubičastu, kao kakvom amateru.

Nije mi se dalo raspravljati pa sam je stavio na start. To bi u stvarnom životu bio onaj trenutak kad ženi kažeš da ideš na jedno piće i da ćeš se odmah vratiti.

Ja sam natprosječno inteligentan i zbog toga se ponekad moram ispričavati. Čitam i razmišljam jer mislim da je to važno i ponekad bi me zbog toga trebalo biti sram. I nečim se bavim, za razliku od većine ljudi koji se bave samo oplakivanjem sebe samih kroz prizmu države, one bivše i ove sadašnje, a to je najgore. Bavim se pisanjem. Time možeš utjecati na svijet. Možda ga čak promijeniti. Sasvim sigurno, zapravo, jer nema sumnje da bi svijet bio drugačiji da ne postoje knjige. Recimo one zemljišne. Ili pravne. Filmove svi gledaju, a ne misle da bi kinematografija bila drugačija da ne postoje romani. Da ne kažem da ne bi bilo dramskog pisma pa samim time ni filmova. Ili da se neke video igre temelje na književnosti.

Da su bića koja ubijaju davno opisana mitološka bića. Opisana u književnosti! Književnost je važna. Pisati je važno. Danas sam čitao svoju prozu u jednoj zagrebačkoj knjižnici. Zato sam na tulum i došao s nekoliko sati zaostatka. Trebalo je biti nas petnaestak pisaca. Očekivalo se i deset posjetitelja za koje su bile postavljene crvene fotelje. Došao sam na vrijeme, u pola dva, i odmah primijetio jednu postariju gospođu koja je žurila zauzeti najbolje mjesto. Imala je sreće, mogla je birati između svih deset fotelja. Ne znam zašto, ali odmah sam pomislio kako ona nije rodbina ili firmana kuma nijednog od autora već istinski ljubitelj književnosti i baš sam se zbog toga lijepo osjećao. U prostoru predviđenom za pisce stajao je Ivan, koji je sve i organizirao, jedan makedonski pisac i još jedna mlada snaga hrvatske književnosti.

“Tko će još doći?”

“Svi su rekli da će doći”, odgovorio mi je Ivan.

Bilo je očito da ćemo kasniti pa sam otišao na kavu. Tako to rade zvijezde. Puštaju publiku da čeka, da ih se zaželi. Nek se baka malo meškolji.

To što sam natprosječan, zapravo sa mnom nema nikakve veze. To je zasluga drugih i ja im na tome zahvaljujem. Zahvaljujem im što su idioti koje ništa ne zanima. Osim, naravno, mode, sapunica, PlayStationa i Drinkopolyja. Da se razumijemo, sve je to u redu, pogotovo Drinkopoly, ali ne kad je to sve. Bacam kocku i dobivam šesticu. To je možda najljepše što mi se danas dogodilo. S nekoliko šestica brzo sam vani. I polje je dobro, nalaže mi da otpijem tri gutljaja. Niz grlo mi se cijede tri gutljaja *zdenog* gemišta. Baš mi paše, nakon čitavog dana koji je bio dug i veoma vruć i što je najgore, sadržavao u sebi vožnju Hrvatskim željeznicama. Iz nekog razloga brzi je vlak gotovo pola puta stajao u svim stanicama. Nikola baca kocku i polje mu nalaže da izabere kompanjona za ispijanje tri kratka pića. Izabire mene, čisto da me zagrije za igru. Dobar je Nikola, evo lijepo mi je sjediti s njim, piti i razgovarati, ali ne da mi se piti *na kocku*. Dodo se zaustavlja na istom polju i onako bratski izabere mene. Pokušavam se švercati ali paze na svaki moj pokret. Pijem i to me frustrira, a oni se smiju. Zapravo je lijepo, ako se izuzme taj pokušaj nasilničkog opijanja. Sjedimo na terasi bratove kuće, okupani smo zelenilom, trava se polako oporavlja od ljetnih vrućina, kruške su zrele i sočne, ranorujansko sunce zalazi osjetno ranije nego ono kolovoško i temperatura je ugodna, družimo se i to je već nešto, umjesto da buljimo u reklame i

televizijski program koji nas podcjenjuje. Te bih večeri bio siguran da zaglušljivanje nije svjesno i programatsko, već su jednostavno producenti imbecili pod prevelikim utjecajem supruge, ljubavnice, političara, djece i punice, da sam se bavio takvim razmišljanjem. Da, zapravo je lijepo i ne zanima me masonerija. Ne želim raspravljati ni o čemu. Želim samo pitke razgovore. I šesticu.

Petnaest do dva vraćam se u knjižnicu. Zatvaram za sobom vrata i nestaje ona nesnosna, zaglušujuća buka koja se proljeva pločnikom i potapa Cvjetni trg. Nisam mislio da će mi ikad odgovarati ozbiljna tišina knjižnice, ali ovaj put gotovo da je tako. Drago mi je da su se izgubili svi oni decibeli ispraznih razgovora. Ali ne treba drugo ni očekivati od tih terasa – ljudi ne plaćaju kavu 12 kuna da bi filozofirali, nego da bi se pokazali. To je stara činjenica, izraubana od silnog korištenja, ali istodobno toliko agresivna da je čovjek ne može biti nesvjestan. Koračam prema mjestu predviđenom za nastup i osluškujem, ali i dalje ne čujem gotovo ništa. Tišina se iz ugodne pretvara u sablasnu. Još nekoliko koraka i tamo sam. Dobro je, nismo pretjerali, ona gospođa još nas uvijek strpljivo čeka. Odnosno, nestrpljivo. Tako je to kad je čovjek dobar u onom čime se bavi. Tako je to s obožavateljima. Možda je kasnije pitam želi li autogram? Prilazim Makedoncu i *našem* piscu. Pričamo, a zatim upoznajem gospođu koja radi u knjižnici. Dolazi Ivan, koji je otišao provjeriti ne sjedi li na terasi još koji od pisaca, pa sjedamo za stol kako bismo počeli. Točnije: za stolove. Disperzirali smo se kako bi ublažili prazninu. Očekujući petnaestak pisaca postavljeno je više stolova. Za jednim sjedi Ivan, za drugim Makedonac, dok smo *naš* pisac i ja zauzeli treći. Na veliko iznenađenje dolazi još jedna žena i sjeda u crvenu fotelju. E, ona je garant rodbina. Koja je šansa da bude suprotno? Valjda od *našeg* pisca. Ili je pripadnica makedonske nacionalne manjine koja osjeća čežnju za domom i želju da piscu ispričaja kako je to nekad bilo u Makedoniji. Čisto da čovjek ima građe. Još nije ni sjela, a već se popunjavala i treća fotelja. Gospođa koja radi u knjižnici, naravno. Književnost povezuje ljude, pomišljam. Ne mnogo, ali ipak. Ivan govori nešto o nama, a ja gledam na galeriju na kojoj sjede dvije djevojke. Pognule su glave i čitaju. Tu, pod nosom, događa im se književnost, a one gore štrebaju nekakve gluposti. U subotu! Jedva čekam da počnem čitati. Samo da prije ne završe s učenjem. Imam jedan divan dijalog, u kojem se likovi izderavaju jedan na drugog, a kojim ću divno propirati tišinu. Totalno će ih izludjeti kad počnem vikati. Eto, znao sam da sve ovo mora imati nekakvog smisla. To što više četrdesetogodišnjaka ima na predstavljanju videoigrica nego

knjiga možda umanjuje smisao, ali ne može biti da ga nema. To što čak ni pisci ne dođu na predstavljanje, na vlastito predstavljanje, i u tome valjda ima smisla. Samo se nadam da nisu izgubili smisao. Pa otišli kupiti videoigricu, još uvijek dovoljno mladi da počnu novu karijeru. Sat vremena kasnije dobili smo zaslužen pljesak i sjeli na terasu ispred knjižnice. Galantno, kavu je platio Makedonac. Slušao sam jedno vrijeme tog pametnog čovjeka, a onda se pozdravio i krenuo na vlak.

Još nije ni deset, a dečki su pijani. Ne previše, ali su pijani. Ja sam trijezan, valjda. Svakako se ne osjećam pijan. Samo umoran. Išla me kocka u Drinkopolyju, a malo sam se uspio i prošvercati dok je dečkima otupila pažnja. Nakon što su se naeksali pala im je budnost. Osjećali su osim toga da su me pridobili u igru pa su se opustili. Zaboravili na moju intelektualnost. Nikola, Dodo i Željko, treći tip koji je ostao, osim mene naravno, dovoljno su nadrukani da uđemo u ozbiljne rasprave. Prvo porezna politika. Zatim prelazak na tržišno gospodarstvo. Tako to stalno naziva Željko: tržišno gospodarstvo. On je studirao na ekonomskom, još kako!

“Ljudi ne bi smjeli tako živjeti”, kaže Nikola.

To je po meni pun pogodak. Možeš srati o tržišnom gospodarstvu, o Keynesu, o socioekonomskim okvirima, ali što god mudro ponovio, na kraju imaš čovjeka i činjenicu da ljudi ne bi smjeli tako živjeti. Tu se uostalom svi slažu.

“Mi kao da ne shvaćamo da je to naš svijet. Da može biti drugačiji. Nama treba revolucija”, govorim gledajući Nikolu.

Kažem to i toliko sam ljutit da u to vjerujem, iako revolucije rađaju samo potrebu za novom revolucijom. Ne želim tu misao pustiti u glavu. Želim ostati pri želji za revolucijom.

“Možda je stvarno prije bilo bolje”, kaže Nikola.

“Ma nije. Samo smo toliko očajni da i na to pomišljamo. Da je bilo dobro ne bi 95 posto ljudi bilo za izlaz iz Juge”, odgovaram.

Ne da mi se opet o tome raspravljati. Odlučujem šutjeti. Dečki uspoređuju sadašnjost i prošlost. Plansko i tržišno gospodarstvo. Komunizam i kapitalizam. Socijalizam i

demokraciju. S vremenom su sve više u prošlosti. Logično zapravo. Lakše je analizirati prošlost nego pokušati riješiti budućnost. Željko tu i tamo otkrije toplu vodu većini ljudi najdosadnijeg vremena: sadašnjosti. Kao, znate li vi da Ameri idu u ratove da potroše oružje? Trebalo bi dečka poslati na doktorat. Slušam ih, ali ne govorim. Ne da mi se opet spomenuti imperijalistički novac Amerike koji je hranio socijalizam. Izgovoriti riječi: geostrateški položaj Jugoslavije. Ne da mi se spomenuti otvaranje granica i njemačke devize koje su hranile zemlju. Ne da mi se opet o Golom otoku. O socijalizmu na Brijunima. O Andriji Hebrangu. Ne da mi se jer je teško neplivača povući ispod površine. Zadržavaju ga plivalice. Osim toga, u drugom sam filmu. Mislim na vlastitu natprosječnost. Koja je sranje. Mislim o polovici ispodprosječnih zbog kojih sam je zaslužio. Kad bi se barem malo potrudili podići prosjek. Možda bismo promijenili svijet. Ili barem producente. Ili bi, a to bi bilo najbolje od svega, više ljudi došlo na predstavljanje moje knjige. Pa bih živio od književnosti. Pa bi me Dodo i Nikola smatrali piscem. Za Željka nisam siguran. Dižem se i odlazim kući. Idem preko polja, kroz visoku travu i pokušavam se popeti preko zemlje navezene za kapitalnu, građevinsku investiciju, na kojoj je već izrastao korov, pazeći da ne padnem, jer se čini da sam ipak pijan, i razbijem tu dragocjenu natprosječnu inteligenciju.

TRAMVAJAC

Pritisnuo je gumb i na čelu tramvaja pojavio se natpis *spremište* zbog kojeg bi svaki put osjetio pravu malu navalu zadovoljstva i zbog kojeg bi mu se život učinio podnošljivijim. Jer dvadeset i osam godina na jednim te istim tračnicama, uz jedna te ista pročelja, pošteno izmore čovjeka. Gotovo je poznao neke od tih ljudi u kućama pored kojih je prolazio iako s njima nikad nije izmijenio ni riječi. Znao je u koje bi ih vrijeme mogao vidjeti, znao je tko izlazi ispred zgrade pušiti, tko bi mogao krenuti na šetnju s psom, a čak je naslućivao i kome je ta šetnja iz ovog ili onog razloga bila samo paravan. Gledao je ljude, one koje je vozio i one u kućama, i bilo mu ih je dosta. Počeli su ga zamarati stalno isti prizori. Zaglavljenost ljudi u beskrajnom ponavljanju. Recimo sad, na prvoj stanici, jedna će žena na prvom katu, drugi prozor s lijeva na desno, stajati na prozoru i pokazivati grudi. Kad ju je prvi put spazio osjetio je zadovoljstvo i uzbuđenje te pomislio kako bi da je jedan od tih klinaca koje je vozio iskočio iz tramvaja i odjurio gore u stan. U međuvremenu je ostarjela i danas zbog njezine ludosti osjeti samo tugu i sažaljenje. Zar je to sav njen život? To pokazivanje grudiju? Još neće ni krenuti, a druga će je žena, starija, niža i sitnija, pokušati maknuti s prozora. Ova će se početi otimati i dok će se ovješene grudi naginjati pločniku nastat će vika i natezanje. Klinci koji će to gledati počet će navijati. Naravno, za mlađu. Vikat će što bi joj sve radili, zbog čega će se sirotica početi još jače otimati, a staroj će vikati da je ostavi na miru. Klinci su to koji još nisu izgubili nevinost, koji malo pričaju o seksu kako bi se pravili važni pred djevojčicama, a trenutak potom počnu slobodno prdjati pred njima i smijati se kao što to već djeca čine.

Zatvara vrata i kreće. Iako više nije vruće jer je sunce odavno izgubilo volju za danom, osjeća kako se još znoji. Osjeća kako smrdi po radnom danu, po kabini, po rastopljenom sladoledu na podu tramvaja, po gradu. Očima koje ga peku zbog cjelodnevnog naprezanja u retrovizoru promatra klince koji su ušli. Čini mu se da namjerno ulaze u prva kola samo da ga živciraju. Da mu pokažu kako nad njima nema nikakvu moć. Nikad mu nije bilo jasno zašto ta naporna djeca ne uđu u druga kola i tako mu malo olakšaju. Kad je tek dobio posao vozača, nakon što je pet godina bio pomoćni radnik, mislio je da je uspio. Da je gospodin. U početku je možda i bio, ljudi su se prema njemu odnosili s poštovanjem, a djeca su ga se

bojala. Oni novovalni klinici koji su mislili da su strašno opaki bili su prava kamilica prema današnjim pacijentima koji su spremni ozbiljno ozlijediti čovjeka zbog sto kuna ili krivog pogleda jer vide da se to stalno događa i da to nije ništa strašno. Gleda tu djecu iza svojih leđa i pomišlja na kći. Koliko je već kako ne pričaju? Točno zna: četiri godine i dva mjeseca. Već je odavno trebala biti gotova s fakultetom. Još je vidi kako kao mala djevojčica trči tramvajem dok na njemu piše *spremište*. Vruće je pa se probudila i više nije mogla zaspati. Tražila je da idu do tate, u tramvaj, i majka joj je obukla crvenu haljinu na točkice pa su stale na jednu od stanica i čekale da u kabini ugledaju poznati osmijeh. Kako je samo voljela voziti se s njime! Bila je najponosnija djevojčica na svijetu. Djeca su inače ponosna na roditelje koji upravljaju velikim strojevima. Koji voze brodove, kamione, autobuse, tramvaje. Zatim odrastu i taj se ponos raspline. Jednom je, bilo joj je možda šesnaest godina, s društvom ušla u tramvaj. Kad ga je vidjela u kabini izletjela je van. Kako je to daleko od onih malih nogu koje su trčkarale kolima, od osmijeha kojim bi ispunjavala kola svaki put kad bi otac, samo za nju, zazvonio tramvajskim zvonom i namignuo joj. Ponekad bi joj dopustio da uđe u kabinu, posjeo je na koljena i zajedno bi klizili gradom. Kako je ona bila drugačija od današnje djece! Sjećanje na nju natjera ga na duboki uzdah, postane tužan pa neprimjetno pogleda klince koje vozi kako bi tugu zamijenio bijes. S bijesom se mnogo bolje nosi. Valjda je naviknuo.

Tri su mladića i jedna djevojka. Na prvi pogled normalna djeca. Obučeni kao i njihovi vršnjaci. Nikakvog traga privlačenju pažnje izgledom. Dečki su svi u trapericama i majicama s otiskom. Otisci ne šalju nikakve posebne poruke. Djevojka nosi sive tajice i malo dužu zelenu majicu. Svi u tenisicama. Ona sjedi, a oni stoje oko nje. Jasno je da bi je htjeli osvojiti, izgubiti s njom nevinost, ali ne znaju. Kao da ne vjeruju da bi im to stvarno moglo uspjeti. Ipak pokušavaju. Čupaju je za kosu i udaraju po nozi. Svako malo čuje se *pljas*. Jedan od njih udara svom žestinom. *Daj budalo*, viče djevojka i psuje mu boga i mater. Dečki se smiju. Njemu dolazi da zaustavi tramvaj, izađe iz kabine i izlema ih. Taj bi uzrast, četrnaestogodišnjake ili petnaestogodišnjake, još mogao svladati. Vjerojatno još ne nose sa sobom noževe ili bokse. Barem ne ovi. Toliko je zaokupljen njima da je u zadnji čas zaustavio tramvaj na semaforu. Uspjeli su joj skinuti tenisicu pa otvaraju mali prozor i prave se da će je baciti van. Ona vrišti, dere se i psuje kao da će je stvarno baciti. Tko zna, možda i hoće. Ili više ne znaju kako privući pažnju, nadmašiti drugu dvojicu, ili su jednostavno

previše glupi. Ne može dočekati da izađu iz tramvaja. Više ne osjeća bijes nego očaj. Zeleno. Lagano kreće, još nije pošteno ni ubrzao kad iz sporedne ulice izleti automobil koji uz škripu guma i trubljenje odjuri ulicom dok on koči svom snagom. *Što je stari, jesi se nadio?, daj se koncentriraj budalo!, koji si ti šupak!*, krenu mu dobacivati dečki, a djevojčica se smije. Sad opet bijes i ljutnja, usporedo s očajem. Osjećaj nemoći. Nemoguće da će u tom tramvaju dočekati mirovinu. Osjeća kako svaki sljedeći dan sve teže podnosi, kako nervozno odgovara na pitanje vozi li tramvaj ovamo ili onamo, kako su mu živci sve tanji. Boji se da će do mirovine poludjeti. Ništa im ne može. Njima i sličnima. Osim trpjeti uvrede i poniženja od te djece koja bi mu mogla biti unučad.

Na sljedećoj stanici čeka ga samo grafit na fasadi secesijske zgrade. *Homofobija je tako gay*. Kad ga je prvi put vidio razmišljao je o osobi koja ga je mogla napisati. Je li ga napisao homoseksualac ili tek netko kome se ta misao jednostavno činila zgodnom? Neki slobodoumni anarhist kojem je stalo do ljudskih prava i koji zna da vlasniku zgrade neće biti problem ukloniti grafit? Zapravo mu je svejedno tko je to napisao. Koji je kreten šarao po zgradi. To bi mogao biti i netko poput ovih u tramvaju. Nije njima bitan stav, već jednostavno šaranje po zidu kako bi se zabavilo društvo i privukla pozornost na sebe. Nikog nema da uđe u tramvaj pa otvara vrata u nadi da će oni izaći. Gleda u retrovizor i postaje mu jasno da se to još neće dogoditi. Upravo se zabavljaju oduzimanjem slušalica djevojci. Ona opet više i psuje boga i majku. *Potrgat ćeš ih budalo*, kaže. Dečko koji ih se dočepao stavlja ih u uši i nekog oponaša. Možda nju jer se počinje smijati. Godi joj pažnja koju joj poklanjaju. Ne može se reći da je klasična ljepotica i u razredu dečki više pažnje poklanjaju nekim drugim djevojkama. Zato je vožnja u tramvaju njen trenutak. Najljepši trenutak dana. Voli kad joj uzimaju slušalice, udaraju je po nozi, kad joj uzmu telefon (zapravo im ga drage volje daje) pa gledaju fotografije koje su u njemu ostale nakon pomnog odabira. Na njima se višak kilograma gotovo i ne vidi. Kakvi kreteni, pomišlja dok zatvara vrata. Je li i moja djevojčica bila takva? Je li zato onog dana izašla iz tramvaja? Ne zato jer me se sramila nego zato jer bi nju bilo sram preda mnom? Jer nije željela da vidim što joj sve njezini prijatelji rade? Kako se glupiraju? Jer se ne bi mogla slobodno spustiti na razinu tih imbecila i biti im zanimljiva? Ne može ih podnijeti. Dosta mu je kretena za jedan dan. Zamišlja kako im prilazi, kako ih šamara i zatim ih izbacuje na ulicu. Dva muškarca stoje na stanici. To ga malo razveseli. Zaustavlja tramvaj i otvara vrata, ali muškarci ulaze u zadnja kola. I bolje, misli. Nikom ne

želi da uđe pa sluša i gleda njihovo glupiranje. Zatvara vrata kad se iza ugla udaljenog dvadesetak metara pojavi čovjek. Ugledao je tramvaj i potrčao. Već je gotovo otvorio vrata, a onda je odlučio da ga neće čekati. Neće ga pustiti da uđe. Ne želi mu uništiti večer, priuštiti mu zadovoljstvo vožnje s ova tri glupana i djevojkom. Prolazi pored njega i čovjek mu ljutito maše. *Pederčino, zašto nisi pričekao čovjeka?*, prigovara jedan od klinaca. *Voliš ga dobivati u guzu, ha?*, dobacuje drugi. Trećem tipu i djevojci to je jako smiješno. U prolazu prepoznaje čovjeka. Tisuću ga je puta već vozio. Zna na kojoj bi stanici izašao. Pada mu na pamet da vjerojatno ide na posao, u noćnu smjenu i požali što ga nije pričekao. Mogao bi zakasniti na posao. To je zapravo prilično sigurno. Dugo će čekati sljedeći tramvaj. *Stvarno si pederčina što mu nisi stao*, javlja se treći kao da mu čita misli. Možda će sad konačno izaći, nada se dok zaustavlja tramvaj na još jednoj stanici. Kad ih vidi kako se dižu i izlaze opet osjeti navalu zadovoljstva, jednaku onoj koju u njemu u povratku izaziva spremište. Tek mu malo, gotovo ništa, smetaju povici kojima ga pritom časte. Uglavnom se radi o tome da je peder i govno. Đubre, zapravo. Djevojka pogotovo voli tu riječ, makar ni dečki puno ne zaostaju. Đubre, đubre, đubre. Zadovoljstvo mu ne može pomutiti ni njihovo lupanje po staklu dok oprezno kreće. Odlazi, bez njih, a to je ono najvažnije.

Dok izlazi s posla gasi se osjećaj zadovoljstva koji je izazvao natpis *spremište*. Toliko ga raduje kraj radnog vremena, a onda odmah iščezne kad se dogodi i shvati da nema bog zna što činiti sa svojom slobodom. Hoda ulicom i misli na kći. Nedostaje mu. Onaj trenutak kad stigne kući, a ona je tamo. No, toga odavno nema. Danas više ne zna ni gdje živi. Gleda tolike fasade, prozore, zna tolika lica koja bi se mogla pojaviti iza nekog od njih, ali ne zna iza kojeg bi se prozora mogla pojaviti njegova kći. Nedostaje mu i supruga, unatoč svemu. Mogao bi joj čak i oprostiti da nije protiv njega okrenula kćer. Ili da mu barem želi reći gdje živi. Ona je ta koja je željela razvod. Ona je ta koja je tražila da prodaju kuću i podijele novac. Ona, ne on. On je nju volio i nadao se pomirenju do zadnjeg dana. Ulazi u kafić kako bi ubio vrijeme. Muči ga nesanica tako da vremena ima na pretek. Naručuje pivo. A onda, kad ju je učio voziti bicikl? Kako je to bilo lijepo poslijepodne. Ona i on ispod drvoreda kestena. Ili, prvi dan škole. Već je kod ograde, okrenula je samo glavu, smije se i veselo maše fotoaparatu. Naručuje još jedno pivo. Bio je iznenađen i sretan kad je jednog prijepodneva vidio ženu kako s kćeri ulazi u tramvaj. Taj prvi put kad je ona već bila malo veća i prvi put tražila da idu do tate puna se dva sata morala s njom voziti tramvajem. Molim

vas još jedno pivo. Polako nestaje osjećaj umora i nervoze. Možda bi je mogao nazvati? Već je dugo kako nije pokušao. Objasniti joj da je majka bila ta koja je našla nekog drugog. Možda živi sama pa se doseli k njemu u stan. Samo da mu dopusti da joj sve objasni. Telefon zvoni, ali ona se ne javlja. Možda je promijenila broj? Ili samo spava, moje malo zlato. Možda ga ujutro nazove? Za svaki slučaj, ustati će rano. Naručuje još jedno pivo.

DRAGO MILIJUNAŠ

Drago Milijunaš sam je sjedio u bircu, na terasi, odmah uz pločnik, i bezvoljno pio pivo. Nikog nije čekao, sjedio je i čuvao to pivo jer mu se nije išlo kući. Bio je bez kune u džepu jer je već platio piće i razmišljao hoće li mu konobar donijeti ostatak novca ili je zaboravio. Ako je zaboravio, on ga neće podsjetiti i ostat će bez tih nekoliko kovanica, bez dueta slavuja koji ionako ne čine baš bog zna kakvu pjesmu. Oduvijek je tako, nezgodno mu je pitati za vlastiti novac jer misli da će ispasti škrtac i jer ne voli onu za njega mučnu situaciju kad konobar kaže da je zaboravio pa stane kopati po novčaniku. Oduvijek je tako, a pogotovo otkako je zaradio nadimak Milijunaš, otkako je postao Drago Milijunaš. Može ih zamisliti kako se smiju nakon što ode sa svojim kovanicama.

“Pitao me Drago Milijunaš da mu vratim ostatak. Pa zar to priliči jednom milijunašu?” pita konobar koji posluhuje onoga što radi u šanku.

“Ma kaki”, odgovara šanker.

Pomirio se Drago da će ostati bez tog ostatka, odlučio je da će reći – u redu je, kad mu ga konobar donese. Neće se takvi tikvani izrugivati iz njega. Otpio je gutljaj i stavio čašu natrag na stol kad je u daljini ugledao Brigitu. Ulica je bila pusta jer nije bilo ugodno šetati asfaltom koji je ozbiljno prijetio rastopiti se. Nije bilo šanse da ga ne primijeti. *Kud baš danas!* pomislio je Drago. Nije je vidio godinu dana. Ona je bila u punom sjaju, dok je njegova narančasta majica pod pazusima otkrivala tamne, vlažne krugove. Ona je zračila svježinom, obučena u laganu haljinicu s cvjetnim uzorkom i sa zelenim slamnatim šeširićem. Bože, daj da me ne vidi, ne danas, molio je Drago dok je Brigita bila sve bliže. Spustio je glavu, kao što je ponizni sluga spušta pred vladarom i uporno je držao spuštenom praveći se da nešto zanimljivo, ekskluzivno, promatra pod stolom.

Mrzio je samog sebe, kao i toliko puta proteklih mjeseci. Sve je moglo biti drugačije, sve. Uskoro je osjetio slatkasti miris parfema i krajičkom oka, u sigurnosti sunčanih naočala, vidio je kako prolazi. Dobro je, nije me primijetila. Tek što mu je to preplivalo glavu, čuo je kako govori.

“Drago, bok, hej, gotovo te nisam primijetila!” rekla je možda malo preeuforično i napravila korak unatrag kako bi bili frontalno suočeni.

Podignuo je glavu i pravio se iznenađen.

“Bok, Brigita. Kamo ideš?”

Veselo je odgovorila da ide u redakciju. Da, pred njom je uspješna budućnost. Kako i ne bi bila s takvim imenom? Njezini roditelji kao da su znali da će biti posebna, lijepa, pametna i uspješna pa su joj zato dali posebno i neobično ime. Ona je Brigita, a on Drago Milijunaš. Kako je uopće pomislio da bi to moglo ići zajedno? Onda je doduše još bio samo Drago, a ne Drago Milijunaš, ali kao da je to puno mijenjalo na stvari. Ona je svakako bila izvan njegovog svemira. Jer ona je i prije godinu dana već bila lijepa, pametna i uspješna i svaki dan upoznavała pametne i uspješne muškarce, a on je možda bio pametan, ali apsolutno neuspješan, zakopan na trećoj godini prava, gotovo više ni sam ne vjerujući da bi se mogao iskopati. Izgubio je volju i za pravdom i za pravom, i općenito pojma nije imao što bi želio, a onda i mogao biti. Sigurno je samo da mu se baš nije dalo raditi. Žudio je za pozivom, a ne za poslom, pa se vukao gradom i smišljao kako bi mogao osigurati što bolju budućnost, postati netko i nešto. Uza sve to, ipak je pomislio da bi od toga moglo nešto biti. Možda zato jer su bili iz istog kvarta, jer su išli u istu školu ili zato što je njezina majka poznavala njegovu majku, vjerojatno zapravo zbog svega toga, jer je teško povjerovati da bi se Drago usudio prići jednoj takvoj Brigiti, da nije bilo te zajedničke prošlosti ili, bolje reći, zajedničkih toponima kojima su se istodobno kretali i tako na neki način činili zajedničko djetinjstvo. Ostaje činjenica da se Drago, tada još ne milijunaš, osmjelio i krenuo osvojiti jednu Brigitu.

Jedne noći, jedne kasne noći, u kvartovskom bircu, koji su domaći dečki imali sklonost nazivati noćnim klubom, uz prigušena svjetla i glasnu glazbu koja je iz verbalne komunikacije uzimala ono najbolje, ali je isto tako momcima pružala paravan da se sasvim približavaju djevojkama i da, iznoseći im svoje ideje direktno u uho, udišu njihove mirise dok ih kosa škaklja po nosu i čini to deranje osobnijim, Drago je stajao u kutu i gledajući Brigitu ispijao piće hrabrosti, deseto po redu. Vrijeme je odmicalo i znao je da se mora pokrenuti. Ne samo zato jer bi Brigita mogla otići, nego i zato jer bi mogao zadrvenjeti na mjestu kad se alkohol pravilno rasporedi krvotokom. Popio je piće do kraja pa naručio još jedno, čisto da nešto drži u ruci i da tijekom razgovora ima u što skrenuti pogled u trenucima krajnje sramežljivosti, pa kad je vidio još jednog gospodičića kako se konačno odlijepio od piste

upucavanja Brigiti i poletio u zaborav, raširio je krila i nakon kratkotrajnog kruženja počeo se prizemljivati. Pozdravili su se, ispravno dijagnosticirali nepodnošljivu vrućinu u klubu, Drago je primijetio pjesmu koja ih je tresla i izložio vrijednosni sud s kojim se Brigita složila, iako se učinilo da je to učinila tek reda radi, a potom je on, na prilično debilan način, kako to obično i biva, primijetio njezinu ljepotu. Hvala, rekla je, u potpunosti svjesna istinitosti te zamjedbe i nasmiješila se, što ga je natjeralo da se zagleda u čašu i gleda kao da je prvi put vidi i pita se kako je uopće završila u njegovoj ruci, a zatim je, kao prirodan slijed događaja, otpio gutljaj. I dalje je bio nervozan. Sva pića koja je popio odjednom su ga počela tresti svom silinom. Osjetio je da je došao trenutak.

“Jesi možda za piće?”

Gledao je što će odgovoriti. Pratio je njezine usnice i činilo mu se da vidi jedno tiho ne. Možda se prevario, želio se u to uvjeriti vlastitim ušima pa je ponovio pitanje i stavio uho blizu njezinih usana kako bi mogla isporučiti odgovor izravno u bubnjić. Ne, ona je stvarno rekla ne. Zahvalila je, ali čeka prijateljicu koja je otišla do vecea pa idu do centra. Sve to išlo je izravno u ušnu školjku i udaralo ga direktno u mozak. Kao što je i mislio. Gadura! Došla je zadiviti ih, za nju su oni kvartovske seljačine, a sad ide do centra, do onih glupih razmaženih bogataša među kojima će tražiti ljubav svog života i možda je odmah i naći, na stražnjem sjedištu neke limuzine dok će joj neki debil s trbuha šmrkati kokain. Možda se odmah, kako romantično, odvezu do obale. Drago je pobjesnio. Zapao u delirij. Poželio joj je reći to o čemu je razmišljao, ali ipak nije, bojao se da više nikad ne bi s njim razgovarala, a osim toga nije bio siguran da je ona takva djevojka, spremna raditi stvari koje njegov ljubomorni um može zamisliti. Umjesto toga, u alkoholnom ludilu koje ga je spopalo počeo joj je govoriti o sebi, o tome kako će postati netko i nešto, kako će se obogatiti i jedne se noći odvesti do obale. Prijateljica se vratila i pridružila začuđenom Brigitinu pogledu, dok je Drago i dalje projicirao vlastitu svijetlu budućnost, nesuvislo i često se ponavljajući.

“Drago, jesi okej? Želiš da te odvezemo kući?” iskreno zabrinuta upitala je Brigita, ali ne, ne ide on kući, on će se čak možda odmah sad odvesti do obale, a zatim se okrenuo i jedva se držeći na nogama kroz gužvu koja mu je služila kao potporanj krenuo prema šanku gdje se nakon olujne noći usidrio i dočekaao jutro i čistačicu.

Da, ona je bila Brigita i zračeci ljepotom išla je u redakciju, a on?

“A ti?” pitala je Brigita, kao da je zbilja zanima.

“Na sastanak”, odgovorio je i pomislio gdje je granica, koliko bi čovjek morao biti glup pa da povjeruje u to i na kakav bi to sastanak čovjek mogao ići u japankama, kratkim hlačama i narančastoj majici. Možda na sastanak s lokomotivom ili visokim naponom.

“Vidjela sam te”, uz osmijeh je rekla Brigita.

Znao je da će to reći. Svi su mu to govorili. Sve susjede, poštar, teta u trgovini, baš svi, i znao je da će i ona to reći. Bojao se toga. Osjetio je krv kako mu navire u glavu i znojni udar ispod pazuha. Trljajući dlanove jedan o drugi prisjetio se kako je vikao da će postati netko i nešto.

“Hvala”, odgovorio je nespretno.

Ali, što drugo reći na to? Osim onog glupog čuđenja – jesi?, što mu je bilo posebno jadno, a što je ljubazno uzvraćao susjedama i susjedima. Hvala, odgovorio je Drago, jer nije bio sasvim siguran da to nije kompliment.

“Iznenadila sam se kad sam te vidjela”, Brigita se trudila razgovarati.

Samo što je njemu razgovor o tome išao na živce. Zašto bi se netko zbog toga iznenadio? Što je iznenađujuće u tome? Zar sam retardiran? Ako nisam, što je to toliko iznenađujuće da se pojavim na kvizu? Nije to nikakva pamet, jednostavno se prijaviš i čekaš da te pozovu, kvragu!

“Jesi možda za piće?” pitala je potom Brigita. E, to je bilo iznenađenje.

Da mu nije sve otišlo u znoj, Drago bi sigurno pustio suzu. Došlo mu je da se od jada ugrize za glavu. Sad, nakon svega, sad, kad nemam novaca!, cvilio je u sebi. Nije znao da ga je pitala baš zato jer nema novaca. Da je u tome njegova posebnost i da je baš zato zanima. Privatno, to bi bila katastrofa. Profesionalno, to je bio bingo. Svakako je puno zanimljivije od placu i rasta cijena grincajga, o čemu je sve podatke imala u notesu.

“Ne mogu sad, moram ići”, odgovorio je Drago na poziv za piće.

“U redu, možda koji drugi put”, rekla je Brigita i pružila mu vizitku.

Drago Milijunaš, tada još samo Drago, onda je mislio nažalost, a danas zna da uvijek može biti gore, želio je napraviti nešto sa svojim životom. Želio je izvući majku i sebe iz oronulih četrdeset kvadrata na šestom katu, želio se maknuti iz tog kvarta, nestati daleko od svih tih pustih priča o kladionicama i preprodaje koječega, od ulaza ispred kojeg je uvijek sjedilo barem četvero ljudi, poker asova, i ubijalo dan za danom, strpljivo, bez pomaka, nudeći po povoljnoj cijeni originalne Ray Banke, koje si smio pokušati pripaliti upaljačem kako bi se uvjerio u njihovu originalnost, baš su si bili važni s tim upaljačima, više ih nisi mogao samo tako otkantati, odmah su upadali s pitanjem jel imaš upaljač, kao da su svi oni bili nepušači, a osim tih cvika nudili su i Dolce & Gabbanu baš kao i Versaceove modele, kvart je još otkako je bio dijete bio pun Versaceove obleke i to mu nikako nije išlo u glavu, da netko kupuje kopiju kiča, želio je pobjeći iz tog kvarta i tog stana iz kojeg je kao prve uspomene nosio lijepo sparene zaušnjake, sad lijevo, sad desno, otac je bio stvarno brz, i stalne svađe između majke i njega, a onda, nakon što je otac odselio, plač sirote majke. Sjedio je u dnevnom boravku, koji je ujedno bio i majčina spavaća soba i gledao kviz, dok je majka glačala rublje.

“Zašto se ne prijaviš?” pitala ga je nakon još jednog točnog odgovora.

“Rekao sam ti već – ne želim se sramotiti.”

Kao što nije razumio pomamu za Versaceom, tako nije razumio ni mnogo tih ljudi koji su nastupali u kvizu. Svu tu silu glupih ljudi, gotovo si preko ekrana mogao namirisati koliko su glupi, koji su bili spremni dokazati vlastitu glupost samo zato jer je postojala realna šansa da osvoje nekoliko mjesečnih plaća, koja je valjda i postojala zato da bi u kviz dolazili ekshibicionisti. Baš se zbog njih, tih i takvih, nije prijavljivao u kviz. Neka televizija plati klaunove, ako ih želi. Osim toga, bilo mu je teško povjerovati da su stvarno toliko glupi i činilo mu se da se tamo možda ljudima nešto dogodi, nešto zbog čega postanu imbecilni, a što je nemoguće pravdati tremom. Prvi natjecatelj te večeri bio je baš iz plejade imbecila, bio je na televiziji i bio je ponosan, oduvijek je želio doći na televiziju, a jednom je, još u osnovnoj školi i bio, ali ne ispred kamera, samo su s razredom došli vidjeti televiziju, kao što je pročitao voditelj iz njegove biografije, i taj se siromah pošteno namučio, ali se, već sasvim malaksao od intelektualnih napora i džokera dovukao do drugog praga, skoro da si ga mogao vidjeti kako krvari, bilo je to ružno za gledati, sirova bijeda pohlepe i kapitalizma,

najobičnija prostitucija, čovjek bez kompetencija koji se grebe za malo mrkve kojom mu mašu ispred nosa, dok se narod, nesklon tuđem uspjehu, smije i izruguje. Gledao je Drago kviz i bilo mu je to degutantno, sasvim suprotno onom u što vjeruje, a to su pamet, zbog koje je uostalom i gledao kviz, inteligencija i dobrotu. Potom je, nakon četrdeset i pet minuta muke kombinirane s propagandom, došla druga natjecateljica i jednostavno briljirala. Bila je pametna, inteligentna i elokventna. Ona je bila razlog zbog kojeg je Drago pomislio da bi se mogao prijaviti na kviz. Ona, a ne svi oni glupani koji su bez pojma o bilo čemu dolazili do drugog praga i ni krivi ni dužni osvajali novac. Ona je bila razlog zašto je pomislio da bi se mogao prijaviti, a majka, koja je svaku večer strpljivo čekala da Drago ode spavati kako bi razvukla krevet, bila je razlog zašto se prijavio.

Vrtio je vizitku po rukama, opet i opet iščitavao podatke koji su bili otisnuti na njoj, ustajao pa se opet vraćao na isto mjesto, izlizanu fotelju u kutu, premišljao se, a onda je opet ustao, još jednom otipkao njezin broj i ovaj put pustio da telefon počne zvoniti. Javila se, a on se predstavio. Kao i većina nas postavljao je bezvezna pitanja, interesirao se o njezinom danu, a onda je pozvao na piće na koje je pristala. Tek tako. Bez razmišljanja i foliranja. Večeras? Može, svakako. Sjeo je natrag u fotelju i mislio na Brigitu. Nije mogao, a da opet ne pomisli na onu večer u noćnom klubu. Kad je još bio samo Drago. Kviz je po prvi put, činilo mu se, imao pozitivan učinak. Mislio je na taj nastup i shvatio da ne osjeća gorčinu. Dobro, barem ne nepodnošljivu gorčinu, kao inače.

Dva sata prije nego su se trebali naći izašao je iz stana i krenuo u kvartovski kafić. Polako je popio dva piva za hrabrost, a onda krenuo. Nije mogao dočekati da je vidi. Našli su se blizu centra u novom, modernom kafiću koji je ona odabrala, a kakve Drago nije volio, ali kojemu se nije mogla odreći pristojnost. Osjećao se kao da je u kakvoj ordinaciji, sa svim tim metalom, pločicama i sterilnošću koja se miješala s jakim parfemima, ali nije bilo šanse da prigovori. Bio je sretan što je s njom. S Brigitom. Drago Milijunaš i Brigita, ha? Tko bi rekao. Sjeli su za stol u kutu, jedno nasuprot drugog.

“Drago mi je što si nazvao”, rekla je Brigita.

“Meni je drago što si se javila”, odgovorio je i Brigita se nasmijala.

Nije mu otkrila da se ona spremala nazvati njega prije nego što ga je srela u kafiću, ali joj je

bilo nezgodno zbog one večeri. Brigita je naručila džin-tonik što se Dragi učinilo zgodnim, sa stilom, pa je naručio isto. Razgovarali su, a on se nadao da se neće dotaknuti kviza. Čim bi na trenutak nastupila tišina on bi započeo novu temu, prvu koja bi mu pala na pamet. Išlo mu je sasvim dobro, a onda su naručili još jednu rundu i dok je Drago plaćao konobaru, Brigita je, kao jegulja, dočekala pravi trenutak i našla put između svih tema te došla na svoje.

“Vidjela sam te na kvizu i ostala iznenađena.”

Opet s tim iznenađenjima, pomislio je čekajući ostatak novca.

Nazvala ju je prijateljica i pitala gleda li možda prvi program. Daj upali televizor, rekla joj je kad je Brigita odgovorila niječno. Uzela je daljinski i bezvoljno upalila televizor.

“Onaj tip koji ti se pijan upucavao prije nego smo otišli iz one rupe je na kvizu”, rekla je prijateljica.

“Vidim”, odgovorila je Brigita ljuta jer nije čula što je rekao Drago, a na što se voditelj nasmijao.

“Dobar je, tko bi rekao da nije budala?”

“Ja sam ti rekla da nije budala. Čujemo se”, rekla je i prekinula liniju.

Drago je stvarno bio dobar. Činilo mu se kao da je sam pisao pitanja. A osim što je imao znanje, bio je šarmantan i duhovit. Ni traga onom tipu koji mi se upucavao, pomislila je Brigita. Kao da je rođen na televiziji. Mogao bi postati netko i nešto. I zapravo prilično dobro izgleda. Ni traga onim buc mastim obrazima. Brigita je gledala njegov nastup i sve se više ufuravala. Navijala je za njega. Istodobno, osjećala je sve veće žaljenje što je odbila piće. Ne zbog novca, već zbog toga jer je Drago bio netko i nešto. Bio je faca i sutradan će svi pričati o njemu.

“Znaš kad si na desetom pitanju zvao onog prijatelja jer nisi bio siguran u odgovor, kako se zvao...”

“Zoran”, Drago je potegao nekoliko gutljaja.

“Da, Zoran. Dobro da ga nisi poslušao. Znala sam da nije taj odgovor. Još su pustili reklame, sve sam nokte izgrizla dok su išle. Mogu misliti kako je tek bilo tebi”, raspričala se Brigita

pod dojmom prvih gutljaja.

Da joj kažem da u studiju nema reklama? pomislio je Drago.

Nije joj rekao, naravno da zna, samo je smetnula s uma.

Kad je Drago osvojio 250.000 Brigita to više nije mogla izdržati pa je prebacila program. Možda minutu buljila je u neki film misleći na njega, a zatim se vratila na prvi program. Drago je točno odgovorio na pitanje za pola milijuna. Voditelj ga je navodio na razgovor, pokušavao produžiti dramatične trenutke, ali Dragi se žurilo otvoriti milijunsko pitanje.

“Kakav je to bio osjećaj?”

“Ne znam. Čudan. Svjestan si da ti se život mijenja, ali istodobno nisi svjestan ničeg”, odgovorio je Drago i skrenuo razgovor na neki članak u novinama u kojima je radila, ali to nije pomoglo jer Brigita nije bila od onih koji stalno pričaju o sebi.

“A idućeg jutra? Kad si se probudio?”

“Nemoj se ljutiti, ali ne bih sad o tome razgovarao. Možda koji drugi put”, rekao je uz osmijeh i ona je potvrdno kimnula glavom.

Nije znao odgovor. Latinsko ime za risa. Običnog risa. Voditelj je polako pročitao ponuđene odgovore: A) rex rex, B) geradeaus geradeaus, C) hyntereus hyntereus, D) lynx lynx.

Ljutila ga je ta igra riječi i činila mu se glupom. Osim toga frustrirajućom. Osjetio je očaj i nemoć. Njemačke riječi, drugačije napisane. Rechts, geradeaus, hinter, links. Desno, naprijed, natrag, lijevo. Samo je rex bio malo drugačiji od rechts, što ga je dodatno zbunjivalo. Lako je njima pametovati. Došlo mu je da zaplače. Da završiti: ja trebam taj milijun! Trebam ga jednom kako bih započeo nov život i zavrijedio sam ga! Moja majka zavređuje nešto bolje! Zar je previše sanjati o kućici i vrtu? O vrtu, ljudi moji! O okapanju gredica, o luku, paradajzu i zelenoj salati, nakon milijardu sati slabo plaćenog rada?

“Hoćemo li dobiti novog milijunaša? Hoće li Drago postati milijunaš?” govorio je voditelj, a Drago je zurio u ponuđene odgovore osjećajući kako ga peku oči. Odjednom ga je prožeo umor, osjećao se slabo i poželio je da je kod kuće. Mora dati točan odgovor. Mora postati

netko i nešto.

“Hoćete li odgovarati ili ćete uzeti 500.000?” zanimao se voditelj.

“Odgovarat ću”, odlučio je Drago.

Brigita je morala još nešto popiti.

“Jesi za još jedno piće?”

“Naravno”, odgovorila je.

Konobar je donio dva džina i tonik.

“Čime se sad baviš?” pitala je Brigita pošto je otpila prvi gutljaj drugog pića koje joj je otvorilo duh.

“Ničim”, bio je kratak, ali ne osoran.

Što ti je život, razmišljala je Brigita, kako se sve može okrenuti u jednom danu.

Drago se nagnuo naprijed, još jednom pročitao pitanja, izvagao za i protiv svakog odgovora, najviše ga je mučio geradeaus, to mu se činilo izvještačeno, kao namještaljka, nekako navučeno, a opet, možda je baš u tome bila stvar, u toj izvještačenosti, mučio se i mučio, ali nije postajao ništa pametniji. Reći ću geradeaus pa što bude, nagovorio se, a onda se predomislio, rex rex zvučao je snažno, tako bi se mogao zvati ris, rex uostalom nije desno, desno je rechts i to ga je navodilo na rexa, ljudi uostalom vučjacima daju ime rex, možda je to neka narodna mudrost koja se provlači stoljećima, logika je kojom je išao Drago, tad još ne milijunaš i odjednom se mogao čuti, kao da je to došlo bez njega, jer još je razmišljao, kako govori: “A) rex rex. Moj konačni odgovor.”

“Promidžbene poruke”, najavio je voditelj.

Drago se meškoltio u stolici, a Brigita kod kuće nije mogla izdržati pa je upalila računalo i zaguglala risa. Gledala je u latinski naziv pa otišla na još jednu stranicu kako bi se uvjerila da je podatak točan. *Gleda li Drago večeras svoj nastup?* odjednom joj je prošlo kroz glavu. Podatak je bio točan. Na neki je način odahnula. Nije bila sigurna da bi to mogla podnijeti.

“Neizmjerno mi je žao, Drago, bili ste izvrstan natjecatelj”, rekao je voditelj i polje u kojemu je stajalo ime rex rex je pocrvenilo. Narodna mudrost je sranje. Trenutak kasnije pozelenio

je odgovor pod slovom D) lynx lynx, a zajedno s njime pozelenio je i Drago. Bio je siguran da će povratiti, ali srećom nije. Možda zato jer mu se duh odvojio od tijela.

Postao je nesvjestan svega oko sebe.

“Obični ris ima latinsko ime lynx lynx. Najveća je mačka u Europi koja u ramenima može biti visoka i do 68 centimetara, dugačka do 1,30 metara...” voditelj je obrazlagao točan odgovor, ali Drago, tad već možda milijunaš, jer kvartovske legende nastaju brzo, to obrazloženje nije čuo.

Ne sjeća se da se rukovao s voditeljem, ni kako je izašao iz studija. Sjeća se tek idućeg jutra u kojem mu se činilo da ga je pregazila sva glupost svijeta. Poželio je da ga nema. Brigita se premišljala, a onda ipak džinom širom otvorena duha, pitala.

“Razmišljaš li o tome što bi bilo da si osvojio novac?”

Pa bio bih Drago milijunaš, ne? pomislio je Drago i zakolutao očima iako je znao da je zapravo zanima kako se nosi s tom propuštenom prilikom i 500.000 koje je mogao pokupiti.

“Ponekad”, bilo mu je žao što je kolutao očima.

Pružila je ruku i pomilovala ga po nadlanci. Opet joj ga je bilo žao. Mogla je izbrisati sve njegove rečenice koje se silno trudila memorirati. Gadila se samoj sebi kad se sjetila olakšanja koje je osjetila kad je dao krivi odgovor. Je li moguće da će postati gadura ljubomorna na tuđi uspjeh? Osoba koja se hrani tuđim neuspjehom?

“Jesi za još jedno piće? Ja častim”, ponudila je i mahnula konobaru.

Osjetila je olakšanje. Pustila je sve rečenice, raspoloženja kojima je već našla neke pridjeve, kao i sve odgovore da otplutaju u neiskorištenost. Neće napisati članak o njemu. Radije će pisati o grincajgu.

JEAN ABEILLERES

Nikad nisam mislila da ću jednog dana biti pametnija od njega. Na neki način. Da ću mu objašnjavati stvari. Uvijek je on bio taj koji je predstavljao intelektualca, koji je bio intelektualac, a ja sam bila mala sluškinja. Žena koja je bila tu za njega, koja je bila njegova domaćica i vodila njegove poslove. Ne progovara iz mene gorčina, to nikako. Volim ga. Kao kći. Ili prijateljica. Svoj sam život posvetila njemu. Uvijek sam znala gdje mi je mjesto, pazila da budem neprimjetna kad bi primao goste. Zbog njih, ne zbog njega. Zbog njih i sebe. A on je uvijek bio drag, unatoč svemu što je postigao, unatoč talentu i pameti, ili baš zbog nje, jer nije imao potrebe nikom se dokazivati, a pogotovo ne tim silnim laskavcima i hvalisavcima koji su svakodnevno dolazili u kuću. Bio je drag i predstavljao me svim gostima, političarima, direktorima i umjetnicima, kao njima ravnopravnu, kao osobu koja ima što za reći. Ipak, tek kad bi ostali nasamo naše sam prijateljstvo najintenzivnije osjećala. Satima smo znali raspravljati o književnosti i politici. Ne progovara gorčina iz mene, on je bio taj koji mi je pružio priliku kad sam tek došla u Francusku i kad sam za ljude, ne samo za veličine poput ovih koji su zalazili u njegovu kuću, već i za švelje, trgovke, trgovačke putnike ili gospođe koje su uređivale parkove, uglavnom bila sirotica iz neke tamo istočne zemlje zahvaćene i razorene ratom, u kojoj su ljudi divljaci, i koji su sad, eto, počeli dolaziti u njihovu zemlju, i koji su doduše pohvaljivali moje znanje francuskog, ali nikad si nisu dali truda postaviti pitanje gdje sam ga naučila. To bi za njih valjda bilo previše kurtoazije, barem u odnosu na mene, oni čak na meni nikad nisu zadržali pozornost toliko dugo da čuju kako im zahvaljujem (s nekoliko iznimaka), a kamoli da me svojim pohvalama natjeraju da im priznam kako sam diplomirala francuski. Ne, oni bi, i one bi, u to vrijeme već jedni drugima govorili: sirota žena, sigurno je mnogo propatila!, i nesretno kimali glavama, a on je bio prvi koji me istinski saslušao, kao čovjek čovjeka, slučajno, u parku.

Sjedili smo jedno pored drugog, u kasno poslijepodne, tek nešto više od mjesec dana kako sam došla u Francusku, ostavljajući za sobom čitav dotadašnji život, u komadićima, s vjerom i nadom da ću se nekako snaći. I nekako sam se snalazila, ali ništa više od toga, zahvaljujući površnom fakultetskom poznanstvu koje sam s jednom ženom s nekoliko pisama godišnje održavala više od desetljeća. S nekim mi je ljudima, svojim prijateljima, dogovorila da im

čistim kuće. Ipak, nisam je željela previše gnjaviti, jer sad smo imale druge živote. Ona muža i troje djece, a ja prognanstvo. Tog dana kad sam ga upoznala vraćala sam se s posla i sjela na klupu da malo odmorim i pojedem pecivo.

“Slobodno?” pitala sam i on je kimnuo. Ja sam jela, on je čitao novine. Poželio mi je dobar tek i tako smo počeli razgovarati. Srećom ga nisam poznavala, a on se predstavio samo imenom, jer da sam znala tko je sigurno ne bih mogla tako otvoreno razgovarati. Pocrvenjela bih, pognula glavu i počela mucati kao što sam redovito činila pred autoritetima. Ugodno smo razgovarali pola sata, a onda je rekao da mora ići.

“Ako ste zainteresirani, tražim nekog da mi pomogne u kući i oko nekih sitnih poslova”, rekao je kad je ustao.

Život uvijek pronade rješenje, vjerovala sam, ali ipak sam se iznenadila.

“Svakako”, rekla sam misleći da me taj postariji čovjek požalio i da se radi o povremenom čišćenju.

“Ovdje je adresa. Tako da me možete naći”, pružio mi je posjetnicu.

Čekala sam da odmakne, a onda sam je pogledala.

“Jean Abeilleres”, pročitala sam.

Jean Abeilleres? Pa je li to moguće? Digla sam glavu, ali više ga nisam vidjela. Tako je počelo naše poznanstvo. Tako sam dobila posao koji će postati moj život. Mislim da je sada jasno da iz mene ne progovara gorčina. Da iz mene ne progovara povrijeđenost kad kažem da nikad nisam mislila da ću jednog dana biti pametnija od njega. Kad to kažem, stvarno tako i mislim. I neopisivo mi je žao da je tako. Voljela bih da nije počeo zaboravljati. Da nije ostario. Ne znam što ću kad ga jednog dana više ne bude. On je moj drugi otac. Voljela bih da je tek danas onaj dan kad smo se upoznali u parku.

Ne znam kako mi se dogodilo da zaboravim zaključati vrata. Sigurna sam da sam ih zaključala. U ove dvije godine koliko se gubi zaključavanje vrata postala mi je rutina. Zamislite osjećaj koji me obuzeo kad sam se vratila iz trgovine, stavila ključ u bravu i

pokušala ga okrenuti ulijevo kako bih otključala vrata i kad sam shvatila da ne ide. Primila sam kvaku i vrata su se otvorila. Panično sam potrčala u njegovu radnu sobu. Nadala sam se kako ću ga naći da sjedi za stolom. Otvorila sam vrata, ali nije ga bilo.

“Jean”, dozivala sam ga. Trčala sam od sobe do sobe, ali nigdje ga nije bilo. Istrčala sam na ulicu i vikala njegovo ime. Otrčala sam do ugla u nadi da ću ga naći kako sjedi pred kafićem. Pitala sam konobare jesu li ga vidjeli, ali rekli su da nije dolazio. Tražila sam ga po kvartu dobrih sat vremena prije nego sam nazvala policiju. Odmah su došli. Nisu mi govorili da se trebam smiriti i da će se sigurno odmah vratiti kao što obično govore u takvim slučajevima, nisu me upozoravali da je prošlo tek sat vremena i da to formalno nije nestanak i kako je potreban duži protok vremena. Ne, ništa od tog nisu mi rekli, već su odmah došli. Čekala sam ih na ulici. Rekla im što se dogodilo, a oni su nakratko zavirili u kuću, da se uvjere da ga nema, što im nisam zamjerila jer se ipak svakodnevno susreću sa svakakvim ljudima i slučajevima i odmah ga pošli tražiti. Ipak se radilo o Jeanu Abeilleresu. Vratila sam se kući i čekala poziv. Nema goreg od iščekivanja. Mogu to dobro posvjedočiti. Od iščekivanja hoće li biti rata, hoće li ti neprijatelj upasti u podrum, hoćeš li uspjeti pobjeći iz grada, hoće li te u stranoj zemlji netko nazvati i konačno reći da si dobio posao, hoće li te prihvatiti kao čovjeka, a ne kao parazita koji siše njihovu državu i konačno, od iščekivanja da pronađu Jeana. Na pragu pedesete godine nisam imala snage za još jedan novi početak. Makar sam znala, tog dana jasnije nego ikad, da me novi početak čeka. Osjećala sam se potpuno nemoćnom. Sjedila sam i čekala poziv, svjesna da ništa ne mogu učiniti. U malom gradu kao što je moj imalo bi smisla izaći iz kuće i tražiti. U Parizu to mi se činilo besmislenim. Osjećala sam se malom i bespomoćnom, baš kao i prije dvadeset godina kad sam tek stigla. Nadu mi je davalo to što je Jean velik čovjek. Njega Pariz ne može samo tako progutati! I doista, pronašli su ga već za nekoliko sati. Srećom su ljudi prestali nositi šešire, a on nikad nije izlazio bez šešira pa ni sad kad je sve zaboravljao. Policajci su rekli da su im pomogle nadzorne kamere u metrou. Jean se volio voziti metroom, više nego taksijem. Volio je biti među ljudima, promatrati život. Našli su ga na Montmartreu, kod stepenica u Rue du Calvaire, kako gleda dolje na grad.

“Gospodine Abeilleres, možemo li vas povesti kući?” pitali su ga policajci.

“Nikako, draga gospodo”, rekao je polako se okrenuvši prema njima. “Ja ovdje čekam.”

“Što čekate, gospodine Abeilleres?”

“Čekam devetnaesto stoljeće”, mirno je odgovorio.

Jedva su ga nagovorili da uđe u auto i to tek nakon što si je promrmljao u bradu kako je Toulouse-Lautrec bolestan i kako ga ionako nema smisla čekati, jer neće doći.

Kad su mi to ispričali počela sam se bojati da Jean ne samo da postaje dementan, već i da gubi razum. Opet, uvijek je bio pomalo takav. Kao i svi veliki, maštoviti ljudi. Uvijek pomalo u svojem svijetu.

Čitavu sam noć ostala budna. Svako toliko nemir bi me natjerao da dođem do njegove sobe i osluškujem. Dva-tri puta sam otvorila vrata i vidjela ga kako spava. Nadala sam se da će ujutro sve biti u redu. Zadnji put kad mu se to dogodilo, malo slabijeg intenziteta, probudio se priseban i sasvim svjestan. Kao da se ništa nije dogodilo. Čak je odmah uzeo papir i olovku i rekao da mu je na pamet pala izvrsna ideja koju mora zapisati.

“Čekajte da vam ispričam što sam sve jučer doživio”, persirao me u šali, praveći se da ne zna tko sam. Već smo dugo bili na ti.

“Što ste sve doživjeli?” prihvatila sam igru.

“Rekao sam da pričekate.”

“Čekam”, rekla sam stojeći uz krevet.

“Kvragu, sad sam zaboravio. Trebali ste biti prodorniji! Ovako ste propustili sjajnu priču.”

Bila sam sretna što je s njim sve u redu. Došlo mi je da ga poljubim i zagrlim. Nadala sam se da će mi ujutro opet priuštiti sličan razgovor.

Jean Abeilleres! Nisam mogla povjerovati da bi to mogao biti *onaj* Jean Abeilleres. Jean Abeilleres koji mi je u dugim noćima pružio toliko užitaka. Koji mi je otkrivao nove svjetove. Na posjetnici osim imena, adrese i broja telefona nije bilo nikakvih podataka. Ispod imena nije se kočilo njegovo zanimanje kao što ljudi inače napišu na posjetnice da bi ih se moglo identificirati i u skladu s tim postupati prema njima: predsjednik Uprave, direktor prodaje za jugoistočnu Europu, možda čak *chief executive officer* ili konzultant ili direktor sektora zaštite na radu i viši stručni suradnik za sigurnost. Ne, ispod njegova nije stajalo ništa. Ispod njegovog je imena stajalo toliko toga, da na posjetnici ispod imena nije trebalo pisati ništa.

Nije pisalo akademik. Čak ni pisac. Baš sam zbog tog pomislila da bi to mogao biti *pravi* Jean Abeilleres. On se nije morao kititi titulom. Poželjela sam svima reći da ću raditi za gospodina Abeilleres! Poželjela sam ispričati to prijateljima koje nisam imala. Vratila sam se u sobicu u kojoj sam stanovala i oprala na ruke najljepšu haljinu. Jednu od tri koje sam imala. Kad sam zamislila odjeću, frizuru i šminku, zamišljala sam što ću mu reći. Dugo u noć zamišljala sam naš razgovor i tako sam zaspala. Ustala sam bez budilice, kao što to biva kad čovjek želi ustati i krenuti u novi dan i pola sata prije devet, u koliko je gospodin Abeilleres zakazao sastanak, bila sam na dogovorenoj adresi. Stala sam pred kućom i nestale su dvojbe da je on on. Bila je to velika kuća s osam prozora na prvom katu i četiri u prizemlju, ukrašenim štukaturama, a oko kuće bila je visoka ograda s teškim, širokim vratima od kovanog željeza. Prošla sam uz kuću gledajući je krajičkom oka i nastavila dalje niz ulicu sve do kafića na uglu. Nisam željela da me vidi i pomisli kako sam nestrljiva. Sjela sam za stol i naručila mineralnu vodu. Čitavo sam vrijeme gledala na sat, a kad je bilo deset minuta do devet ustala sam i krenula prema kući. Pozvonila sam i iznenadila se kad mi je sam otvorio vrata. Ja sam došla da mu budem pomoć ali sam ipak očekivala da ima nekog tko mu otvara vrata. Kasnije ćemo se zajedno smijati toj mojoj ideji. Dodatno iznenađenje uslijedilo je kad sam shvatila da je u pidžami na koju je navukao ogrtač. A ja sam se obukla kao da idem na dvadesetogodišnjicu mature. Požalila sam što nisam odabrala ležerniju varijantu. Možda je shvatio da se osjećam neugodno zbog odjeće pa je rekao: "Oprostite, tek sam se probudio" i pokazao mi da uđem. Kuća je izgledala slično kao muzej u mojem gradu, samo što je bila uređenija, ljepša i čišća. I što je imala, ali to onda nisam znala, vrednije eksponate. Ponudio me kavom i nestao u kuhinji. Vratio se s poslužavnikom i sjeo za stol za kojim sam ja već sjedila.

"Ne volim da mi se po kući motaju ljudi. Ne osjećam se ugodno uz posluhu. Samo mi jedna gospođa srijedom dolazi malo pospremiti", govorio je i mislila sam da to govori jer je požalio što mi je u parku brzopleto ponudio posao. U tom mi se trenutku moja haljina činila još glupljom. Ne bih se jasnije osjećala ni da sam na sebe navukla oklop.

"Ipak, trebam nekog da mi pomogne", rekao je i mene je opet preplavio optimizam.

Trebao je nekog da kuću drži urednom, ali što je najvažnije, trebao je nekog da mu bude asistent. Da mu organizira putovanja, gostovanja i prepisuje rukopise. Govorio je što očekuje od mene i ja sam cvala. Postala sam asistentica Jeana Abeilleres! Koji mi do tog trenutka uopće još nije ni rekao je li on taj Jean Abeilleres. Koji mi uopće nije rekao što je ni tko je. Malo je tako divnih i skromnih ljudi. U trideset sekundi ispričao mi je za što mu je potrebna

pomoć, a u sljedećih trideset dogovorili smo posao. Ni riječi više nije rekao o sebi, a ja sam imala tisuću pitanja ali ih se nisam usudila postaviti. Zato je on ispitivao mene. Uglavnom smo razgovarali o meni. Još u parku kad sam mu pričala o tome kako sam završila u Parizu rekla sam mu da sam došla sama i da sam imala supruga, ali nije me pitao što se s njim dogodilo.

“Vaš je suprug poginuo u ratu?” pitao me sad obazrivo.

“Ne”, rekla sam kratko.

“Oprostite...”

“Ne, sve je u redu. Ostavio me dvije godine prije rata.”

“Žao mi je”, rekao je Jean.

Bili su to divni trenuci. Moji trenuci sa Jeanom.

Bio je budan kad sam malo prije sedam otvorila vrata njegove sobe.

“Dobro jutro, Jean”, rekla sam i nestrpljivo čekala što će reći.

“Dobro jutro, Ana”, odgovorio je.

Povjerovala sam da je sve u redu. Znao je tko sam. Nisam očekivala da neće imati sve više praznina u sjećanju i da će sve manje prepoznavati stvarnost, ali sam se ipak nadala još mnogim danima u kojima će biti lucidan. To mi je bilo posebno važno tog jutra jer sam se osjećala krivom što se jučer izgubio.

“Jean, moram te nešto pitati i molim te da mi odgovoriš iskreno. Imaš li možda ključ od kuće?”

“Ne, ali možeš pitati Alice ako ti treba.”

Alice je bila žena koja je nekad davno radila za njega. Jedva sam se suzdržala da ne zaplačem. Tog mi je jutra jasnije nego ikad prije bilo da se najljepše razdoblje mog života približava kraju. Bilo mu je preko osamdeset godina i nisam očekivala da će živjeti vječno, ali me boljelo gledati ga kako propada. Tad sam prvi put pomislila da sam postala pametnija od njega. Da uskoro neće znati ni najosnovnije stvari. Nije mi trebao liječnik da mi to kaže. Divila sam mu se, željela biti poput njega, znati sve što je on znao i sad sam odjednom znala

više od njega. Ta me misao dotukla.

Dok je doručkovao nazvala sam Denisa, liječnika koji je bio njegov dugogodišnji prijatelj, da ga dođe pogledati, a onda sam ga odvela u radnu sobu. Vjerovala sam da ako mu nešto može pomoći u oživljavanju sjećanja i pronalaženju sebe, onda je to radna soba. Soba u kojoj je provodio sate i u kojoj se nalazio najveći dio njegova života. Ušao je i stao razgledavati kao da je vidi prvi put.

“Koliko knjiga”, rekao je.

“Gotovo osam tisuća. Zapravo, ovdje ih je oko pet, ostale su u drugoj sobi.”

“To su vaše knjige?” pitao je.

Ništa nisam odgovorila. Samo sam ga promatrala. Posljednjih je godina smršavio i sad je imao asketski izgled. Srednje visine, koščat, zarastao u bradu. Unatoč starosti još je imao kose koja je bila zalizana unazad. Koža mu je bila posuta staračkim pjegama. Nosio je naočale bez okvira na koje sam ga jedva nagovorila. Malo pogrbljen stajao je pred policama i drhtavom rukom prelazio po hrptovima knjiga.

“Mora biti da ste jako načitani”, rekao je kad ništa nisam odgovorila i lagano hodao uz police.

Zagledao se u jednu policu na drugom kraju sobe i uputio se ravno prema njoj. Ponadala sam se da se nečeg prisjetio, da mu se vratio barem dio sjećanja, ali nisam željela navaljivati pitanjima. Čekala sam da vidim što će se dogoditi. Stajao je pred policom i dugo gledao u knjige.

“Sve ove knjige napisao je jedan čovjek?” pitao je.

Kimnula sam glavom. Bilo mi je teško govoriti.

“Puno ih je.”

“Napisao je 25 knjiga. Tu je i puno prijevoda”, rekla sam.

“Mislio sam. A koji je ovo jezik?”

“Japanski.”

“I ovo?”

“To je mandarinski. Ovo kraj nje je ruski, isti roman.”

“Jean Abeilleres”, pročitao je tiho s hrpta jednog latiničnog izdanja. “Sigurno ga jako cijenite kad ste skupili sve te njegove knjige?”

Izjurila sam iz radne sobe i pobjegla u vrt. Plakala sam kao što nisam od onog dana kad smo bježali iz grada. Dok sam se pribrala pošla sam ga potražiti i našla ga u radnoj sobi. Sjedio je za stolom i čitao. Čitao je vlastiti roman, prvi koji je objavio kad sam ja već radila kod njega.

Izvukla sam sve njegove knjige i stavila ih na stol u radnoj sobi i on ih je u narednim danima strpljivo čitao. Svaki sam se dan nadala da će ga neka rečenica vratiti iz svijeta zaborava, da će ga podsjetiti na to tko je i što je. Denis ga je redovito posjećivao. Nije mi ulijevao lažnu nadu. Rekao je da ne vjeruje da će Jean ikad više biti kao prije. Rekao je i da nema smisla povlačiti ga po bolnicama s obzirom na njegovu dob.

“Možete jedino uzeti medicinsku sestru da vam pomaže”, predložio je doktor.

Rekla sam da nema potrebe. Nije mi teško brinuti za njega. Kao što njemu nije bilo teško brinuti za mene. Voditi me sa sobom po čitavom svijetu.

Nakon što je pročitao posljednju svoju knjigu rekao je da mu donesem papir i olovku.

“Želio bih se okušati u pisanju”, odgovorio je na pitanje što će mu.

Čak i kad ne zna da je pisac, pisac ostaje pisac. Bilo mi je bolje zbog te misli. Nekoliko dana kasnije pozvao me u radnu sobu i pružio mi nekoliko listova.

“Pročitaj, molim te”, rekao je.

Bile su fantazmagorije. Nije imao sjećanja i pisao je uglavnom po mašti. I po knjigama koje je pročitao. Svojim knjigama. Bio je zarobljen u nekom drugačijem svijetu. Ili oslobođen, nisam sigurna.

“Kako vam se sviđa?”

“Lijepo”, odgovorila sam.

“Nije to toliko teško. Ne znam čemu takva vaša opčinjenost onim Jeanom Abeilleresom.”

Što sam mu mogla odgovoriti? Rekla sam mu da sam ga poznavala. Da smo se jednog dana susreli na klupi u vrtu Jardin des Tuileries i da sam mu posvetila život.

“Voljeli ste ga?”

“Svakako. Kao oca. I još ga uvijek volim.”

Zamolio me da priče pošaljem časopisima. Nisam to učinila.

ZAŠTO JE TA STARA AŽDAJA UVIJEK NA ŠTANGI?

Stara je opet čitavo popodne visjela na balkonu. Toliko je lampala da sam se uplašio da će joj otpasti vikleri s glave. Tako je svakog popodneva kad je lijepo vrijeme. Ne znam kako s drugog kata uspije uloviti sve te sugovornike. Dobro, ponekad to nisu baš pravi sugovornici nego samo ljudska bića, slučajni prolaznici kojima ima potrebu nešto reći. Tipa: zašto tako jako lupate tom loptom! (Kad se vani igraju djeca). Neki sam dan, vrativši se s posla, legao, jer sam kasnije mislio učiti za ispit, ali sam umjesto da spavam slušao prispodobе svoje susjede. Dva puta čuo sam da su njezini na moru, ali samo kći i zet, mala je ostala kod kuće jer mora učiti. Toj drugoj curi, susjedi koja živi iznad nas, poželio sam sâm ispričati tu priču s morem, skraćenu verziju, i tako završiti stvar pa konačno zaspati. Onda je iz čistog mira, tako ona počne, prolazite i ona odjednom počne, bez uvoda, počela pričati što je neki dan skuhala i kako je zet došao tek u pet što ju je strašno razljutilo. Zatim krene s vremenom. Vani je preko trideset stupnjeva, a njoj je hladno. *Pa što sjediš na balkonu čitavo popodne ako ti je hladno?* mislim si.

Sjedi i vreba. Tako sam jedan dan išao baciti smeće, gledam asfalt pod nogama da je slučajno ne ugledam ako sjedi na balkonu i zaista sam do kontejnera uspio doći neprimijećen. Ili me primijetila pa je čekala, lukavica. Ali sam se pripremio, nisam ni ja veslo sisao. Izvadio sam iz džepa mobitel, vraćao se opet gledajući nokte na nogama koje bi trebao odrezati, kad sam čuo glas. Počela mi je govoriti. Nešto u vezi s kontejnerom. Čim je počela govoriti prislonio sam telefon na uho.

“Na telefonu sam”, rekao sam i prošao.

Martina mi je rekla da je to bezobrazno.

“Al ja stalno grijem. Uvijek sam u stanu pa stalno grijem”, krešti tim svojim nepodnošljivim glasom i ne da mi spavati.

Sad, ako je ne poznajete doći će vam je žao, znam. I ja funkcioniram na taj način “udaljenog žaljenja”. Mislite kako je jadna sama i kako joj je dosadno. Ali zašto je sama? Zašto su je njezini spendračili u stan? Sigurno zato jer su bili neispavani. Znam da to zvuči grubo. Čak i

meni. Ja sam dobar lik, strpljiv i zaista poštujem starije od sebe. Na kraju krajeva, radim u staračkom i svaki sam dan okružen s dvjestopedeset starijih ljudi. Evo vidite, kako korektno od mene. Kažem: starijih ljudi; nipošto: staraca. Sad već ponekad kažem homoseksualac umjesto peder. Ono što je važno jest da nikad u Domu nisam ni na kog od stanara povisio glas. Razljutili su me, naravno da jesu, ali sam uvijek ostao smiren. Da pitate stanare u Domu što misle o meni sigurno bi vam rekli da sam simpatičan. Da sam dobro odgojen. I ne bi lagali.

Danas me izbacila iz takta. Da iz takta, iz galaksije me izbacila! Došlo mi je da je odalamim tako da joj oni zlatni cvikeri odlete do bolnice.

Bilo je oko devet sati navečer kad smo Martina i ja stigli kući. Ona za divno čudo nije držala svoju poziciju naslonjena na balkon. Kad je petnaestak minuta kasnije Martina izašla na balkon zaliti ukrasnu vrbu, stara je već bila na straži i nešto govorila klincima koji su se igrali ispred zgrade.

“Vani je”, rekla je Martina kad je ušla po još vode.

“Čujem. Drži štangu”, odgovorio sam.

Martina je natočila još vode, otprilike sedam-osam decilitara pa smo zajedno izašli na balkon da malo uživamo na zraku jer je u stanu bilo vruće. Tek što je počela zalijevati drvo, stara je počela kreštati.

“Što opet urla na tu djecu?” rekao sam misleći da viče na njih.

“Što radite s tom vodom!” urlala je stara.

Mislio sam da se klinci polijevaju vodom i rekao Martini da zašto ne pusti djecu da se na miru igraju.

Na trenutak je nastala tišina pa smo čuli kapanje vode.

“Mislim da viče na nas”, rekla je Martina i rukom opipala pločice kraj tegle.

Stvarno, s našeg je balkona kapala voda.

“Kako je to moguće?” zbunjeno je pitala Martina i otrčala u kuhinju po krpu.

Ne znam kako je moguće. Ta je tegla visoka barem fitalj metra, zapremnine petnaest litara, ima podložak i još k tome krpu na dnu, a litra i pol vode je samo tako prošla kroz nju i preko nekoliko centimetara visokog ruba podloška prelijevala se na pločice i klizila na susjedin balkon. Martina se vratila za tren i počela krpom skupljati vodu, a stara se deračila.

“Daj joj se ispričaj”, rekao sam joj jer se zbunila zbog napada stare zmijs.

“Oprostite”, rekla je nagnuvši se preko balkona.

Ma kakvi, ništa, stara se nije obazirala, samo je derala svoje.

“Možda te nije čula”, rekao sam bjesneći.

“Oprostite!” ponovila je Martina.

Stara urla.

“Oprostite!”

Sad konačno čuje i više na Martinu da što toliko zalijeva?

U tom sam je trenu mogao zadaviti.

“Dobro, kapa! Pa što? Ispričala se, jedno pet puta se ispričala i što se sad toliko uzrujavate?!” počeo sam vikati na staru.

“Daj nemoj...” pokušala me zaustaviti Martina.

“Ma što nemoj!” odgovorio sam pa se opet obratio staroj.

“Nije namjerno, ispričala se i amen!”

Izgovorio sam to i pomislio da sam pretjerao.

Stara se nije gasila. Vikala je i vikala.

“Tko je vidio toliko zalijevati? Sve će mi se smočiti! Dobro da nisam iznijela veš!” Martina se još jednom ispričala pokušavajući joj opisati našu teglu, količinu ulivene vode i naše iznenađenje. Čak je i ona pokazivala ljutnju, a to je rijetkost.

“Tako ste i jučer zalijevali! Sve je teklo kao ludo!” kreštalala je stara glupača.

“Nismo gospođo...” trudila se Martina.

“Što? Kako niste kad jeste...” riječ po riječ, jednu za drugom, rafalno je po nama tukla stara.

Ostavio sam spužvu na pločicama, ustao i počeo vikati.

“Daj zašuti više, jasno? Jel možeš malo šutjeti? Zar je to tako teško?” vikao sam, a Martina me povlačila za lakat.

“Znaš u čemu je razlika između kuće i stana? Jel znaš? Nije u dvorištu kao što kažu ljudi, danas sam to shvatio, već u susjedima” izložio sam misao i otišao u kupaonu da prestanem biti seljačina.

Stara je kreštalala, a Martina brisala pločice.

“Više čovjek ništa ne smije reći”, ljutila se stara.

Zatvorili smo balkonska vrata no svejedno smo je čuli kako trubi. Nije mi jasno zašto toliko više kad govori. Nit je gluha nit je radila u tvornici. Znam to jer mi je sama rekla. Jednom smo, kad je zgrada bila gotovo dovršena, imali sastanak stanara da izaberemo predsjednika i da svi koji imaju neko glupo pitanje izbace tu glupost iz sebe. Stajali smo u polukrugu u stanu u prizemlju, a ja sam stajao baš pokraj stare. Odmah me počela daviti s glupostima. Vidjela je mojeg oca u zgradi (valjda je s balkona nadzirala majstore) i utuvila si u glavu da je to moj stric, a da je taj stric, kojeg njezin zet inače poznaje, moj otac. Pokušao sam joj objasniti da ih je zamijenila, ali sam nakon četvrtog pokušaja odustao i priznao da je moj otac moj stric, a moj stric moj otac.

“Znate, ja sam najstarija u zgradi”, rekla je kad smo riješili nesporazum.

“Izvršno! Onda sigurno ne čujete dobro”, odgovorio sam u šali budući da je kupila stan ispod našeg.

“A ne, ja izvršno čujem”, odgovorila je ne shvaćajući šalu.

Zašto onda više? Zato jer je "deračica", eto zašto. Nije zdrava ako ne više, a to je bolest karaktera.

Nadao sam se da će nazvati zeta i da će on stići za nekoliko minuta dok sam još vruć. Da će se zaustaviti uz škripu guma, zastati na trenutak na prvom katu kod punice da se uvjeri da je s njom sve u redu, a onda sjesti na naše zvono. Ili još bolje, udarati šakom po vratima. Nadao sam se da će se to dogoditi ali sam bio siguran da neće. Nazvat će ga, to je sigurno, ali on neće doći. Nazvat će ga jer joj još nije jasno da je sirotom čovjeku dosta toga da ga davi s glupostima.

"Znaš da uvijek napravim sve što me zamoli. Sam sam joj uredio kompletan stan. Danonoćno visio u zgradi kad su bili majstori. Sedamdeset im puta govorio da bi utičnica ipak trebala biti malo više nalijevo ili mrvicu više nadesno. Ako treba pomoć tu sam, ali ne dam se više maltretirati s glupostima", reći će zet ženi pokušavajući joj objasniti zašto nije želio uzeti u ruke slušalicu koju mu je pružila kad je zvala njezina majka.

Šteta. Nadao sam se da će doći. Hladnokrvno bih mu otvorio vrata i ponudio mu da sjedne. On bi to odbio ljutit zbog toga što je popustio supruzi i na kraju ipak došao, a ja bih sjeo, stavio desnu nogu preko lijeve i rukom mu pokazao na slobodnu stolicu. Bila bi to za njega neugodna situacija koja bi meni davala prednost, osjećao bi se kao da stoji pred direktorom koji će mu očitati bukvicu, pa bi ipak, nevoljko, sjeo.

"Viski?" upitao bih ga, a on bi kimnuo glavom.

Natočio bih nam piće i odmah ga, bez uvoda, tresnuo u glavu.

"Vaša punica je jedna odvratna žena."

Ovakva bi ga iskrenost iznenadila. Zaustio bi da nešto kaže, ali mu to ne bih dozvolio. Nastavio bih govoriti monotonim glasom.

"U životu nisam vidio goru osobu. A radim u staračkom domu. Nepodnošljiva je i mislim da će nas izludjeti. Ovaj večerašnji incident veoma je uznemirio moju suprugu. Pogledajte onu teglu na balkonu. Tko bi rekao da će litra vode samo tako projuriti kroz nju?" upitao bih ga i malo se odmaknuo tako da je može vidjeti.

"Zaista", rekao bi zet.

"I recite mi molim vas, tko normalan nakon pet isprika zbog jedne takve sitnice nastavlja

urlati kao da ga razapinju na križ?”

Zet bi bez odgovora iskapio viski.

“Još jedan?” upitao bih već mu natačući čašu.

Nakon nekoliko viskija jedan od nas dvojice sjetio bi se vode.

“Sad ću skočiti po vodu”, rekao bih i odskakao do kuhinje. Skakao bih najviše što mogu pazeći da doskočim punim stopalima.

Stara bi ispod nas urlala, ali je ne bismo čuli jer bismo se valjali od smijeha.

POPRAVAK

Ne može se reći da je telefon koji je zazvonio probudio Frčka i odveo mu početak ukrivo, jer on je već i prije toga otvorio oči i počeo razmišljati o knjizi poezije, o tome kako bi trebalo ustati, obući se, staviti slamnati šešir na glavu i biciklom otperjati u grad, ali da ga je ta ranojutarnja zvonjava protresla, e to je već neoboriva činjenica, jer je posljednjih godina, otkako je htio-ne htio pokupio otpremninu i u potpunosti se posvetio slikarstvu i poeziji, navikao ustajati u miru i tišini, bez stresa. Ustao je i odnio do telefona svoje kovrče koje će tek kasnije ukrotiti šeširom.

“Molim?”

“I danas te moram čekati! Čak i danas si uspio zakasniti!” vikao je glas s druge strane, strane na kojoj nikom nije poželio biti.

“Dobili ste krivi broj, madam”, odgovori Frčko baritonom na ovu nejasnoću, sebi svojstvenim, šeretskim načinom.

Poklopio je slušalicu i samo u boksericama ostao stajati kraj telefona očekujući da se luđača opet javi. Luđača uvijek zvoni dvaput. Telefon je zazvonio, a Frčko je digao slušalicu.

“Prosim lepo, koga imam čast poslušati?”

“Ovdje profesorica Zdenka”, zadihano je rekla žena očekujući da će to pojasniti stvar.

“Drago mi je madam, ali dobili ste krivi broj.”

Očito joj nije bilo jasno da Frčko živi u jednom drukčijem svijetu. Ime Zdenka nije mu ništa značilo. Kad joj je to došlo u glavu pojasnila je svoj identitet, a potom i o čemu se radi i Frčko je poludio. Jer radilo se o njegovu sinu. Koji je treći razred gimnazije prošao s četiri. Za što mu je on dao lovu kako bi mogao otprašiti na more. Ali to je bila neslužbena verzija, a službena, koju je upravo čuo, bila je drugačija. Ne, njegova ga se djeca uopće ne boje. Preblag je, jednostavno je preblag, a kad se tome dodaju njegova razmišljanja i stavovi o životu u kojima trivijalnosti poput školovanja teško nalaze mjesto, čovjek zauzvrat dobije nešto ovakvo. Pitao ju je je li sigurna? Pa što će misliti o njemu? Koji roditelj pita tako nešto? Ljutito se uspinje stepenicama. Ma nije on ljutit zbog popravnog, mali će to riješiti, ili će pasti razred, svejedno, na koncu će završiti tu gimnaziju i sve će to biti smiješno i nevažno;

Frčka uopće nije ljutio taj glupi popravni nego činjenica da zbog takve bedastoće mora hodati stepenicama nakon zvonjave koja je razbila kontemplativnost jutra i igrati se opasnog roditelja, a posebno ga je ljutilo to što mu je mali hladnokrvno digao lov za more pozivajući se, ni manje ni više, nego na četvorku. Pa kad mu je on rekao da mora proći sa četiri da bi mu dao novac za more? Otvorio je vrata spavaće sobe, ali malog nije bilo. Ušao je i u druge sobe, ali malog nije bilo ni u jednoj. Sjetio se pa se spustio, sama ga je pomisao dodatno razljutila, prošao je kraj telefona i ušao u atelje. Milijun mu je puta već rekao da ne ulazi u atelje. Otvorio je vrata – mali je bio tamo – razliven preko čitavog kauča spavao je snom odlikaša.

“Diži se, mrcina jedna”, prodrmao ga je Frčko.

To je njegov prostor! Pa zar čovjek nema pravo na privatnost čak ni u ateljeu?

“Diži se i marš van! Javi se na telefon. Traži te profesorica Zdenka.”

Spomen profesorice u trenu je razbudio malog i već se razgibavao prema telefonu, a malo ga je razgibao i Frčko, špičokom u guzicu.

“Sa četiri si prošao, ha? Vraćaj mi lov, bitango! Čuješ!” vikao je za njim.

Čuo ga je kako govori da je u školi za minutu i Frčko još nije stigao u kuhinju, a mali je već stepenicama jurio u sobu. Stavio je džezvu na peć i čekao da zavri voda. Pokušao je vratiti jutro u željeni okvir.

“Tata, bok, idem na popravni”, informirao ga je mali u prolazu.

Koji je to zafrkant. Provokator, pomislio je Frčko. Ipak, jednog će ga dana zagutiti.

“Sretno”, doviknuo je.

“Ne treba tu sreća”, rekao je mali i zalupio vratima.

Kava je bila gotova. E, to je već bilo nešto.

Stavio je šalicu u sudoper i uzeo telefon u ruke.

“Kućni 705, prosim lepo”, rekao je tvorničkom recepcioneru i nakon uspješnog prespajanja, javila se njegova supruga. Silno ga je zanimalo što će mu reći.

“Halo?” rekla je.

“Ja sam”, predstavio se Frčko.

Rijetko ju je zvao na posao, pogotovo na fiksni telefon jer je imao osjećaj kao da zove u kakvu tajnu vojnu bazu i obično je morao razgovarati s najmanje tri veoma važne osobe prije nego bi došao do supruge pa je Barica pretpostavila da se radi o nečem važnom.

“Zanimalo bi me gde ti je sin?” mirno je pitao Frčko.

I pogriješio. Čim je bio njezin sin, znala je da nešto nije u redu.

“Valjda spava. Kasno je legao.”

“E pa ne spava. Upravo piči na popravni. Koji ga je, kao i toliko toga u životu, iznenadio.”

Nije se pravila da ne zna. Očito je znala, ipak je on bio *njezin* sin.

“Pripremao se. Stvarno je puno učio, čitavu noć...” počela je.

“Znači, znala si?” povikao je Frčko onako kako poviče netko čija je zamka upalila.

“Sve će biti u redu.”

“Pa ja bum od vas jednoga dana s petama stepel, i to prije reda. Samo me šlopite pod zemlju, zapalite svijeću i gotovo”, izgovorio je svoju rečenicu s petama, koju koristi i u poeziji.

“Ma, sve će biti u redu.”

“Ali ja sam mu dal lov za more! A ti si to znala!”

“Ipak je on *moj* sin, a ti mu ionako stalno tupiš da škole postoje samo zato kako bi roditelji imali malo mira”, rekla je Barica i izmigoljila iz zamke.

“Ja sad idem do grada pa me zovi na mobitel ako ćeš što trebati. I samo da znaš, ne radi se tu o školi, nego o lovi!”

“U redu”, rekla je Barica i vratila se poslu.

Nataknuo je slamnati šešir na glavu i ušao u garažu koju je godinama zatrpavao koječime, što i nije bio neki problem, jer nikad nije položio vozački i samim time kupio automobil. Ipak, imao je svog limenog ljubimca. Bicikl. Dolje u kutu, stajao je naslonjen na zid. Obično. Ali sad ga nije bilo. Frčko nije mogao vjerovati da je mali to učinio. Glasno je opsovao. Umjesto njegovog ljubimca kojim je bezbroj puta obišao *pajdašiju* u garaži su bila druga dva bicikla – onaj od malog, koji je već mjesec dana bespomoćno čekao da mu se napumpa guma, inače *montić*, kakve je Frčko prezirao i na kojeg nikad ne bi sjeo i Baričin bicikl proizveden zlatnih osamdesetih. Koji ništa pod milim bogom nije vrijedio. Stara krama kojoj je stalno padao lanac. Sad je Frčko stvarno bio ljutit. Jer možeš završiti na popravnom, možeš mu dignuti lovu, sve možeš, ali samo jedno ne možeš – dirati njegov bicikl! I atelje, naravno. Evo, dvije stvari. Ne bi bilo čudno, čak mu je to prošlo kroz glavu, da nazove madam i kaže joj da se mali iste sekunde nacрта kod kuće, iste sekunde, nikakve minute, jer škola mu nudi popravni, ali kad ga on sredi ništa se tu neće dati popravljati, odmah neka se nacрта kod kuće, inače... inače... Što inače? Nije vrijedno ljutnje, takve sitnice nisu vrijedne ljutnje, kad bezrazložno završiš u Sibiru, e to je vrijedno ljutnje, Solženjicin je imao pravo ljutiti se, i Karlo Štajner je imao pravo ljutiti se, pomislio je Frčko i pokorno sjeo na ženin bicikl.

Mato je sjedio za stolom u kafiću preko puta bolnice, u kojem nije bilo čudo vidjeti osobu u šlafroku, i nestrpljivo pogledavao na sat jer se uskoro morao vratiti na posao, a Frčka još nije bilo. Na stropu se vrtio ventilator koji nije uspijevaao rastjerati vrućinu koja je nagrizala asfalt i pod tendom je bilo pakleno. Otpio je gutljaj kave i pomislio kako po toj vrućini nije ni trebao izlaziti. Čovjek ne može razmišljati po takvoj vrućini. Dosadan je to i ljepljiv dan koji te prikuje za besmisao. Potom je u daljini ugledao Frčka. U crvenoj majici i sa škrlakom na glavi razbijao je praznu scenu užarenog dopodneva. Jurio je kao da je na utrci bikova u Pamploni. Stavio je bicikl u gelender i sav nabrijan, hektičan, kakav obično jest, prišao je stolu. Njega vrućina ne može uništiti, pomislio je Mato.

“Stari, neću ti dati ruku, sav sam zmazan” izgovorio je Frčko umjesto pozdrava, još s nogu.

Krenuo je sjesti, već je bio u spuštanju, privlačio je stolac objema rukama, a onda se predomislio i ustao. “Ti, koje se meni stvari događaju, to je ludo. Idem samo oprati ruke u vece”, već je odlazio od stola pokazujući Mati ruke. Njemu se uvijek događaju šašave stvari, nekakva je misao ipak zabrujala Matinom glavom. Stalno nalazi opaljene likove i situacije,

kao da ne žive u istome gradu. Njegov je grad miran, da ne kažem dosadan, dok Frčkov bubri životom. Nedavno je ušao u dvorište jednog čovjeka i našao ga kako leži u travi. Koprcao se i rukama kao da je pokušavao strgnuti kožu s lica. Nitko drugi ne može naići na takvu scenu u umrtvljenom panonskom gradiću. Osim možda hitne ili psihijatra. A Frčko na njih nailazi redovito.

“Mislil sam da je gotov, da je poludel. Uvek je bil malo čvaknut, ali slikar prva liga. Pokušal sam mu izvući neke slike, znaš ono, vrhnje, ali ne da stari, pa nije blesav. Uglavnom, priđem ja bliže, a stari ima nekakvu gumu na glavi, masku stari moj, zalijepila se i ne da se skinuti. Pitam ga kaj ti je, kaj radiš, a on se i dalje koprca po toj travurini i kaže da si uzima odljev lica. Htel ga je zalepiti na sliku, bil je u toj nekakvoj fazi. Skidali smo mu to s glave, stari moj, pol smo mu kože s lica oderali”, prepričao mu je Frčko nedavno jednu od tih svojih situacija i smijao se kako se rijetko tko smije, iskreno i punim gasom. Sad je pak došao u kafić s crnim rukama, a malo je crnila imao i na majici.

“Bok stari”, rekao je kad se vratio iz vecea pa pružio Mati ruku.

“Što je bilo?”

“Slušaj ovo, ovo je za priču”, počeo je Frčko.

Ispričao je sve što se dogodilo. Prepričao je čitavo jutro. Nestalo je bijesa i u njegovu se glasu mogao osjetiti ponos na sina. Mali je dobar kao kruh i Frčko je svjestan da je puno bolja varijanta njega. A popravni su ionako sranje. Nema šanse da ne prođe. On je uostalom vrlo dobar učenik.

“Sednem ipak na taj bicikl, makar sam rekel da se to više nikad ne bu dogodilo, i tek kaj sam dva-tri put obrnul pedale opal mi je lanac. Pa nije mali blesav!”

Zato je i zakasnio. Morao je okrenuti bicikl naopačke, tamo, na ulici, jer dva-tri okretaja pedale dok se spuštaš s brijega na kakvom živi Frčko znače stotinu ili više metara, okrenuo ga je naopačke, tamo, na nizbrdici i pokušavao namjestiti lanac dok su cestom prolazili poznati automobili i mislili što to opet ovaj luđak radi? Relativno brzo je namjestio lanac, ali lanac je isto tako relativno brzo ponovo pao.

“Kalvarija, stari moj! Tri put sam padal pod križom. Ali knjiga je tu”, rekao je Frčko i pružio Mati svoju tek otisnutu zbirku poezije.

“Hvala”, zahvalio je Mato i s osmijehom gledao crnomasne otiske prstiju na svijetložutim

koricama.

“Evo ga, gada!” odjednom je povikao Frčko tako da se čitava terasa okrenula prema njemu, a zatim munjevito ustao i pojurio s terase. “Stani! Stani!” vikao je u punom naletu. “Mali, stani!” skinuo je šešir s glave i u trku počeo njime signalizirati svoju prisutnost. Sin ga je spazio i nevoljko krenuo prema njemu.

“Odi za menom”, bilo je sve što je rekao Frčko, a zatim se okrenuo i krenuo nazad prema kafiću.

“Kam idemo?” nesigurno je pitao mali vozeći se iza njega.

“Dobro znaš i nemoj mi se delat mutav”, odbrusio je Frčko pa se okrenuo i zagledao sinu u oči. Vidio je, međutim, u tim očima, da mali stvarno ne zna.

“Idemo zameniti bicikle”, ljutito mu je pojasnio i nastavio hodati.

“Ali taj bicikl od mame ne valja.”

“Ma nemoj! Još se buš i bunil!? Bicikl je skroz dobar! I točka”, marširao je Frčko prema gelenderu.

“Ako je tako dobar zašto su ti onda ruke crne?” na laktu mu je ostalo malo crnila.

Netko drugi u takvom bi trenutku možda sinu zveknuo šamar, ali ne i Frčko. On nije takav tip. Hodao je ispred malog, a onda se opet okrenuo i ovaj put mu prišao sasvim blizu.

“Skidaj se dole s tog bicikla!” zapovjedio je i mali je na njegovo iznenađenje to bespogovorno i učinio.

“Tak”, zadovoljno je promrmeljao Frčko vodeći bicikl jednom rukom, kao bika za rogove, prema terasi.

Sjeo je i zapalio cigaretu, a mali je otključavao majčin bicikl.

“Jesi prošel popravni?” doviknuo mu je na što je mali kimnuo.

“A s koliko?”

“Četiri.”

“Sigurno?”

“Da.”

“Reci mi istinu. Ak je i trojka lovu ti ostavljam.”

“Nije, četvorka je.”

“Čestitam”, ponosno je rekao Frčko. “A sad šibaj doma.”

Mali je sjeo na bicikl, a onda mu je nešto palo na pamet.

“Tata, možda bi mi mogao dati nešto love da se malo počastim? Mislim, za popravni, i to...”

Mali stvarno ima muda, pomislio je Frčko i opet osjetio navalu ponosa. Ipak, morao mu je pokazati tko je gazda.

“Mislim da je čestitka dovoljna. Teraj doma. I da ni slučajno nisi ulazil u atelje.”

Mali se okrenuo i krenuo kući misleći na uzbrdicu koja ga je čekala, a Frčko se okrenuo prema Mati, nestrpljiv da čuje dojmove o svojoj novoj knjizi poezije.

BIO SAM SARKASTIČAN, ALI SAM SE SJETIO

Kad ću biti velik, ja ću biti nogometaš. Dobro je što već sad to znam. Znam da je to dobro zato jer moj stariji brat ne zna. On je prvo studirao psihologiju, a onda je počeo studirati filozofiju, i zato nam je teško. Mama je rekla: "Ima već 23 godine i u tim bi godinama mogao znati što želi jer će nas uništiti." Još je rekla da je ona u tim godinama već dugo radila i pomagala roditeljima. Sad više ne radi jer je firma propala i zato je žalosna i plače. Točno znam kako joj je, jer bih i ja plakao da propadne naš klub. Zato jer ću ja za njega igrati. Još je dobro to što znam što ću biti zato jer se ne moram previše mučiti u školi, a druga djeca moraju. Kao i moj brat. Tata je jednom rekao kako je jedna baka unuku govorila da mora puno učiti ako ne želi teško raditi i on je puno učio i završio fakultet i sad stvarno ne radi. To je tata ispričao na rođendanu od mojeg bratića Luke i svi su se veliki smijali, osim mame koja mu je rekla da ne priča gluposti pred djetetom. Onda se okrenula prema meni i rekla da je to vic i da ga ne slušam, a ja nisam znao kako ga mogu ne slušati kad sam ga već čuo. Tata je rekao da moram znati što je život i da je škola sranje i da njemu ništa nije pomogla i da dijete treba usmjeriti u sport. Mama mu je odgovorila da se opet nalio i uskoro smo išli doma. Doma je opet plakala, ali sam je ipak opet pitao kad ću moći trenirati nogomet, a ona mi je rekla da za dvije godine i to samo ako ispravim ocjene. Tako da još dvije godine moram malo učiti, a onda ću u trećem razredu postati nogometaš. Nadam se samo da naš klub neće ispasti iz lige. Zato danas moraju pobijediti. Inače je sve gotovo, tako je rekao tata.

Danas je nedjelja i izbori su za političare. Tata, mama i brat su išli glasati, i to baš u moju školu. Tamo su stalno dolazili novi ljudi i svi su se rukovali i namigivali i govorili rečenice koje nisam razumio.

"Jesi glasao?" pitao je jedan čovjek tatu, a vidio je da jest.

"Jesam", tata mu je pružio ruku.

"Nema šanse da izgubi."

"Nema", složio se tata.

“To ćemo još vidjeti”, rekla je mama kad se čovjek udaljio.

Brat je rekao da treba birati mlade, a ne te njihove starelje.

“Daj šuti. Što ti znaš o politici? Kod mene nemaš pravo glasa, jasno?!“ odgovorio mu je tata.

“Kako će mladi ljudi pokrenuti ekonomiju?” pitala ga je mama.

Brat je govorio da ako ništa drugo, mogu pokušavati jednako neuspješno kao i stari i da ti stari to pokušavaju još otkako su bili mladi. Moj brat puno toga zna.

“Daj ne filozofiraj! Ostavi to za fakultet pa se možda pomakneš malo bliže kraju”, razljutio se tata.

Ja sam bio sretan što neću morati učiti što je to ekonomija i kako se ona pokreće. Na izlazu smo sreli stričeka Peru koji s tatom ide na utakmice.

“Kako ste glasali?” pitao sam ga.

“To se ljude ne pita”, rekao je tata i bez veze se nasmijao.

Oni su se rukovali i krenuli smo kući.

“Lopov”, rekla je mama kad striček Pero nije mogao čuti.

“Čovjek se snašao”, odgovorio je tata.

“Takvima se mi moramo moljakati! Užas!”

Za ručkom su se mama i tata posvađali. Oko politike. Kriv je brat koji je ostavio upaljen televizor u dnevnoj sobi. Bile su vijesti i prvi rezultati o tome kako su ljudi glasali.

“Stalno ista priča. Ljudi su zbilja blesavi”, rekla je mama.

“Samo si ti pametna. Ti i još tri-četiri ženice koje ste glasale za onog debila”, odgovorio je otac.

“Stvarno ne znam kako možeš glasati za njega”, mama je bijesno uzela šeflu i stavila mi juhu

u tanjur.

“Znaš zašto”, odgovorio je tata srčuci. “Ova juha je vrela!”

Naš klub ima samo jednu tribinu, ali gradonačelnik je obećao da će napraviti još jednu.

“Ne znam samo za koga. Osim toga, već je tri mandata gradonačelnik i još nije postavio ni kamen temeljac.”

“Sad će dobiti četvrti. I imati lijepog vremena da je napravi.”

“Ti nisi normalan! Ja sam ostala bez posla, a tebi je najvažnija tribina!”

Mama uvijek kaže da je gradonačelnik uništio njezinu tvrtku. Rasplakala se i otišla u sobu.

Ja ne znam za koga bi glasao da smijem. Volio bih da mama nije ostala bez posla, ali bih volio i da imamo tribinu. I to natkrivenu.

Ja mrzim politiku. Zbog nje me tata nije poveo na utakmicu. Pojeo je juhu i malo mesa, rekao da mu je propao ručak i da će malo prošetati kako bi se smirio.

“Dođem po tebe u pet i idemo na tekmu. Može?”

Rekao sam da može.

“Reci mami da sam izašao.”

Nije došao. Znao sam da se napio. Zaključao sam se u sobu. Brat je kucao, ali nisam mu želio otvoriti.

“Ja mrzim politiku!” viknuo sam.

“I ja”, odgovorio je.

“Zašto onda stalno pričaš o njoj?”

Ništa više nije rekao. Uključio sam radio i slušao prijenos utakmice. Čuli su se navijači kako udaraju po bubnjevima i viču. Komentator je rekao da ih se skupilo oko 1.500. Tako će

jednom i zbog mene bubnjati! Mama će sjediti u prvom redu. Kupit ću joj haljinu i novu frizuru. Više neće morati plakati zbog posla i zvati tetu Ninu da joj posudi novac. Brat će također gledati kako igram. I on će biti sretan jer ću mu platiti školu. Ma pozvat ću i tatu. Da budemo svi skupa. Više nećemo imati nikakvih briga. Gledao sam jednu emisiju o nogometašima i svi su bili sretni. Njihove su se cure i žene stalno smijale i prstima prolazile kroz kosu. Naši su dobili gol. Iz ofsajda. Komentator je rekao da su to svi vidjeli. Hajde dečki, trgnite se! Da dobijemo novu tribinu! Imali su lijepu priliku, ali je nisu iskoristili. Naš napadač promašio praktički prazan gol. Tata je jednom tako rekao, a mama je na to rekla da je gol uvijek praktički prazan, jer gol ima 30 kvadrata, a golman kvadrat i pol. Bio sam napet. Navijao i vikao. Nije pomoglo. Naši su izgubili i ispali iz lige. Najtužniji dan u mojem životu. Sve se promijenilo. Sve je gotovo.

Tata je došao kasno i bio je ljut. Bio je jako pijan. Smrdio je po pivu i ćevapima i znoju. Oči su mu bile sjajne. Sjeo je za stol i mama mu je dala večeru. Prebirao je po tanjuru.

“Jesi pitao Peru?”

“Što?”

“Znaš dobro što.”

“Nije bilo prilike. Bio je loše volje, jer smo izgubili.”

Mama je poludjela. Uzela je čašu i razbila je o pod.

“Jer ste izgubili? Vi ste izgubili? Što, ti i on ste igrali?” vrištala je mama. “A ja nisam izgubila? Nisi mu mogao postaviti jedno jedino pitanje?”

Striček Pero ima jako puno svega i tata ga je trebao pitati hoće li mami dati posao.

Tata je rekao da stvarno nije trenutak da ga gnjavi, da smo izgubili i da bi joj za danas moglo biti dovoljno što se sad tribina neće graditi pa će se moći izgraditi škola ili vrtić.

Mama mu je rekla da prestane biti sarkastičan i znao sam da nije dobro. Tu je riječ uvijek koristila kad bi bila loše i zatim bi plakala.

“Tata, je li bio ofsajd?” pitao sam kad je mama izašla iz kuhinje.

“I te kakav. Lopovi.”

Tata je zaspao za stolom. Ja sam u dnevnom boravku razmišljao. O našem klubu i nama. Kad je mama došla po mene da idem spavati vidio sam da je plakala. Bilo mi je jako teško.

Kasnije me došla poljubiti za laku noć, nisam mogao izdržati i onda sam i ja počeo plakati.

“Što je?” pitala je i dragala me po licu.

“Sve mi je sarkastično”, rekao sam i mama se nasmijala.

“Stvarno! Jako sarkastično”, ponovio sam.

“A što to, sine?”

Rekao sam da sam imao plan pomoći joj da bude sretna i da je sve propalo. Priznao sam joj što sam planirao, a ona je rekla da je to lijepo, ali da mi stvarno ne mora biti sarkastično i da ću je učiniti sretnom ako ću biti dobar đak i završiti školu i fakultet. Tog sam se i bojao. Ja ne znam što želim studirati, a ne želim nas uništiti.

“Sve će biti u redu”, rekla je mama i opet se nasmijala.

Dugo sam razmišljao i možda bi bilo dobro da ljudi glasaju za mene da budem gradonačelnik. Oni su isto uvijek veseli. Moći ću mami dati posao. I sagraditi tribinu. Pa će i mama i tata i brat – jer ću biti mlad – glasati za mene i više se neće svađati kad će se birati političari.

OVAJ POZIV SE NE NAPLAĆUJE

Guga je izgubio niti rastrganog, ružnog i tužnog sna, otvorio oči i, naravski, poželio piće. Dosegnuo je s nahtkasla bočicu konjaka i dok je čekao da počne blagotvorno djelovati na njegov organizam, mislio na onaj lijepi i tužni dio sna, u kojem mu je majka, kao nekad u djetinjstvu, pjevala pjesmu "Meine liebe Augustin" po kojoj je dobio ime. Nekad je bilo ljepše, pomislio je Guga, sad se više nitko ne sjeća "Augustina" te iskapio ostatak konjaka. Baš mu je pasao. Iznutra ga je milovalo piće, a izvana, po licu, blago jutarnje sunce. Tako pomilovan, Guga je ustao, obukao se i odlučio otići na piće. Pred dućanom je dotukao ostatak jutra, a zatim se odvuкао do centra grada, ispravno pretpostavljajući da bi tamo moglo biti više škvadre. Usput je stao u mesnici kod parka i kupio sendvič od četvrtine kruha s parizerom. To mu je bila prva hrana od jučer popodne. Zato je hranu supstituirao alkoholom. Guga je već najmanje deset godina hranu uspješno supstituirao pićem. Tako da ovaj dan ni po čemu nije bio iznimka. Čitav je dan pio i bauljao po gradu tražeći nekog tko bi mu platio piće ili nekog tko bi se domogao pića, ovako ili onako, a kad se već postigavši normu i plasiravši u završnicu delirija poskliznuo na šljunčanu putu pokraj crkve i razvalio na njega raširenih ruku, potrbuške, nakon što je nekako ustao i žestoko ispsovao sve po spisku, odlučio je dočepati se parka koji se nalazio odmah iza crkve i malo odmoriti na jednoj od klupa sakrivenih zimzelenom. Čim je sjeo na klupu, oči su mu se sklopile i zajedno sa suncem utonuo je u san.

Bila je subota navečer i broj poziva bio je očekivan. Vozila su stalno bila na terenu. Blažu je već bila puna kapa vožnji, kao i poziva zbog gluposti, zanoktica ili kurjih očiju, kad je stigao novi zadatak. Sjeo je u kombi, ubacio u brzinu i zatim s rotirajućim svjetlima i sirenom pojurio prema gradskom parku. Vozio je kao lud, jer radilo se o djeci. Iako je bio samo vozač i nakon dolaska je mogao mirno ostati sjediti u vozilu, ovog je puta, pošto je parkirao pred ulazom u park, izašao i zajedno s bolničarima pojurio naći nesretnika koji se želio pokazati pred društvom. Zapravo je, kao što je ubrzo shvatio i gledao ne shvaćajući, bio puno brži od bolničara, koji su žurili, ne može se reći da nisu, ali ne dovoljno prema njegovom kriteriju, kriteriju oca dviju tinejdžerki, koji je praktički šprintao šljunčanom stazom.

“Požurite”, povikao im je.

“Evo, evo”, odgovorio je stariji od dvojice bolničara i nastavio rekreativno trčkarati.

Blažu, koji je bio vozač Hitne pomoći tek koji mjesec, činilo se da će proći vječnost prije nego stignu do nesretnika, što je i rekao bolničarima.

“Proći će vječnost, upravo tako”, rekao je bolničar koji je dotad šutio, momčilo od kojih trideset godina.

Blaž je u sebi stigao opsovati tu njegovu mladost i zabetonirati je predrasudom prije nego što je momak nastavio.

“A znate zašto? Zato jer je današnjim klincima strašna fora pozvati Hitnu. To im je strašno zabavno. Jednako kao što im je zabavno trgati drveće i prometne znakove”, ne popuštajući ritam trčanja monologizirao je mladić.

Nakon tih rečenica Blaž mu je dodao još jednu predrasudu: pametnjaković i fino je zalio cementom.

“Vi mislite da pametujem, zar ne?” mladi bolničar kao da je odgonetnuo armaturu njegovih misli. “Ali uskoro ćete se uvjeriti i sami. Klinci pozovu Hitnu, a onda se posakrivaju i gledaju kako mi tražimo tobožnjeg unesrećenika. Ili samo stoje i prave se da nas nisu oni pozvali. Smiju nam se iz grmlja. Istovremeno netko možda negdje umire dok mi bauljamo parkom tražeći nesretnika koji ne postoji.”

“A ponekad”, uključio se u razgovor drugi bolničar, čijih je trideset i pet godina staža Blažu ulijevalo više povjerenja, “ponekad”, isprekidano je, hvatajući dah, nastavio, “se netko od te dječurlije toliko napije da se onesvijesti, a ekipa ga sakrije u grmlje pa gleda kako ga tražimo.”

“Dabogda im djeca završila medicinu”, poželio je mladi doktor.

Blaž je s nevjericom razmišljao o tome. Trojac je ušao malo dublje u park i počeo pretraživati noć.

Guga je otvorio oči i ostao iznenađen. Probudio se na nepoznatom mjestu. Nije bio iznenađen zbog buđenja ne nepoznatom mjestu, već mu se to događalo, nego zato što je ovo nepoznato mjesto bilo čisto. Čim je malo pogledao po sobi shvatio je da je u bolnici. S njegove desne strane spavala su dva čovjeka otprilike njegovih, srednjih godina. Nije mu bilo jasno zašto je tu, kao ni kako je tu dospio, nadao se samo da nije nešto ozbiljno, ali krevet je bio udoban i, što je najvažnije, čist pa je nakon što je pomaknuo ruke i noge kako bi se uvjerio da nije nepokretan, čega se najviše plašio, namjestio jastuk i opet zaspao. Probudio se kad je u sobu ušla medicinska sestra s metalnim kolicima. Soba je ispunio miris hrane. Kad je stala pred njegov krevet i spustila pladanj s jelom, Guga je odlučio da je neće pitati zašto je u bolnici. Pretpostavljao je da će uskoro ionako doći doktor i sve mu objasniti pa je odlučio uživati u ručku. Sam Bog zna da mu je bio potreban. Halapljivo je pojeo svoju porciju, a kad se naužio svog obroka i vidio da prvi susjed ne uživa u svojem, pitao ga je hoće li jesti, a nakon što je ovaj odgovorio da neće i da su to splačine, Guga si je priuštio još jednu porciju zadovoljstva. Pomislio je kako bi se na ovo mogao naviknuti.

Dva sata kasnije, Guga je taman počinjao prilično ozbiljno željeti piće, želju je sputavao tek strah da je alkohol krivac što leži u bolnici i da bi ga idući gutljaj mogao dokrajčiti, zbog čega je bio sve nestrpljiviji da čuje dijagnozu, kad je doktor ušao u sobu. Slušajući doktora postalo mu je jasno da su ova dvojica prije njega ozbiljno načeta i to ga je malo uplašilo. Zna se da su u sobi pacijenti sa sličnim problemima. No, kad je došao do njegovog ležaja s doktorovog je lica nestalo zabrinutosti. Gugi se čak činilo da se na tren malo nasmiješio, ali znao je da to ne mora imati veze s njime. Možda je doktor pomislio na svog sina koji se upravo sad negdje obitelji neke cure hvali ocem doktorom ili na ženu u koju je zaljubljen. Doktor je uzeo njegov karton, izgovorio ime i prezime, a Guga je potvrdio.

“Znate li zašto ste ovdje?”

“Znam”, slagao je Guga uporno verglajući foto-pamćenje.

“Onesvijestili ste se u parku”, kao usput rekao je doktor, srećom, jer je Gugi izgleda otišao anlaser i nije bilo šanse da ga zaver gla.

“Nisam se onesvijestio. Spavao sam”, odgovorio je Guga i opet mu se pričinilo da se doktor nasmiješio.

“Naravno, oprostite. A gdje ste točno zaspali?” upitao je, a kad je Guga odgovorio: na klupi, definitivno se nasmijao.

Gugi ništa nije bilo jasno.

“Oprostite”, rekao je doktor “iza mene je teška noć pa mi malo popušta bonton. Nego, sjećate li se nečega od prošle noći?”

Gugi se činilo da iz ove igre ne može izaći kao pobjednik pa je iskreno odgovorio da se ne sjeća ničeg.

Mali je imao pravo i Blaž je bio lud. Prošli su svim stazama i nisu našli nikoga kome bi trebala pomoć. Registrirali su nekolicinu za koju im se činilo da bi im pomoć uskoro mogla trebati, ali su svi koje su pitali tvrdili kako ih oni nisu zvali. Hodali su po parku, dvojica bolničara s nosilima i Blaž, kao da su preuranjeni ili zakašnjeli maturanti, s obzirom na godine prije zakašnjeli. Blaž je osjetio istinsku želju da te klince ispljuska i rastjera kućama. Otkako je dobio taj posao, zamišljao je da radi nešto plemenito, a sad je, s pedeset i kusur godina, tumačio parkom i osjećao se jadno. Ne gubeći vrijeme bolničari su skrenuli sa staze i krenuli pretraživati grmlje. Otprilike pola sata kasnije u jednom su grmu našli postarijeg čovjeka. Bio je obučen u prnje, prljav i smrdio je po alkoholizmu i klošarstvu. Bolničari su ga pokušavali probuditi, ali im to nije uspijevalo. Tip je bio u nesvijesti, pijan kao šinja. Stavili su ga na nosila i krenuli prema kombiju.

“Što smo ti rekli?” rekao je Blažu stariji bolničar bez osjećaja zadovoljstva zbog toga jer je bio u pravu.

Blaž je umjesto odgovora žestoko opsovao.

“Nemojte, smirite se”, rekao je mladi bolničar.

“Što da se smirim?! Prokleta dječurlija koja od dobra ne zna što bi! Platit ćete za ovo, čujete!? Platiti!” urlao je Blaž u parku u pola tri ujutro.

Na trenutak je nastala tišina, a onda je iz tame neki glas odgovorio: “Ovaj poziv se ne naplaćuje!”

Ekipe u parku pucala je od smijeha.

Doktor se približio krevetu kako bi Gugi ispričao povijest njegove bolesti. Ispričao se zbog smijeha te rekao da se nije mogao suzdržati kad je pomislio na Blaža kako urla usred parka, na tipa koji je mislio da je časnije voziti Hitnu nego šoder.

“Na kraju su vas našli u nekakvom grmlju.”

“Ali ja sam zaspao na klupi”, rekao je Guga koji se toga još sjećao. “Nego doktore, što mi je?”

“Nije vam ništa. Mislim, zbog ničeg posebno niste u bolnici, osim što vas je Hitna pokupila u parku. Ali i sami znate da inače baš niste u najboljem stanju.”

“Znači li to da ostajem u bolnici?” pitao je Guga.

“Ne. Uskoro ćemo vas pustiti kući.”

Guga nije znao kako bi primio tu vijest. S jedne mu je strane bilo drago što mu nije ništa i što može kući, ali s druge strane, u bolnici je našao neki mir i baš mu se nije išlo kući u kojoj ga ništa nije čekalo. Nije mu se vraćalo u stari život. Posramio se kao nikada. Sjetio se majke i utonuo u žaljenje. “Meine liebe Augustin”, tiho je zapjevušio kad je doktor otišao, no ubrzo je stao jer mu je počeo podrhtavati glas.

Iz bolnice je izašao s dvojmom: popiti piće ili ne? Napiti se u subotu, dovući u grm i pozvati Hitnu da u bolnici dobije dan-dva mira ili prestati piti i pokušati srediti život? Dao si je vremena da razmisli do subote.

FLAŠ GORDON I JA

“Budeš, molim te, odnesel te flaše u podrum?” pita me Marina.

To me pita mučeničkim tonom kao da pred vratima stoje već sto godina, a ne jedan dan, pa uzdahnem. Mučenički.

Odmah mi je žao, čemu to uzdisanje, pa istog trena ustajem kako bih ih odnio. Ipak, već je kasno, povrijeđena je pa joj priđem i poljubim je, tek tako. Meni treba malo duže da napravim neke stvari. Kućanske stvari. Zato jer se puno vremena bavim svojom umjetnošću.

“Ti si stalno u nekom svojem filmu”, opet mi kaže dok otvaram vrata.

Često mi to kaže. I stvarno jesam. Stalno vrtim neke melodije u glavi i skladam. Ili pišem stihove. Pa ne napravim ove obične stvari. Ili ih napravim krivo. Nekad se ljuti, a ponekad joj bude smiješno. Recimo, stavim čisti tanjur u frižider. Pa se ona smije kad dođe kući i kaže mi da sam u svojem filmu.

“Trebali bi te flaše iz podruma odnijeti u dućan. Ovaj je prestal dolaziti, nije ga bilo mesec dana.”

Prešutio sam da je bio. Išle su joj na živce te vrećice s bocama, bio ih je pun podrum i samo bi se bez veze ljutila.

Ima negdje dva tjedna kako je došao. U pola četiri, taman sam legao. Zato je i došao, znao je da ću biti kod kuće. Zazvonio je interfon i znao sam da je on. Mogao sam ga zamisliti kako s onim smrdljivim vrećicama stoji pred vratima. Bilo kad može doći, ionako nema nikakvih obaveza, a on baš mora doći kad legnem. Nije bilo šanse da ustanem. Uporno je zvonio, ali sam ga ignorirao. Već će se umoriti. Onda je pozvonio na vrata. Nekako se uvukao u zgradu i to me razljutilo. Gledao sam ga kroz špijunku i došlo mi je da ga bubnem. Zašto ljudi nemaju više takta? Zašto navaljuju? Što je on mislio? Da ne čujem interfon? Iz inata mu ne bih otvorio vrata. I nisam. Srećom sam izlazio iz stana prije nego se Marina vratila s posla pa sam našao poruku na kvaki. Na ofucanom papiriću s kockicama pisalo je: “Mirko je. Ovo je moj broj pa me nazovi.” Ispod je našvrljao broj. Zgužvao sam papirić i bacio ga u smeće. Gurnuo sam ga dublje, da se ne vidi. Marina bi bila luda što mu nisam dao boce.

“Možeš uzeti i smeće?” pita Marina.

Marina duboko diše. Kad bih barem mogao zaspati tako brzo kao ona. Okrenem glavu na drugu stranu. Sutra će mi opet biti teško probuditi se na posao. Da mi barem prođe ona stvar koju sam poslao bendu *PoDrum-sky razbojnici*. Možda bi krenulo pa bih mogao živjeti od skladanja. Recimo da prodaju 20.000 cedeova. Da mi daju šest kuna po komadu to je 120.000. Možda prodaju 40.000 pa je to 240.000. Ali kad je to nesigurno. To nije dovoljno da dam otkaz. Morao bih se probiti vani. Milijun cedeova po jedan euro je milja eura. Pa to fino oročim i živim od kamata. Tako razmišljam, planiram život i nije ni čudo da ne mogu zaspati. Onda sam pomislio na Mirka. Trebao sam ustati i dati mu boce. Čudno da već dva tjedna nije došao. Možda ga je sram. Možda me čuo i zna da mu nisam želio otvoriti vrata. Trebao sam mu dati boce. On čak nije ni klošar ili alkoholičar. Čovjek kao i svi drugi koji ima kuću i obitelj i koji je izgubio posao i samo se trudi nešto zaraditi. Osim toga, poznaje moju punicu jer su iz istog sela i svaki mi put kaže da je pozdravim. Mirko je čovjek koji je zaboravio na ponos i krenuo prema kontejnerima. Tako smo se i upoznali. Vidio sam ga s balkona i sažalio se. Uzeo sam boce koje smo imali u stanu i odnio mu ih. Stotinu mi je puta rekao hvala. Rekao sam mu da dođe svakih mjesec dana i predstavio se kako bi znao gdje mora pozvoniti. Dva milijuna ploča. To bi bilo dva milijuna eura. Barem 70 tisuća kamata godišnje. Daj Bože da se *Razbojnicima* svidi moja pjesma.

Sve do 15 do 7 pomicao sam sat. Tako mi je teško ustati. Da barem nema tog novca koji nas čini budalama kojima život prolazi ispred nosa. Da ga nema, Mirko ne bi morao skupljati boce, a ja bih se mogao posvetiti samo glazbi. Franjo je to dobro primijetio neki dan. To s novcem. Počeo je baš sa sakupljačima boca.

“Jel bi dal čoveku praznu flašu da te zamoli?”

“Pa ja i dajem”, odgovorio sam.

“Skoro svako daje. Jer kaj će im prazne flaše? A flaša vredi 50 lipa. Ipak, to su im imaginarni novci ili im je ispod časti nositi flaše u dućan. A probaj te iste ljude pitati da ti daju pol kune pa ti budu opsovali mater.”

Dobro je to Franjo primijetio. Novac je sranje. Rekao je da je to shvatio kad je kupovao paprike.

“Zamisli, glupe paprike! Kila košta 30 kuna. Jedna prek šest! I izađem iz dućana, a neka sirota prosi i pita me jel joj morem dati papriku? I dal sam joj, jasno. Pa kakav čovek nemre dati papriku? Mislim da bi joj ju svako dal, pogotovo oni kaj ih doma sade. A zamisli da prolaznika pita da joj da 6 kuna i 15 lipa? Gledal bi ju ko da ima meningitis.”

To sam odmah iskoristio. Na poslu smo pili kavu i listali novine, a Marijana je pročitala članak kako cigani krađu željezo, odnosno tračnice pa ih preprodaju. Priča nije bila baš skroz ista jer su dečki tako dovodili u pitanje živote, ali bilo mi je šteta ne iskoristiti je i mogu reći da su me pozorno slušali. Umjesto paprike sam, jasno, ubacio staro željezo. Nisam mogao govoriti o tračnicama. Kao, jel bi ti dao cigoju sto kuna? Ne bi? A komad pruge Sokolovac – Lepavina?

Jednom mi je Mirko došao i na posao. Nekoliko puta zapravo, ali zadnji put valjda dva dana prije nego što mi je ostavio poruku. To mi je totalno diglo tlak. Uđe u ured s dvjesto vrećica. Da ih barem ostavi vani. Prvi sam mu put rekao da mi ne dolazi na posao, ali ništa.

“Imaš pet kuna?”

E imam, al ne dam. Gdje je tome kraj? Bio sam ljutit. Sad mi je žao. Možda je htio kupiti papriku. A prugu bi mu dao, jel da?

Popodne sam ga čekao, ali nije došao. Marina je bila na poslu, a ja sam pokušavao skladati. Silno sam želio napisati socijalno osviještenu pjesmu o tim Franjinim paprikama i sirotici i 6 kuna, ali bilo je previše komplicirano pa sam se prebacio na ljubavnu na kojoj sam radio posljednjih dana. Mogla bi postati hit, samo da upadnem na koji festival. Ciljam na Pitomaču. Marina je došla oko pola osam i još u jakni pokupila praznu limenku piva koju sam ostavio na stolu. Nisam je maknuo jer sam bio u ritmu pa mi se nije dalo prekidati. Odmah se nafurila. I pitala za Mirka. Namjerno. Kao da sam ja kriv što nije dolazio. Mislim, kakav ta žena ima nos, to je čudo. Recimo jučer – prao sam ruke i izađem iz kupaone, a ona veli: “Nisi si opral ruke sa sapunom.” Pa jel to moguće? Pomislio sam kako sam ga trebao nazvati. Točno i bih, samo da nisam bacio papirić. I da nisam odnio smeće. Da je po mojem, sad bih

ga nazvao. A najveća je fora da kanta nije bila ni puna. Možda dođe sutra. Nadam se da hoće.

Nije došao. Stalno mi je remetio koncentraciju jer sam ga iščekivao, ali nije ga bilo. I tako iduća tri dana, do danas. Danas je došao. Došlo mi je da ga razbijem. Pomislio sam koja bih budala bio da sam ga zvao. Pričao mi je one svoje priče, kod koga je bio i kako je, kao, samo zato tu, jer mu je bilo usput i da pozdravim punicu, a ja sam mislio – ma idi dođavola s tim svojim pričama – i bio je u pola rečenice kad sam zatvorio vrata. Još sam k tome opet kasnio. Prao sam zube, još nisam pošteno ni otvorio oči kad je zadrečao interfon. Znao sam da je on. Promišljeni gad. Kako možeš doći po flaše u deset do sedam? Ja nikad ne bih nekom pozvonio u deset do sedam da mi da flaše. Normalni ljudi skupljaju boce po kmici, došlo mi je da mu se izderem, ali sam bez riječi spustio slušalicu i krenuo u podrum po boce. Gad, znao je da ću biti kod kuće.

Sad mi je malo krivo. Popio sam kavu i došao k sebi. Uvijek sam ujutro malo mrzovoljan. Istina je da zapravo nije mogao doći u bolje vrijeme. I tako sam bio budan, a neće mi smetati popodne kad skladam. Ili spavam. Reći ću mu da i sljedeći put dođe u to vrijeme. Malo kasnije, zapravo. Negdje oko sedam. Da se stignem spremi u miru. Nema veze ako malo zakasnim na posao.

MOJ MALI NUREJEV

Kao prvo, zove se Emil. Loš start, ne? Bio sam protiv, ali sam popustio. Žene uvijek pobjeđuju, to je činjenica. Evo što je još činjenica: kad nas kritiziraju, to nije kritika. Ne, to su činjenice. Kad ja nešto kažem, to je kritika.

“Zar ti moraš kritizirati baš svako ime koje ja predložim?” rekla je sa suzama u očima.

Što sam ja rekao? “Oprosti.” Što sam rekao nakon što se između nas ugurala šutnja? “Neka bude Emil.”

Ljudi se uglavnom vesele budućnosti, misle da će biti bolje, ali ja ne. Bojim je se. Emil raste iz dana u dan. Karla je toliko željela djevojčicu. Ja sam želio sina. Volio bih da smo dobili djevojčicu. To je činjenica.

Balet. Eto, da: balet. Ona Ljudmila, Ruskinja, došla i što će drugo, od nečeg moraš živjeti pa otvorila baletnu školu. I moj Emil navalio na taj balet. Poželio skakutati okolo u tajicama. Karla mi je to tajila i pitanje do kad bi to trajalo da joj u torbi nisam našao tajice. Bile su premale da bi bile njezine.

“Bojao ti se reći. Zar ti je to cilj? Zar želiš da te se desetogodišnje dijete boji? Bojao ti se reći da je prestao trenirati nogomet i krenuo na balet. Uskoro imaju nastup i morala sam mu kupiti tajice. Došle su iz Sankt Peterburga”, pohvalila se Karla.

“Mogao je biti golman, ako mu se nije igralo!” povikao sam. “Kad već ima dvije lijeve!” dodao sam hodajući prema izlaznim vratima. “I ne znam samo kako s te dvije lijeve misli napraviti piruetu!” vikao sam otključavajući auto. Znam da me je čula.

“Sankt Peterburg! Pa daj ti to zamisli! Prokleti Sankt Peterburg!” govorio sam trubeći imbecilu koji je stajao, a na semaforu je bilo zeleno.

“Jel ideš na trening danas?” pitao sam Emila s vrata njegove sobe dan nakon što sam u torbici pronašao one hulahopke.

Baš me zanimalo što će odgovoriti. Nije se usudio ni okrenuti prema meni već je gledao u ekran i tipkao kao da piše najvažniju poruku u životu preko onog Facebooka, kojeg bih mu zabranio da sam znao da ću ga moći nadzirati. Ovako sam mu ga dopustio, samo zato da se spasim sigurnog poraza. Nije se okrenuo ali sam i s leđa, ono, po tjemenu, mogao vidjeti da je pocrvenio.

“Idem. Mama će me voziti jer ide u trgovinu.”

Mala mi je balerina lagala. Došlo mi je da uđem u sobu, poklonim mu šamar i počupam sve kablove iz računala, ali sam se uspio suzdržati.

“Ja te vozim”, rekao sam.

Ništa nije rekao. Samo je buljio u onaj glupi ekran. Ni pola sata kasnije, došao je u boravak s užasnom virozom, glavoboljom i grloboljom. Čak je pokušavao govoriti kroz nos, kao da je prehladen.

“Mislim da neću moći ići na trening. Ne osjećam se najbolje”, rekao je.

Gledao sam ga bez riječi, osjećajući bijes kako mi se uvlači u ramena.

“Kako možeš biti takav?” pitala me Karla kad je mali odlepršao u sobu.

“Kako on meni može lagati!?” povikao sam.

“Prestani se derati. Nisi uvjerljiviji zato jer višeš. Uostalom, to smo već prošli. Vozim ga na balet, a ti da nisi rekao ni riječ. Zapravo, bilo bi dobro da nekamo odeš, inače ne vjerujem da će htjeti ići.”

“Super! Super! U povratku možete negdje stati da mu kupiš haljinicu”, digao sam se i krenuo van. “Zapravo ne, naše nisu dobre. Naruči jednu iz Moskve!” zalupio sam vratima za sobom.

Karla se već u sobi šminkala kad sam ustao i krenuo u kupaonicu oprati zube.

“Predstava je danas u šest”, rekla je kad sam se vratio u sobu.

“Kakva predstava?”

“Bilo bi mi drago da dođeš”, rekla je ignorirajući moje pitanje.

“Vidjet ću. Znaš da danas imam trening veterana.”

Bio sam budan deset minuta, a već sam je uspio razljutiti. Više rastužiti, zapravo. Ali bi mogla ona i mene razumjeti. Taj trening srijedom i utakmica nedjeljom bili su moja rutina već godinama.

“Da je riječ o nogometu, došao bi”, rekla je mažući trepavice.

Ali nije. Ni blizu. Makar, i današnji nogometaši sve češće podsjećaju na balerine. Poljubio sam je u obraz i krenuo na posao.

Najozbiljnije sam računao da dođem na predstavu. Dani su kratki i trening je u pola pet već bio gotov. Petnaest minuta kasnije istuširan sam izlazio iz svlačionice lomeći se oko te predstave, kad su me počeli nagovarati na jedno pivo.

“Koji je inače smisao svega, ako ne pivo poslije treninga?” pitao je Toni i dobio odobravanje ostalih.

“Ali samo jedno. Imam neke obaveze”, rekao sam.

Bilo nas je desetak. Uglavnom mi, veterani, ali i nekoliko mlađih, koji igraju za seniore, ali dođu na naš trening da nas bude dovoljno za haklanje. Bio je Tonijev sin Ivan kao i Petrov sin Goran kojeg su svi zvali Socrates jer je bio medicinski brat. Socrates je istina bio doktor, ali nađi ti poznatog nogometaša koji je medicinski brat. Gledao sam ih i postajao tužan. Kako je krasno kad tata i sin tako sjede, druže se i razumiju. Razgovor se lijepo razvijao, ti klinci su pričali neke svoje priče, neopterećeni, i pristao sam na još jednu pivu na brzaka. Nema veze, ako malo zakasnim. Još i bolje, tko bi izdržao čitavu predstavu. Pa sam pristao na još jednu. Gledao sam ih kako se nadopunjuju, očevi i sinovi i sve više mrzio balet. Što ću im

reći jednog dana kad krene priča da moj mali ima dečka? Nikog ja ne mrzim, svatko neka radi što želi, ali ne želim da moj mali ima dečka. Nitko to ne želi, samo se neki lakše s tim pomire. A doći će do toga, zašto bi inače išao na balet?

“Kako paše piva nakon sporta”, zaključi Toni i otpije gutljaj koji je potvrdio hipotezu.

Njegov je Ivan držao bocu u ruci i proučavao etiketu. Na televiziji je bio dokumentarac o Izraelu i Palestini. Zvuk je bio isključen, ali svejedno sam svako malo pogledao na ekran. Jednostavno volim dokumentarce.

“Hebrew, čovječe”, kaže Toni vidjevši natpis neke ustanove, valjda škole jezika, iza čovjeka koji je govorio u kameru.

“He-brew”, razdvojio je riječ i smijao se.

“Pivo za njega”, mali je prvi skužio oca, iako je bio najpijaniji.

To je taj klik, ta poveznica.

“To bi im mogao biti slogan. Nekoj jeruzalemskoj pivovari”, rekao je Toni i digao ruku prema sinu u stilu daj pet.

Nasmijali smo se toj fori i to im je obojici dalo krila.

“A znate kako bi se mogla zvati palestinska piva?” pitao je Ivan, a mi smo gledali u njega očekujući odgovor.

“Pale-ale!” viknuo je kroz smijeh.

“Toliko snažna da je možete koristiti za Molotovljeve koktele”, nadovezao se Toni i, zapravo, malome ukrao trenutak.

“Samo što su oni muslimani i ne piju alkohol”, rekao sam.

Toni me pogledao kao da sam rekao ne znam što.

“Kakve to sad veze ima?”

“Ništa, samo kažem.”

“Imaš možda neku bolju foru? Gledaš tu tri minute dokumentarac i odjednom si stručnjak za

Palestinu?”

Dečki za stolom smirivali su ga govoreći kako nisam mislio ništa loše i kako smo svi prijatelji, i tako dalje. Poželio sam otići, već sam bio ustao ali su mi rekli da sjednem i ne glumim uvrijeđenu frajlu. Sad sam morao sjesti. Pogledao sam na sat. Pola sedam. Moj je mali već skakutao po pozornici. Najjasnije do tada, sinulo mi je da moj sin nikad neće ovako sjediti sa mnom, kao što Petar sjedi sa Socratesom. Poželio sam se totalno uništiti.

“Daj svima rundu”, rekao sam konobarici.

Nakon još dvije runde bio sam prilično pijan. S jedne me je strane pekla savjest što nisam otišao na predstavu, a s druge sam bio ljutit na Emila. Da je meni otac bio potpora kakva ja želim biti njemu, mogao sam ostvariti zavidnu karijeru. Talent sam imao, to svi kažu.

Bili smo sve glasniji i opušteniji. Onda je nastupio Socrates. Nadovezao se na prijašnje fore.

“Znate kako bi se mogla zvati Hitlerova destilerija?” pitao je euforično i za stolom je nastao tajac. “Hebrew”, odgovorio je i dečki su bili malo razočarani jer je odgovor bio jednak kao i prije.

“He-brew. Zar ne shvaćate? Hi-bru”, razdvojio je i on riječ, kao i ranije Toni.

Otac ga je nijemo gledao. Mislio sam da će ga zviznuti. Trenutak kasnije počeo se smijati. Prvo slabo pa sve glasnije. I drugi su se priključili. Socrates je bio zadovoljan. Krenula je nova salva dosjetki, sve gorih i gorih. Došlo mi je na povraćanje. Figurativno, dakako. Ustao sam. Savjest me pekla sve jače. Zbog toga nisam otišao na Emilovu predstavu?

“Što je opet?” pitao je Petar.

“Ništa, moram kući.”

“Ne seri. Znamo tu tvoju uvrijeđenu facu”, rekao je Toni.

Možda zbog pića, ali imao sam potrebu reći što mislim.

“Dosta mi je tih naših glupih druženja. Svaki put uvrijedite barem pet naroda. Ti vicevi o Slovencima, recimo, glupi su i idu mi na živce. Te fore o tome kako su oni mali, a mi smo kao veliki? Mi smo Rusija, ili što? Amerikanci su glupi, Japanci idioti koji samo rade, Nijemci su ružni. Danas Palestina i Izrael. Dosta mi je. Sve što znate je srati. I tome učite djecu”, rekao sam stojeći kraj stola, spreman za odlazak, gledajući Petra i Tonija.

Vidio sam da me žele razbiti.

“Kad smo već kod odgoja, gdje je tvoj mali?” pitao me Toni. “Rekao mi je Franjo da ga više nema na treninzima.”

“Ima drugih obaveza. Nije sve u nogometu.”

Osjećao sam da zna. I da je trenutak kad će mi to pokazati.

“Bila je neki dan kod moje Mirele prijateljica iz razreda. Mala ide na balet i rekla je da na balet ide i jedan dječak.”

Prokleti mali gradovi. Ništa ne možeš sakriti, nečiji te pogled uvijek fokusira. Izlazio sam, a u leđa su me udarale grube riječi i uporno ponavljanje: “Emil! Tvoj Emil!”

Kad sam stigao, u kući je bio mrak. Ušao sam pokušavajući biti tih, iako ne znam zašto. Ionako sam mislio probuditi Karlu. Imao sam pitanje i morao sam ga postaviti.

“Karla, Karla”, budio sam je.

Otvorila je oči i razočarano me pogledala.

“Nemam ti što reći”, rekla je i okrenula se na drugu stranu.

“Karla, ja moram znati. Iskreno mi odgovori: je li Emil peder?”

Opet je bila na desnom boku, s kopljima u očima.

“Što ako jest? Što ćeš onda učiniti?”

Nisam znao što odgovoriti. Jednostavno bih volio da nije, i to je to. Volio bih i da je odgovorila s da ili ne, a ne što me ovako ostavila nasred sobe bez ideje što reći ili učiniti.

“Ti si kreten”, tiho je rekla. “Znaš zašto se upisao na balet?”

Slegnuo sam ramenima.

“Stvarno te zanima?”

“Da”, počeo sam štucati. Mrzim štucati.

“Onda ćeš ga morati pitati”, rekla je i vratila se na lijevi bok. “Molim te da ugasiš svjetlo.”

Stajao sam nasred sobe, u mraku, i štucao. Trebala mi je voda sa šećerom, to navodno pomaže kod štucanja.

Kasno popodne uletio sam mu u sobu. Opet je bio za kompjuterom.

“Ovamo gledaj”, rekao sam i on se okrenuo prema meni. Osjećao sam krv kako mi šiba žilama.

“Danas te ja vozim na trening.”

“Ali danas nemam trening.”

“Nema veze. Ima da me za pola sata čekaš u autu.”

Vidio sam mu strah u očima. Vidio sam da mu nije svejedno.

Potrubio sam i on je za trenutak bio vani. Bez riječi je ušao u automobil. Izašli smo iz dvorišta i vozili se ulicama. Ni nakon 15 minuta besciljne vožnje i nakon što smo po jednoj ulici prošli treći put, ništa se nije usudio pitati. Nije pitao kamo idemo. Kao da je znao da znam, iako mi je Karla tvrdila da mu ništa nije rekla. Onda mi je sinulo da to misli zbog jučerašnjeg javnog nastupa. Otkrio se, ne?

“Razgovarao sam s tvojom majkom, kad smo došli s posla”, rekao sam pogledom fokusiran na cestu.

Šutio je i gledao ravno pred sebe.

“Znaš što mi je rekla?”

Odmahnuo je glavom. Opet je bio crven u licu.

“Da sam budala”, rekao sam s osmijehom.

Taj ga je osmijeh osnažio. Pogledao me.

“Je li ovaj put bila u pravu?” sad se i on osmjehnuo.

Bila je, i to mu je bilo jasno.

“Zašto mi nisi rekao?” pitao sam ga.

“Bojao sam da ćeš se ljutiti. Pogotovo zato što sam prestao ći na nogomet.”

“Ljutiti! Emile, ponosan sam na tebe.”

Te su ga riječi iznenadile. I mene su malo iznenadile.

“Ipak, želim to još jednom čuti od tebe. Reci mi istinu, ništa se neće dogoditi. Na balet si se upisao zbog neke djevojčice?”

Još je jače pocrvenio.

“Da, zbog Tare.”

Bio sam ponosan na njega.

“Znaš, malo bi frajera imalo hrabrosti to učiniti. Mi ostali zbog cura se upisujemo na nogomet. A zapravo si ti pametniji. Na baletu si stalno okružen curama.”

Zašutjeli smo. Bio sam sretan. Vozili smo se gradom, moj sin i ja, uživao sam.

“Ti si kao onaj, najbolji onaj, kako se zvao, onaj Rus?”

“Nurejev?”

“E da, valjda taj. Nurejev, da.”

Vozili smo se svaki u svojim mislima, a onda je Emil progovorio.

“Tata, samo da znaš, Nurejev je bio homoseksualac.”

Gledao me je ravno u oči i smijao se. Ne znam zašto, ali pocrvenio sam.

“Onda neki drugi”, rekao sam u šali, parkirajući auto ispred slastičarne.

PAT POZICIJA ZIMSKOG POSLIJEPodneva

Opet je počinjalo sniježiti kad sam sišao s vlaka na kolodvoru u Križevcima. Snijega je na tlu bilo već preko dvadeset centimetara pa sam umjesto preko pruge do kolodvorske zgrade došao kroz pothodnik. Ušao sam unutra i osjetio navalu hladnoće. Tableta je valjda počela popuštati. Trebao sam ostati kod kuće i ovo mi se ne bi dogodilo. Na zidu je visio raspored odlazaka vlakova ali nisam ga imao snage čitati pa sam prišao šalteru.

“Dobar dan”, pozdravio sam blagajnicu, “htio sam vas samo pitati kad ima vlak za Koprivnicu?”

“Ne znam vam reći”, odgovorila je i malo me zbunila.

Srećom je odmah pojasnila odgovor.

“U deset do dva je trebao jedan ići, a taj kasni oko 45 minuta pa bi sad negdje trebao biti tu.”

Zahvalio sam i izašao na peron. Sreća u nesreći. Odmah ću krenuti natrag. Pogledao sam na sat, bilo je petnaest do tri. Znači da je već kasnio 55 minuta. Na drugom peronu stajala su dvojica muškaraca. Osim njih, nigdje nikog.

“Obavješćujemo putnike da putnički vlak iz Zagreba za Koprivnicu u dolasku kasni 90 minuta”, javio je glas iz zvučnika tek što sam pomislio na sreću u nesreći.

Odjednom, kašnjenje se produžilo za 45 minuta. Ušao sam u kolodvorski kafić kako bih skratio vrijeme i maknuo se s hladnoće. Kroz cigaretni dim na šanku se naziralo četvero ljudi. Čovjek sasvim s lijeve strane postariji je gospodin. Puši i pije kavu. Do njega čovjek u maskirnom prsluku i s vunenom kapom na glavi. Uljuđeno je pijan. Ne gnjavi konobaricu. Samo stoji i pije. Okreće se prema stolovima i razgovara s kondukterom i željezničkim radnikom koji sjede i čekaju da krenu kući. Prepoznajem konduktera za stolom – došao je vlakom kojim i ja. Sjedi sa službenom kapom na glavi. Sjedam za stol u kutu. Opet jedan trzaj zimice. Glava mi je kao bundeva. Takav je barem osjećaj. Bole me sinusi, osjećam slabost u čitavom tijelu i bol u bubrezima. Dobro da sam danas ostao kod kuće, na bolovanju. Da se malo odmorim, odležim tu virozicu.

Opet glas iz zvučnika. Svi zašute i pozorno slušaju što ima za reći.

“Obavješćujemo putnike da putnički vlak iz Zagreba za Koprivnicu u dolasku kasni 120 minuta.”

Onaj sasvim lijevo na šanku glasno opsuje i naiđe na odobravanje željezničkog radnika i još jednog mlađeg čovjeka koji je sjedio na šanku, a tip u maskirnom prsluku mirno otpije gutljaj, kao da ga se to ne tiče. On očito nikamo ne putuje.

“Zapalila se lokomotiva”, kaže kondukter vezano za oglas.

Pružni radnik odustaje od kave i naručuje pivo. Kondus je izvadio neku knjigu i zamišljeno je lista. Valjda red vožnje. Pružni se radnik posprdno osmjehne.

“Što je?” pita kondukter.

“Ništa. Nečeg sam se sjetio”, odgovori željo ironično.

Kondukter uzima list papira i nešto na njega zapisuje. Zatim ruku u kojoj drži kemijsku prislanja na lice i zamišljeno gleda čas u knjigu, čas na papir. Odmakne ruku od lica i palcem pritišće vrh kemijske, koja se javlja škljocajima. Nad redom vožnje se možeš ozbiljno zamisliti.

“Neš ti nije jasno?” zanima se željo, opet s dozom ironije.

Kondukter ga bez riječi pogleda pa vrati pogled na papir.

“Oš platit pivu?” pita ga željo. “Putujem od 11 i jasno da sam ožednio”, govori kondukteru koji ga ignorira.

“Ajde, šta se tu praviš važan, radije plati pivu”, dosađuje mu željeznički radnik.

Ovaj polako podigne glavu s knjige i tiho ga upita: “Hoćeš više zašutjeti?”

Ja vadim moju bilježnicu i naliv-pero. Volio bih zapisati atmosferu ove krčme. Opisati mirise. Miris vlage, starosti, prolevenog piva, ove crne mrlje na stolnjaku za mojim stolom i mirise tisuća ljudi koji su ovdje čekali vlakove i bolje sutra. S nekoliko rečenica spasiti dan. Ali ne osjećam se dobro, misli su mi nejasne kao vozni red i ne mogu pisati. Baš to treba ovoj krčmi – boležljivi šrajber za stolom u kutu.

Trebao sam ostati kod kuće. Na bolovanju. Preskočiti izlazak na ispit. Odležati tu malu virozu koju sam počeo osjećati još jučer ujutro. Navečer sam popio tabletu, ali mi jutros nije bilo bolje. Izmjerio sam temperaturu – 37,5 °C. Ići na posao i na ispit, ili ne? Ili otići samo na ispit? Prije deset godina ne bi bilo dvojbe. Kakvi ispiti! Danas mi je jasno koliko je nezalica važna diploma. Odlučio sam ne ići na posao, a za ispit vidjeti kad još malo odspavam. Bilo je pola 11 kad sam se probudio. Ne idem na ispit, pomislio sam i pekla me savjest. Moram na ispit. Diplomirati čim prije. Zato što... Ne znam zašto, teško mi je točno reći zašto. Da bolja budućnost počne što prije? Uglavnom, zato što sam tako odlučio. Dovoljno sam vremena već izgubio. Uzeo sam knjigu i ponavljao gradivo. Nije da ga baš znam. Kasnije, teškom sam mukom krenuo na vlak.

Kroz prozor na vratima krčme gledam kako sniježi. Četiri su sata i počinje se spuštati mrak. Vani je tišina. Školarac baca grude preko tračnica. Unutra, u stolu za kutom, moj je život. Kolodvorska krčma i čekanje. Otvaraju se vrata i ulaze stariji muškarac i žena srednjih godina. I njegova i njezina odjeća šatirana je mrljama. On među usnama ima zataknutu cigaretu. Ne vadi je ni kad mrmlija. Oboje se smiju kao luđaci. Žena pokazuje trule zube. Zagleda se u zavjesu. Tamnocrvenu, neopranu, istu kao i na svim drugim kolodvorima.

“Gledaj ovu zavjesu!” poviče i smije se, a muškarac joj se pridružuje. Rukavom jakne obriše usta, nakon što je konačno izvadio cigaretu.

Primjećuje željezničare pa prilazi njihovu stolu.

“Dobar dan”, pozdravi pružnog radnika, a ovaj mu odzdravi. Očito zemljaci.

“Odakle putuješ?” pita ga.

“Za Lepavinu”, odgovori muškarac i rukom kroz zid krčme pokazuje prema Lepavini.

“Ali odakle?”

“Za Lepavinu, bokte!”

“Znam, čovječe, ali odakle?”

“Za Lepavinu, ne čuješ?! Jes malo glup ili šta?” više muškarac i žena se opet smije.

“Ja isto”, odustaje željo.

“A šta on radi?” pita pokazujući na konduktera koji nije iskopao pogled iz knjige kad su im muškarac i žena prišli.

“Šahist. On ti je šahist. Misli da je to nešto u životu”, kaže željo.

Kondukter podigne pogled s knjige.

“Nemam što s tobom raspravljati o važnosti”, odbrusi mu i još ga trenutak gleda u oči.

Željo se sprema nešto reći, ali ga muškarac preduhitri.

“Nisam ja lud! Ja sam pametan čovjek, bokte!” kaže i žena opet radosno pokaže smeđe zube.

“Slušaj...” počne željo.

“Ništa slušaj! Sad ja govorim! Sve ih ja pobijem! Sjećaš se kad smo bili u ratu? Se sjećaš, ha? Moj je tata govorio...” izgubio je misao. “Slušaj, meni je žao tvog tate. Taj je bio jak ko bik! Kad ide vlak? Hoćemo još dugo čekati? Sve ih pobijem!” miješaju mu se misli.

Kondukter stavlja knjigu u torbu, diže se i odlazi. Žena se histerično smije.

“Daj, kud ideš? Šta se ljutiš?” pita ga željo.

“Ne ljutim se. Došli su ti prijatelji pa vam ne želim smetati.”

“Oho! Šah-mat, ha? Šah-mat od gospodina kolodvorskog velemajestora!”

“Kolodvorskog velemajestora!” ponovi žena kroz smijeh.

Prekine je ton sa zvučnika koji najavljuje obavijest.

“Obavješćujemo putnike da putnički vlak iz Zagreba za Koprivnicu u dolasku kasni 35 minuta.”

Svi se u krčmi nasmiju. Salve psovki odjekuju na račun željeznice. U nekoliko minuta skratili su kašnjenje za sat i pol. To su postigli tako što su odustali od onog vlaka koji je trebao doći u deset do dva i računali kašnjenje sljedećeg, koji je trebao stići u pola četiri.

Ne mogu ne misliti na to što me dovelo u ovu krčmu. Među ove ljude. Mora postojati neki razlog, inače je sve besmisleno. Ne znam, možda ovako razmišljam zbog povišene temperature. Možda je sve jednostavno i obično. Saznao sam putem da je ispit otkazan pa sam sišao s vlaka. Na križevačkoj stanici, u hladno, zimsko popodne. Da sam kod kuće pogledao mejl, vidio bih obavijest da je ispit odgođen. Da sam bio na poslu, sigurno bih ga pogledao i ne bih otišao na vlak. Ležao bih kod kuće, ljut na sebe što sam bio toliko glup da odem na posao umjesto da sam ostao kod kuće, i pio čaj, umjesto što sjedim ovdje, za stolom u kutu. Daleko od života ovih ljudi, života sasvim drugačijih od mog. Možda sam morao biti ovdje. Piscu je svako iskustvo dobrodošlo. Za pisca ne postoji nevažan trenutak. Izgubljeno vrijeme. Postoji samo kriva interpretacija. Kao da kažem ili pomislim da sam ovdje bez razloga. Šteta što imam temperaturu, što nisam sposoban pisati. Vrijedilo bi zabilježiti ovaj trenutak i ove ljude. Konduktera koji čekajući vlak proučava knjigu šahovskih kombinacija. Inteligenciju koja se pojavi kad je najmanje očekuješ. Čudan trenutak kad se uvjeriš da pamet i intelektualnu znatiželju, nešto više od lupetanja i opijanja, možeš svugdje pronaći. Plaćam kavu i izlazim na peron. Snijeg pada sve gušće. Sve je bijelo, čak i pruga. Vlak dugo nije prolazio. Gledam u nebo i puštam pahulje da mi padaju u oči. U daljini čuje se vlak.

DIE BESTEN DINGE IM LEBEN

Glas spikera Radio Frankfurta koji je obećavao lijep dan, moguće s blagim minusom ali sunčan, probudio je Iva. Odslušao je vijesti kao i svakog jutra osim nedjeljom pa ustao i krenuo se spremati za posao. Radni je kombinezon virio iz torbe ostavljene pored vrata kupaonice. Pun žbuke, krut, gotovo da bi mogao poslužiti kao nosivi zid. Ivo ga uzme i protrlja nad kadm kako bi otpalo barem malo cementa. Jučer ga je donio u garsonijeru jer ga je mislio oprati, ali bio je toliko umoran da je, nakon podgrijanih rezanaca iz konzerve i malo domaće šunke, zaspao čim je sjeo na kauč. Skuhao je čaj i pijuckao ga uz šnit kruha namazanu maslacem, čekajući pola sedam. Gradilište na kojem je trenutno radio je blizu, svega 20 minuta U-Bahnom i pješice, i to mu je pričinjalo zadovoljstvo. S 58 godina nije imao problema s ustajanjem, spavao je malo i loše, unatoč iscrpljenosti, i najbolji mu je bio onaj prvi san pred televizorom, ali bilo mu je dosta vožnje podzemnom i vlakovima. 30 godina drmusa se u tim prepunim vagonima, gleda ljude čiji mu se pogledi čine tupi i izgubljeni, izraubani. Zna da i on izgleda isto. On je barem star. Svi ti nezdravi mladi ljudi u stalnoj trci s vremenom, pod pritiskom sjajnih odijela, kožnih aktovki, automobila i drugih novotarija, koji su prisiljeni raditi sve više i više kako bi mogli financirati sve strojeve koje su kupili da im olakšaju i uljepšaju život, čine ga tužnim i podsjećaju na vlastitu mladost. Na rodnu ravnicu, zelenu i žutu, široki horizont, domaću rakiju i vino, zabave na kojima bi ostajali do jutra, svi se međusobno poznajući, bez straha od otmica, ubojstava ili silovanja. Najgore što ti se u selu moglo dogoditi bilo je da se probudiš i shvatiš da nema kola. Gadno je bilo ako si i sam lumpao s onima koji su ih ukrali pa si znao da će biti teško vratiti ih. Pogledao bi na krov staje i vidio ih kako tamo stoje i prokleo svu ekipu s kojom si pio i sebe sama što nisi izdržao do kraja, jer tad bi neka tuđa kola završila na krovu. Ivo pomisli kako ova djeca u podzemnoj znaju koristiti sve te male tehnološke spravice, ali siguran je da bi im jedna noć, kakve je on imao nekad, promijenila život, učinila da dignu poglede s tih ekrana i ogledaju se oko sebe. Promijenilo bi ih da se naliju šljivovice pa uđu u neko dvorište, njih desetak ili više, nekom od prijatelja ili nekom tko je dobio dijete, izvuku kola iz staje pa ih rastave i onako pijani u dijelovima odnesu na krov i tamo ih ponovno sastave. To je život, a ne dva ili tri sata dnevno u podzemnoj željeznici. U pola sedam uzeo je telefon i nazvao Bernardu.

“Bok”, pospano se javila.

Nije vidjela broj ali znala je da je on. Redovito ju je zvao prije odlaska na posao. Bila je to rutina.

“Kako si?”

“Dobro”, odgovori ona.

Zove je čisto da joj čuje glas. Nekađ joj je, kađ je tek stigao u Njemačku, a telefoniranje bilo skupo, pisao pisma. Dan za danom izmjenjivali su pisma. Pisma puna emocija i ljubavi. Bernarda je pisala što bi mogao donijeti kući. Mikser ili aparat za kavu. Čokolade, bombone ili štrik za rublje. Danas toga više nema. Odnosno, danas toga više ima. Posvuda isti trgovački lanci, i kod nas danas u kontejneru možeš naći iste stvari kao u Frankfurtu.

“Mislio sam doći autobusom.”

“Kako to?”

Podzemna nije bila jedino čega mu je bilo dosta. Vožnja kući također mu je sve teže padala. Oči mu nisu što su bile nekađ i sve se više umara. Nekađ bi nakon posla sjeo u auto i vozio kući, praktički bez zaustavljanja.

“Gledao sam autobuse. Jedan stiže u Varaždin oko ponoći pa sam mislio ako bi netko mogao doći po mene? Hrvoje ili Eva.”

“Nema neka direktna linija?”

“Nema, Varaždin je najbliže. Ne bih ih gnjavio, znam da su zauzeti, ali to je samo 40 minuta vožnje.”

“Pitat ću ih pa ti reći što smo dogovorili.”

Uglavnom je tako komunicirao s djecom. Ponekađ bi ih navečer zvao, ali ako je trebalo štogoa obaviti najlakše je bilo da to dogovori preko Bernarde, jer je svatko od njih imao svoj ritam. Poklopio je slušalicu, uzeo ruksak s kombinezonom i bocom vode iz slavine pa krenuo na posao.

Darko se nasmije sam sebi. Ivo okrene glavu prema njemu držeći i dalje s objema rukama stiropor pritisnut na zid.

“Ma ništa. Prošla je jedna žena dolje i dala mi misliti.”

“Zgodna?”

“U tom i jest stvar. Nisam vidio. Pa sam pomislio kako se od nas zidara očekuje da sa skele fućkamo za ženama i dobacujemo im i kako zidar zna da je za mirovinu, kad poput mene, s drugog kata ne može vidjeti je li žena koja prolazi zgodna ili nije.”

Ivo se nasmije i pogleda prema dolje.

“Ti barem vidiš je li žena ili ne”, sagne se pa uzme novi komad stiropora, odnosno termoizolacije. “Ja sam toliko slijep da nemam čak ni strah od visine.”

“Što ti je život”, kaže Darko, rutinerski. “Čuj, mali mi skoro ima rođendan. Dodaj mi, molim te, ljepilo. Taaako...” nanese sloj na fasadu i stiropor. “Ništa veliko, ali bit će lijepo.”

“Koji je to po redu?”

“Dvadeset i osmi.”

“To ti je mlađi ili stariji?”

“Stariji, znaš da sam ja malo kasnije postao otac.”

Ivo je uvijek mislio kako je Darko bolje napravio, a kako su godine prolazile u to je bio sve sigurniji. Darko je već nakon nekoliko mjeseci, čim se malo snašao, doveo u Njemačku suprugu i sina. Istina, njegov je sin bio malen, a Ivin je Hrvoje već bio pred školu pa bi mu bilo teže zbog jezika i to bi bila velika promjena, i još ovo, i još ono... Sad mu se to čini strašno glupo. Ideja da je šestogodišnjem djetetu to prevelika promjena. Kao da djetetu ne bi bilo lakše naučiti jezik nego što je bilo njemu. Bernarda je bila ta koja Hrvoja nije željela micati iz poznatog okruženja, a Ivo nije nalazio dovoljno protuargumenata. Danas bi ih našao, ali to više nije važno. Onda još nije mislio da će u Njemačkoj ostati toliko godina, inače bi jače ustrajao da dođu za njim. Vjerovao je da odlazi na nekoliko godina, samo dok malo ne stanu na noge. Za nekoliko godina stali su na noge, završili kuću, nešto i uštedjeli, ali Ivo je ostao u Njemačkoj. Vikendica im se činila dobrom idejom, kao i novi automobil. Osim toga, Eva je bila na putu. Trebat će ih oboje školovati. Trebat će njih postaviti na noge. Noge, noge, noge. Postavljat će ih na noge, ali neće slušati male dječje korake. Svaki put kad bi se vratio kući na odmor počinjao je temu povratka. Bernarda je bila razumna i koliko god joj je bez njega bilo teško, shvaćala je da će djeci moći pružiti neusporedivo više, ako Ivo

izdrži još koju godinu. Nakon nekoliko godina više o tome nisu ni razgovarali. Ivo se pomirio s time da će mirovinu zaraditi u Frankfurtu. Bio je sretan što djeci može mnogo priuštiti. Bezbolno su prošli kroz njihovo studiranje. Hrvoju je kupio računalo kad ga još nitko nije imao i kasnije mu dao početni kapital kojim je pokrenuo posao s računalima.

“Kad mu je rođendan?”

“Sedamnaestog”, odgovori Darko.

“Ne mogu, nažalost. Idem kući.”

“Blago tebi. Mi idemo sve rjeđe. Svatko ima svoje obaveze. Djeca idu samo ljeti. Ne misle se vraćati, a zašto i bi? Ovdje im je bolje.”

“Pa je. Imaš pravo.”

“Stariji se oženio Njemicom, a uskoro će i mlađi. I to ti je to. Još dok dođu unuci i gotovo.”

“Nema im povratka.”

“Nema, nema. Žao mi je, znaš, što se nećemo vratiti. Svi zajedno. Uvijek sam mislio kako ćemo se jednoga dana svi zajedno vratiti kući i uživati.”

“Što možeš, stari. To ti je život”, kaže Ivo.

“Ja, ja: Leben.”

Poslije posla otišli su na pivo, ali na brzinu, jer je Darko kasnije išao sa ženom u goste. Kad su se razišli, Ivo je otišao do autobusnog kolodvora. Šesnaesti je bio za tri tjedna, a nije želio ostati bez karte. Za Božić mnogi idu kući, ili u stari kraj, zavisno o doživljaju. Za njega je to još uvijek put kući. Ovo tu, ova garsonijera, to je samo privremeno boravište. Zato nikad nije ni potražio bolji, komforniji stan. S kartom u džepu ušao je u stan, otvorio pivo, sjeo pred televizor i ubrzo zaspao. Kombinezon je opet ostao u ruksaku.

Šesnaestog ujutro je uzeo marker i poput kakvog djeteta prekrižio datum na kalendaru obješenom pokraj ulaznih vrata. “Die besten Dinge im Leben sind nicht die, die man für Geld

bekommt", pročitao tekst napisan na njemu. Taj kalendar mu se odmah dopao. Nije imao sliku, samo na svakoj strani po jednu izreku, i to ga je kupilo. Ideja da će ujutro prije nego krene u novi dan vidjeti neku misao koja će ga obodriti, umjesto da zadnje što vidi prije izlaska iz stana bude pejzaž, preskup auto ili razgolićena djevojka. Ionako je bombardiran s dovoljno slika. Čim izađeš zabljesnu te posteri i reklame koje prijete s pročelja zgrada, rasvjetnih stupova i uz cestu. "Najbolje su stvari u životu one koje čovjek ne može kupiti novcem", kaže na hrvatskom, kao da će tako bolje razumjeti. Kao da već godinama ne razmišlja i ne sanja na njemačkom. "Albert Einstein", izgovori ime napisano ispod izreke kao da ga mora upamtiti. Razmisli malo o tom genijalcu šašava izgleda i osjeti se povezan s njime zbog činjenice da je i Albi bio gastarbajter. Okrene se još jednom oko sebe da se uvjeri da je izvukao sve utičnice iz struje pa uzme kofer i izađe iz stana. Još malo, još desetak sati i bit će kod kuće. Na hodniku još jednom otvori kofer kako bi se uvjerio da je spakirao poklone, posebno one za unuke. Sve je bilo unutra i užurbano je krenuo prema kolodvoru.

Autobus, pun do posljednjeg mjesta, krene na vrijeme. Uz Ivu sjedi mladić od kojih 20 godina. Hladno je, ispod ništice, a on nosi crnu kožnu jaknu. Osjeća se jak miris kože. Vjerojatno ju je tek kupio pa nije mogao ne odjenuti je. Ivo započne razgovor i mladić kaže da ne radi ovdje. Bio je u posjetu rodbini.

"Lijepo je to. I meni će unuci doći, pred kraj praznika, kad se vratim. Možda se zajedno vratimo", kaže Ivo.

To zapravo nije istina. Istina je da već nekoliko godina s Hrvojem razgovara da djeca dođu, ali to nikako da se ostvari. Ili su prehladeni ili kreću na klizanje ili baš sad jednostavno nije zgodno. Uvijek se čekaju idući praznici.

Autobus se izvuče iz grada i kotači mu raubaju autocestu prema Austriji. Mladić stavi slušalice na uši i sklopi oči. Kima glavom u ritmu glazbe. Mlade danas ne zanima svijet, pomisli Ivo. Svakodnevno ih promatra kako promiču ulicama sa slušalicama u ušima. Njihov je svijet u tim malim napravicama, a ne oko njih. Uopće ti je nezgodno nešto ih pitati, za smjer, ili vrijeme, ili upaljač, i dođe ti da se ispričaš što ih inkomodiraš kad vidiš kako vade te bubice iz ušiju i zatim ti kimanjem glave daju do znanja da ponoviš pitanje. Nedavno je jedan Ivin kolega rekao da se više ne isplati zviždati za djevojkama jer te ne mogu čuti. Nema više romantične komunikacije između malera i djevojaka koje neće imati: plaženja jezika, ubrzanog koraka neke mrvicu neuralgične dame ili ispruženog srednjeg prsta kojim su se tako rado koristile djevojke iz prijašnje, buntovne i slobodoumne generacije. Ove nove djevojke hodaju prolijevajući oko sebe zvukove hip-hopa i ništa im se ne može reći. Ivo

nasloni glavu na prozor i promatra krajolik, sretan što odmiče prema sjeverozapadu i što ga je sve manje i manje i što postaje jugoistok. Pomisli koliko se toga promijenilo od njegova prvog povratka, kad je također išao autobusom. Autobus je bio pretrpan stvarima, ispod svih su sjedala bile potrpane vrećice u nadi da ih carinik neće vidjeti, a kako se približavala granica između Austrije i Slovenije, odnosno austrijsko-jugoslavenska granica, svi su postajali nervozni. Danas smiješ nositi što hoćeš, sve je to jedna država, a ljudi nose sve manje. Svega ima previše i nitko se više ničem ne veseli, pomisli Ivo. On potroši više vremena da izabere poklone za unuke nego što će se oni njima igrati. Nekad mu je pola sata u trgovini mješovitom robom i 50 maraka bilo dovoljno da razveseli pola ulice. Kinder jaja su izazivala neviđeni efekt kod djece. Jednom je kupio nekoliko njih zapakiranih u kartonsku kućicu i djeca su se njome igrala danima. Sve se promijenilo. Nekad, dolasci su izazivali puno više sreće, a odlasci puno više tuge.

Kolodvor u Varaždinu je malen, osim toga i gotovo prazan jer je blizu ponoć. Nekoliko skitnica u birtiji, nijedan autobus i 30-ak ljudi koji čekaju autobus iz Njemačke. Hrvoje primijeti autobus još i prije nego što je s ceste skrenuo prema peronima. Izađe iz auta i stane pokraj ljudi koji su se natiskali oko perona 8.

“Tata”, vikne Hrvoje kad se Ivo pojavi na vratima.

“Hrvoje”, osmijeh bljesne na njegovu licu i krene sinu u zagrljaj. “Ti si znači došao”, pogleda sina od glave do pete.

“Ja, da. Kako si? Kako si putovao?” pita Hrvoje dok se rukuju.

“Dobro, hvala. Ti?”

Hrvoje kimne da je sve u redu. Uzme očev kofer iz utrobe autobusa koja je s godinama razvila ozbiljne probavne smetnje pa sjednu u auto i krenu kući.

“Kako si?” pita Hrvoje da razgovor krene.

“Dobro, hvala. Ti?”

“Dobro.”

“Kako su tvoji?”

“Dobro, svi su zdravi.”

“Hvala Bogu.”

“Da”, složi se Hrvoje i promijeni radio stanicu.

“Baš je lijepo biti kod kuće”, kaže Ivo.

“Je, ha?”

“Je. Da znaš da je.”

Ivo pita sina za još neke ljude, za zdravlje susjeda, prijatelja i rodbine i svi su, hvala Bogu, bili dobro. Živi i zdravi. Tek onda Ivo pita za kći. Nadao se da će i ona doći s Hrvojem.

“Eva rano ujutro ima nekih obaveza, a baš se i ne osjeća najbolje.”

“Kasno je i sigurno danas neće doći do nas.”

“Neće”, potvrdi Hrvoje.

Nekad su ga čitavu noć čekali budni. Nikako nisu htjeli na spavanje. Ivo bi ušao u kuću i oni bi se povješali po njemu, skakali mu u naručje i ljubili ga u obraze.

“Sutra navečer ste kod nas? Napravimo finu večeru i malo se podružimo.”

“Može”, prihvati Hrvoje. “Ali nećemo moći dugo ostati. Tin ujutro ima školu.”

Ivo zamišljeno kimne.

“Mama mi kaže da puno radiš?”

“Znaš kako je biti poduzetnik. Pogotovo mali poduzetnik i pogotovo kod nas. Ni petka ni svetka, a kupci imaju neku čudnu naviku ne plaćati fakture.”

“Znam sine, znam. Ali imaj na umu da vrijeme brzo prođe i da ga ne možeš vratiti.”

“Znam tata.”

“Htio sam reći: ne moraš biti uspješan da bi se volio.”

“Kako to misliš?”

“Ne mislim da ne trebaš težiti da budeš uspješan, ali posao ti ne smije biti sve. Pazi da ti težnja za uspjehom ne pojede život.”

“Pazim tata, pazim. Ali posao te jednostavno vuče.”

“Čudno je to i malo sam o tome razmišljao u autobusu. O životu i uspjehu. Zašto se trudimo biti uspješni? Bi li nam to bilo važno da smo sami na svijetu? Ili ne bi? Roditelji vole svoju djecu bez obzira na to što postignu. Djeca vole roditelje bez obzira na to čime se bave. Kad su mala ponosna su na ono što roditelji rade, bez obzira koji to bio posao. Onda nastupi *društvo*. Onda počnemo ljude gledati tuđim očima. I znaš što mi je najzanimljivije?”

“Što?”

“To što opet volimo bližnje, sad bez obzira na to čime se bave, samo strane ljude ne. Njih gledamo s prezirom. Njih volimo i umiljavamo im se ako su uspješni. Njih i sebe”, Ivo o tome nije razmišljao samo u autobusu. Razmišljao je o tome čitav život. Kao stranac i fizički radnik znao je o čemu govori. “Za one doista važne ljude u životu to nam nije bitno.”

“Što time hoćeš reći?”

“Ništa, samo sam razmišljao. Nemam nekih velikih zaključaka.”

Hrvoje kaže da je zanimljivo to o čemu je govorio iako ga nije sasvim razumio.

“Pročitao sam neki dan lijepu misao Alberta Einsteina koji kaže da se najbolje stvari u životu ne mogu kupiti novcem.”

“To je istina.”

“Zato slušaj oca: nemoj trčati za novcem. Djeca brzo odrastaju. Kasnije će ti biti žao.”

Hrvoje kimne i ne kaže ništa. Rukom potapša oca po koljenu.

“Tata, sjećaš se one moje gimnazijske profesorice iz psihologije koja je kad se netko u školi pokušao ubiti rekla da ne radimo samoubojstvo...”

“... jer će vam kasnije biti žao!” završi Ivo i obojica prasnu u smijeh.

“Znači, sjećaš se?”

“Kako bih to mogao zaboraviti. A kako si uopće došao do toga?”

“Pa ti si rekao da će mi kasnije biti žao. Sjetim je se svaki put kad to netko kaže.”

“Ja tebi ozbiljno, a ti ovako...” Ivo se pravi uvrijeđen.

“Znači da si pravi psiholog!”

Opet se nasmiju. Ivo se osjetio povezan sa sinom i znao je da je to obostrano.

Polu sata kasnije svjetla crnog Hrvojeva terenca skrećući u dvorište pokucala su po prozoru iza kojeg je čekala Bernarda, dovršavajući usput posljednje sitnice oko večere i ona brzo izađe. Otvori vrata sa suvozačeve strane. Ivo izađe, ona ga zagrlila i poljubi.

“Nedostajala si mi”, kaže Ivo.

“I ti meni”, Bernarda ruke drži čvrsto isprepletene na njegovim leđima. “Idemo unutra, večera se hladi”, pusti supruga ispred sebe i pođu u kuću, a Hrvoje krene za njima noseći kofer.

Sjednu za stol i Ivo se razveseli kad Bernarda na stol donese pohanu piletinu. Nadao se da će biti pohana piletina, kao i svaki put kad bi došao kući. Posljednjih je godina izbjegavao pohano zbog masnoća u krvi i zato se još više veselio pohanom mesu. Svaki je put mislio da mu ga supruga više neće pripremiti, ali Bernarda mu to nije mogla uskratiti.

“Hoćemo nešto kratko prije jela?” Ivo poželi nazdraviti.

“Meni je kasno. Znaš da onda ne mogu zaspati”, odbije Bernarda.

“Ja vozim”, odgovori Hrvoje.

“Ma neću onda ni ja”, Ivo se pokušao osmjehnuti.

Nekad je kad bi se vratio kuća bila puna ljudi. Došla bi dvojica njegove braće sa suprugama i djecom, Bernardina sestra s mladićem, a susjedi su se stalno izmjenjivali. Svako toliko netko bi navratio, rukovao se s Ivom, upitao kako je gore u Njemačkoj pa popio nekoliko špricera i otišao kući. Sjedili bi za stolom duboko u noć. Ivo bi sjedio među njima i makar je bio kod

kuće i sjedio za svojim stolom, osjećao čežnju za domom. Mislio na to kako više nikad ne želi otići od kuće.

“Moram ići”, Hrvoje ustane od stola.

“Pa tek smo stigli. Daj da popijemo barem jedno pivo kao otac i sin. Da malo porazgovaramo.”

“Pusti ga da ide. Već je kasno. I ne nagovaraj ga da pije kad znaš da mora voziti”, veli mu Bernarda.

“Jedno pivo. Pa od tog mu ništa neće biti. Osim toga, to ni nije vožnja, tri-četiri kilometra.”

“Tata, stvarno moram ići. Vidimo se sutra.”

Hrvoje ode, a Bernarda počne raspremati stol. Ivo ostane sjediti. Oni sad imaju svoje obitelji, pomisli. Hrvoje i Eva. Imaju dobre poslove i mogu se sami brinuti za sebe. Više ne mora raditi zbog njih.

“Često se viđaš s djecom?” upita suprugu.

“Viđam. Odem do njih i tako.”

“A oni ovamo?”

“Kako to misliš?”

“Jel dolaze oni ovamo?”

“Dođu kad mogu. Znaš da imaju puno obaveza. Eva dođe češće.” Imaju svoje obitelji. Suprugu, supruga, djecu. Imaju punca i punicu, svekra i svekrvu. Više nisu samo njihovi. Više nemaju samo majku i njega, koji su centar njihovih života. Novi ljudi s njima dijele njihovo vrijeme. Ljudi koji Bernardi i njemu nisu ništa – djedovi i bake njihovih unuka. Njihovih unuka. To su i njihovi unuci. I oni žele da unuci budu na njih, da imaju njihove stavove i poglede na svijet. I oni ih žele čuvati i činiti s njima stvari koje će im biti najzanimljivije. Ivo pomisli na godine koje su prošle i zagleda se u Bernardu koja stavlja suđe u perilicu.

“Pusti suđe, dođi, sjedi pored mene”, pozove je.

Ponudi joj da podijele bocu piva i ona prihvati. Sjedne za stol i nježno ga primi za pruženu ruku. Do pola dva pričali su o svemu. Malo o budućnosti, uglavnom o prošlosti.

Bernarda je sjedila za stolom u kuhinji uz šalicu kave i novine kad se Ivo probudio i sišao u prizemlje. Na stolu je tanjur postavljen za njega, kao i maslac, pekmez i med. Veselo joj poželi dobro jutro i poljubi je u obraz. Prožima ga osjećaj slobode koji želi iskoristiti.

“Kako je lijepo spavati kod kuće. Na vlastitom krevetu”, kaže Ivo sjedajući za stol, kao da onaj u Frankfurtu nije njegov. “Kako si ti spavala?” pita točeći gotovu kavu iz aparata u šalicu.

“Dobro”, odgovori Bernarda.

Nikako nije spavala, ali mu to ne želi reći. Čitavu je noć hrkao, a osim toga, naviknula je spavati sama. U neko je doba ustala i otišla spavati u dnevni boravak, gdje je i dočekala jutro.

“Što ćemo raditi?” veselo pita Ivo.

“Što god želiš”, Bernarda pokuša zvučati entuzijastično.

Mislila je da će umrijeti kad je prvi put otišao u Njemačku. Nije mogla zamisliti dan bez njega. Plakala je svake noći. Plakala je i drugi i treći i peti put. Kasnije je samo bila tužna. Prvo danima, a potom sve kraće. Srećom je imala obaveza oko djece pa nije stizala biti tužnom. Sve do navečer kad bi sama legla u prazni krevet. S godinama je naviknula. Organizirala je život bez njega.

“Morao bih produžiti osobnu pa sam mislio odmah to učiniti tako da ne moram misliti na to.”

Nije joj se dalo ići na policiju i tamo gubiti vrijeme. Slušati one nadobudne činovnike koji ne mogu shvatiti da su oni tamo zbog nas kao ni nervozne građane koji si ništa ne daju objasniti.

“Što kažeš da to sam obaviš? Ja ću za to vrijeme malo počistiti pa kasnije možemo raditi što poželiš.”

Poželio je reći da kuća blista, dati joj kompliment, ali znao je da se ne radi o tome pa je samo rekao: "U redu."

Nije bio glup, vidio je da se stvari mijenjaju. Bernarda i djeca imali su svoje živote, u kojima njega nije bilo. Gledao je kako se udaljavaju. Svaki put govorili bi o još barem jednoj godini, za ovo ili ono. Boljele su ga, naizgled, sitnice. Jedne zime stigao je kući, a u dnevnom boravku bio je novi tepih. Čak mu se i sviđao, Bernarda je uvijek imala ukusa za takve stvari. Nekoliko dana ništa nije rekao, a onda jedne noći rekao joj da ga boli što više ne razgovaraju kao prije. Bernarda ga je zagrlila i rekla da to nije istina. Potom je spomenuo tepih i doista si nije mogla objasniti kako mu je to zaboravila reći i bilo joj je žao. Rekla je da je htjela da to bude iznenađenje. Lažeš, pomislio je, ali ništa nije rekao. Kao da se bojao da bi tek tada laž postala laž, a ovako je samo njegov umišljaj. Nakon toga Bernarda ga je jedno vrijeme izvještavala o svakoj kupnji, gotovo da mu je govorila kakav je kruh kupila, a onda su se stvari vratile na staro. To su bile sitnice, ali su razdvajale. Razgovarali bi telefonski i sa svakom osobom koju je Bernarda spominjala, s kojom je popila kavu ili koju je sreća na tržnici, sa svakom osobom u njenom životu, on je jače osjećao svoj izostanak. Ivo je znao da ga voli – zajedničko vrijeme jednostavno je najvažniji čimbenik svakog odnosa. Ako nemate vrijeme, u što možete utkati trenutke koji će vas povezivati? Ostaje samo prošlost po kojoj se skuplja prašina kao na draperiji na zidu. Bio mu je zadnji trenutak da se vrati kući. Da uđe u njihove živote, da izgradi odnos s Bernardom, da je odvede na sva mjesta o kojima su u mladosti maštali, daleko, daleko od Njemačke. Odlučio je da će razgovarati o povratku, odlučio je ne dati se odgovoriti od toga. Drugi dan kako je bio kod kuće ta je odluka postala još čvršća kad je konačno krenuo u radionu, u prostor koji je bio samo njegov, u kojem je oblikovao drvo i upijao njegov miris, povezujući se tako s djetinjstvom, s očevom radionicom u kojoj je čitav pod bio posut piljevinom i sitnim strugotinama drva koje su nastajale pod očevim dlijetom. Otvorio je vrata i ostao zapanjen. U radionici nije bilo njegovih stvari, nijednog alata pa čak ni kute koju je imao godinama. Umjesto njegovih stvari uza sve je zidove, po policama koje također nisu bile njegove, bila grnčarija. Šalice i tanjuri, vaze i zdjele različitih oblika i veličina, a u kutu velika peć.

"Eva me molila i pristala sam. Prolazila je kroz teško razdoblje i mislila sam da će joj koristiti da se bavi nečim kreativnim. Tvoje su stvari složene u podrumu i možeš..."

“Što mogu? Što?!” vikao je Ivo.

Oči su mi bile razrogačene i iz njih je šikljao bijes.

“Mislila sam ti reći, ali sam se bojala. Znala sam da ćeš se ljutiti i tako reagirati.”

“Što bih trebao? Možeš li mi reći što bih trebao? I zašto mi Eva to nije rekla? Jeste se pitale kako ću se ja osjećati? Jesi pomislila da ću osim bijesan biti i tužan i razočaran? Gdje sam tu ja? Predstavljam li ja vama išta?” Ispaljivao je pitanje za pitanjem, čitavu bujicu koja je glasno nosila sve pred sobom.

“Tebe ionako nema kod kuće”, rekla je Bernarda u pokušaju obrane, uplašena njegovom reakcijom i shvatila što je učinila.

Vikala je za Ivom, molila ga da se vrati, ali on se nije osvrtao.

Ipekla mu je kremšnite, njegov omiljeni kolač. Objašnjavala mu je da je šteta da prostor stoji neiskorišten i da će ga opet vratiti u prijašnje stanje kad se vrati kući.

“Eva je sve fotografirala, vidiš kako je pažljiva, kako bi znala vratiti stvari na njihovo mjesto, točno onako kako su stajale.”

Te je večeri Eva došla i Ivo je bio sretan. Nije je pitao za radionicu. Shvatio je da je možda bio sebičan. Sramežljivo je upitala oca: “Jesi vidio?” i on je potvrdio.

“Jako se ljutiš?”

“Sve je u redu. Glupo je da prostor stoji neiskorišten.”

“Hvala ti tata”, kaže Eva i zagrlila oca.

“Lijepe su ti zdjele”, kaže Ivo s njenim rukama oko vrata. “Jednu ću ti konfiscirati.”

Eva se nasmijala misleći kako će mu biti drago kad odmota božićni poklon i ugleda vazu.

“Mislila sam vas pitati da za Božić budemo kod nas na ručku?” pitala je Eva.

“Što kažeš Ivo?” umilno kaže Bernarda.

“Može. Naravno”, prihvati Ivo. “Ali morate doći k nama na doručak.”

Tako je bilo svake godine. Na Badnjak su svi zajedno bili kod jednog djeteta, a na Božić kod drugog.

Ivo je na Badnjak ustao rano. Još od malih nogu, kad je s ocem išao u šumu po bor, to mu je bio najljepši dan u godini, ljepši i od Božića. Badnjak je uvijek bio akcija, zajednička priprema i iščekivanje, a kad bi Božić svanuo osjećao bi da je najljepše već prošlo. Rezervirao je bor koji će odsjeći pa nije morao žuriti ali je ipak želio to učiniti rano, kao i svake godine. Bernarda je još spavala kad je otišao. Proteklih dana nije se puno viđao s djecom kao ni s unucima koji su bili zauzeti školom plivanja, ali danas će se zato družiti. Pomislio je na njihovo veselje kad ujutro otvore poklone. Odmah će ih i pozvati da ga dođu posjetiti, dok im nema roditelja u blizini. Kod snahinih su roditelja spavali tisuću puta, a on ih gotovo i ne poznaje. Vodit će ih u zoološki, u centar grada i na utakmicu Frankfurta, ako će htjeti. Sve je isplanirao. Unio je bor u kuću i odmah ga stavio u stalak.

“Pogledaj kroz prozor”, rekao je Bernardi.

Vani je počeo padati snijeg.

“Ti si kao malo dijete”, blago je odgovorila. Nije poznavala nikog tko se u tim godinama toliko veselio snijegu.

“Ako budeš dobra, možda te odvedem na sanjkanje”, Ivo je nožem parao mrežu u koju je bor bio umotan.

“Nije malo prevelik?” upita Bernarda kad su se grane raširile.

“Baš je taman”, Ivo je zadovoljno gledao bor čiji je miris već ispunjavao kuću i miješao se s mirisom tek ispečenih medenjaka. Činilo mu se da ove godine imaju najljepši bor.

Potom je otišao u podrum i donio kuglice i žaruljice pa ga odmah počeo kititi, a Bernarda je izvukla usisavač i počela usisavati, ne obazirući se na Ivine primjedbe da bi bilo bolje da pričeka dok završi s kićenjem. Kad je završio otišao je u sobu i iz kofera izvadio već umotane poklone za unuke, djecu i Bernardu. Spustio se u prizemlje i stavio ih pod bor.

Eva je rekla da dođu u sedam, a bilo je već gotovo pola osam. Ivo je čak izašao van i počistio ono malo snijega što je napadalo u zadnjih sat vremena otkako je očistio prilaz.

“Idemo?” viknuo je iz prizemlja kad se vratio unutra.

“Evo, evo. Gotova sam”, odvrati Bernarda.

Trenutak kasnije Ivo začuje njene korake na stepenicama. Već je držao njezin kaput u rukama i pomagao joj da ga obuče.

“Nećeš uzeti poklone?” upita Bernarda kad Ivo otvori ulazna vrata.

Mislio je da se zabunila. Zaboravio je da su i lani vodili sličan razgovor.

“Znaš da djeca odmah razmijene poklone”, podsjeti ga Bernarda.

“To je nešto novo?”

“Daj nemoj opet počinjati. Uzmi poklone pa idemo.”

“Ne mislim ih uzeti”, čvrsto odgovori Ivo.

“Pa kako ćemo doći praznih ruku!”

Znala je da je i ona trebala kupiti poklone makar su dogovorili da će ih kupiti Ivo. Prošle ga je godine također jedva nagovorila da ih ponese, zbog čega se čitavu večer funjio na nju.

“Kakve su sad to gluposti da se pokloni daju na Badnjak? Kad su naši dečki dobivali poklone na Badnjak?”

“Oni imaju takav običaj. I ne da mi se sad raspravljati.”

“Oni imaju običaj? Što, sad svako izmišlja svoje običaje?” Ivo povisi glas.

“Zašto uvijek moraš biti protiv svih?” Bernarda također povisi glas.

“Ma protiv kojih svih? To je sigurno Violetina ideja. Ona uvijek ima neke svoje običaje!”
Rekao je što je mislio.

Hrvojeva Violeta. Ona je ta zbog koje klinci nikad nisu bili kod njega. Ona i njezin otac koji se u sve razumije.

“Prestani! Molim te prestani!” prosikće Bernarda. “Zar mi uvijek moraš sve upropastiti?”

“Ja ti upropastim? Ja?! A ne oni koji izmišljaju novi Božić? Koji ne mogu dočekati jutro? Toj se djeci malo previše dopušta. I ne samo djeci.”

Nije želio popustiti. Ne ovaj put. Ne Bernardi, nego Violeti. Dosta mu je toga da stalno bude po njenom. Sit je toga da se prema njemu po pitanju djece odnosi kao centar za socijalnu skrb. I ne samo prema njemu, nego i prema Bernardi. Uvijek pod nadzorom i uvijek po strogim pravilima. Dovede joj djecu samo kad njoj odgovara.

“Uzmi poklone ili ne idem nikamo.”

“Nema šanse. Čuješ? Nema šanse. Neće mene vježbati ta balavica. A i ti bi mogla imati malo samopoštovanja. Hrvoje, mlakonja”, doda za kraj.

Osjećala je da bi ga mogla izudarati.

“Na živce mi ideš! Bolje bi bilo da nisi ni došao!” izleti joj.

Nastane tišina. Stajali su u mraku koji su titranjem razbijale žaruljice s bora.

“Oprosti! Nisam to mislila”, tiho kaže.

Ivo je gleda bez riječi, a onda se okrene, priđe boru i stane uzimati pokone.

“Pusti Ivo. Ostavi ih, molim te. Čuješ?”

Nije se obazirao. Stavljao je poklone jedan na drugi.

“Imaš pravo. Ne moraju ih ni dobiti ako nisu u stanju doći po njih. Ivo, vrati ih pod bor, molim te.”

Nije odgovarao. Čučao je i nespretno pokušavao podići sve poklone, što mu nikako nije uspijevalo. Zagleda se u ukrase koje su zajedno kupili prije mnogo godina, u bor koji je u njemu budio najljepša sjećanja i emocije pa se zagleda u te kutije koje je držao u rukama, a koje nisu značile ništa, i okrenut joj leđima kaže: “Die besten Dinge im Leben sind nicht die, die man für Geld bekommt.”

Gledala ga je kako čuči. Ostario je. Pogodila ju je tuga s kojom je izgovorio te riječi. Priđe mu i bez riječi se privije uz njegova leđa.

“Kad smo se toliko udaljili?”

“Ne znam”, Bernarda ga zagrlji još čvršće.

“Osjećam kao da nikome nisam potreban.”

Bernarda osjeti toplu suzu i pusti je da klizne obrazom.

“Nemoj to govoriti.”

“Jedva da je netko došao po mene na kolodvor. Jedva da su me došli vidjeti, nakratko, bez svojih obitelji. Ti skoro svake večeri odeš spavati u dnevni boravak. Misliš da nisam primijetio?”

“Nemoj tako govoriti. Ivo, pogledaj me”, zamoli Bernarda i on se prepusti njenim rukama koje su ga okretale prema njoj.

“Čini mi se da bi bili najsretniji da uopće ne dolazim kući”, kaže kad su se našli licem u lice. “Čak i kad zovem telefonom osjećam kao da smetam. Djeca su uvijek u žurbi i kažu da ćemo se čuti kasnije. Unuke ništa ne stignem ni pitati kad se jave, jer odmah maknu slušalicu s uha i zovu tatu da se dođe javiti.”

“Nije istina, Ivo”, kaže Bernarda, a zna da to nije istina.

I sama osjeća slično. Ne moraš zvati iz Frankfurta da nemaju vremena za tebe, poželi mu reći, ali zna da bi ga to dodatno pogodilo. Ni za nju nemaju vremena, koja je tu, pokraj njih. Zato je i dopustila Evi da prostor za svoj hobi napravi u očevoj radionici. Da barem malo može biti pokraj nje.

“Pola života živim za tih nekoliko dana par puta godišnje da dođem kući. Radim i čekam. Ne želim više tako. Želim biti s tobom. Želim da imamo odnos kakav smo imali nekad. Želim da razgovaramo. Želim da razgovaramo o svemu, o nevažnim stvarima i sitnicama, da se zajedno ljutimo na promašenu vremensku prognozu ili loše vijesti i da se slušamo. Želim da se opet zaljubiš u mene”, govorio je bez prekida, osjećao je da sad mora sve reći, inače će čekati tko zna koliko godina.

“Volim te!” Bernarda ga rukom primi za bradu i privuče je svojim usnama. Potom položi

glavu na njegovo rame.

Ivo pomisli kako mu je to jedan od najljepših trenutaka u mnogo godina.

“Vrati se kući”, prošapće Bernarda.

Dugo je čekao tu rečenicu. Predugo. Privuče je k sebi i strasno poljubi. U kuhinji zazvoni telefon.

“Sigurno Eva. Kasnimo” kaže Bernarda gledajući na sat.

“Ne kasnimo. Ima vremena”, nije je puštao iz zagrljaja. Želio je dugo ostati tako i razgovarati o svemu što je pred njima. Telefon je zvonio još dvaput prije nego se Bernarda uspjela javiti.

“Idemo. Eva kaže da će se sve ohladiti.”

Ivo se okrene prema boru i počne uzimati poklone.

“Pusti”, Bernarda mu stavi ruku na rame. “Neka sutra dođu po njih.”

Izašli su u bijelu večer i odlučili prošetati. Snijeg je padao gusto i tiho, zrcaleći se pod svjetlom uličnih svjetiljki. Telefon je opet zvonio, ali nisu se vratili. Uskoro su čuli samo škripu pod potplatima cipela.

ZAHVALE

Tanji Mravak na pomoći s drniškim dijalektom

Martini G. koju sam davio ovim pričama

Marko Gregur

Rođen 1982. u Koprivnici. Pjesnik, prozaik, urednik. Završio stručni studij poslovne ekonomije na Ekonomskom fakultetu u Zagrebu, preddiplomski stručni studij odnosa s javnošću i medija na Vernu te specijalistički diplomski studij međunarodnih odnosa i diplomacije na Visokoj školi međunarodnih odnosa i diplomacije Dag Hammarskjöld u Zagrebu. Trenutno pohađa sveučilišni diplomski studij novinarstva na Sveučilištu Sjever. Predsjednik je Organizacijskog odbora međunarodnog festivala književnosti Galovićeve jesen te pokretač i predsjednik organizacijskog odbora festivala Alpe Jadran festival mladih pisaca. Glavni je urednik časopisa za književnost *Artikulacije*. Sa slovenskog preveo roman, poeziju i kratku prozu više autora. Pojedine priče i pjesme objavljivao u raznim časopisima i novinama u više zemalja (Kanada, SAD, Austrija, Španjolska, Slovenija, Rusija, Bugarska, Srbija, Crna Gora, BiH). Dobitnik je nagrade *Prozak* za najbolji rukopis autora do 35 godina starosti.

Objavio: *Lirska grafomanija* (poezija, 2011), *Peglica u prosincu* (proza, 2012), *Divan dan za Drinkopoly* (proza, 2014), *Kak je zgorel presvetli Trombetassicz* (roman, 2017; slovenski prijevod 2017; zvučna knjiga 2019), *Mogla bi se zvati Leda* (roman, 2018).

Biblioteka Online

knjiga 175

Marko Gregur

DIVAN DAN ZA DRINKOPOLY

© 2020 Marko Gregur

© za elektroničko izdanje: Društvo za promicanje književnosti
na novim medijima, 2020

Izdavač

Društvo za promicanje književnosti
na novim medijima, Zagreb

Za izdavača

Krešimir Pintarić

Urednik

Krešimir Pintarić

Fotografija

wikiimages / Pixabay.com

Objavljeno

25. listopada 2020.

ISBN 978-953-345-777-2 (HTML)

ISBN 978-953-345-778-9 (EPUB bez DRM)

ISBN 978-953-345-779-6 (PDF)

ISBN 978-953-345-780-2 (MOBI)

Prvo izdanje

Algoritam, Zagreb, 2014.

**Knjiga je objavljena uz financijsku potporu
Grada Zagreba i Ministarstva kulture
Republike Hrvatske.**